

Emma Rantanen, Minna Sevón

Sukupuolisensitiivinen työ Poikien Talolla

Poikien ja nuorten miesten kokemuksia Poikien Talosta

Metropolia Ammattikorkeakoulu

Hyvinvointi ja toimintakyky

Sosiaalialan YAMK

Opinnäytetyö

Kevät 2014

Tekijät	Emma Rantanen Minna Sevón
Otsikko	Sukupuolisensitiivinen työ Poikien Talolla
Sivumäärä	Poikien ja nuorten miesten kokemuksia Poikien Talosta
Aika	68 sivua + 2 liitettä Kevät 2014
Tutkinto	Sosiaalialan ylempi ammattikorkeakoulututkinto
Koulutusohjelma	Sosiaalialan koulutusohjelma
Suuntautumisvaihtoehto	Sosiaalialan koulutusohjelma
Ohjaaja(t)	Lehtori Mervi Nyman
<p>Opinnäytetyön tavoitteena oli selvittää millaisia kokemuksia Poikien Talon asiakkailta on Poikien Talon sukupuolisensitiivisestä työstä. Meitä kiinnosti millaiset asiat ovat olleet pojille merkityksellisiä ja minkälaista tukea pojat ovat Poikien Talolta saaneet. Tavoitteena oli myös selvittää millaiseen palvelun tarpeeseen nuorten palveluiden kentässä Poikien Talo on poikien näkemyksen mukaan vastannut.</p> <p>Poikien Talo on Kalliolan nuoret ry:n, Helsingin Nuorisoasiainkeskuksen ja sosiaali- ja terveysviraston nelivuotinen (2011 – 2014) kumppanuushanke. Hankkeen yhtenä tavoitteena on luoda Poikien Talo-toimintamalli. Tämän opinnäytetyö toimii Poikien Talo –hankkeen kehittämistyön tukena.</p> <p>Opinnäytetyö oli laadullinen tutkimus. Opinnäytetyön teoreettinen viitekehys rakentui sukupuolisensitiivisen nuorisotyön, sosiaalisen nuorisotyön, sosiaalisen vahvistamisen sekä sosiaalipedagogisen nuorisokasvatuksen käsitteistä. Tutkimusmetodina oli teemahaastattelu ja aineiston analyysissa on käytetty teemoittelua sekä aineistolähtöistä sisällönanalyysia. Aineisto koostui 16: sta Poikien Talon asiakkaille tehdystä teemahaastattelusta. Yksilöhaastattelut tehtiin Poikien Talolla kesän ja syksyn 2013 aikana. Haastateltavat olivat 11 – 30 –vuotiaita poikia ja nuoria miehiä, jotka olivat osallistuneet Poikien Talon yksilötyöhön, ryhmätoimintaan ja avoimet ovet –iltoihin.</p> <p>Tulokset osoittavat, että Poikien Talon sukupuolisensitiivinen työ tarjoaa pojille kokonaisvaltaista tukea, jossa pojille tärkeimmät tekijät ovat turvallinen, myönteisiä vertaisuuhteita tarjoava yhteisö, jokaisen pojan erityistarpeet huomioiva yksilöllinen tuki sekä rento ja mukava vapaa-ajanvietto ja yhdessäolo. Poikien Talon sukupuolisensitiivisessä työssä pojat pitivät tärkeänä myös sitä, että poikien tarvetta keskusteluun ja tunteiden käsittelyyn ei kyseenalaisteta. Poikien Talon kokonaisvaltaisuus on myös se tekijä, joka erottaa Poikien Talon muista nuorten palveluista. Se, että Poikien Talolle ei tarvita ajanvarausta, lähetettä eikä edes ongelmaa helpotti poikien avun ja tuen hakemista. Poikien Talolla pojat voivat itse päättää milloin ja millaista apua ovat valmiita ottamaan vastaan.</p>	
Avainsanat	Poikien Talo, sukupuolisensitiivisyys, sukupuolisensitiivinen nuorisotyö,

Authors	Emma Rantanen and Minna Sevón
Title	Gender Sensitivity in the Boys' House Boys' and Young Men's Experiences about the Boys' House
Number of Pages Date	68 pages + 2 appendices Spring 2014
Degree	Master of Social Services
Degree Programme	Social Services
Specialisation option	Social Services
Instructor	Mervi Nyman
<p>The aim of this thesis was to describe boys' and young men's experiences about gender sensitive work in The Boys' House. We wanted to examine what kind of matters were significant for boys and what kind of support they received from the Boys' House. The other aim of this thesis was to find out what kind of demand in the social welfare system the Boys' House is answer</p> <p>The Boys' House is a four-year (2011-2014) project lead by Kalliolan Nuoret association. The project is carried out in collaboration with the Youth department and Social and Health department of Helsinki. One of the aims of this project is to create a new working method – The Boys' House. This thesis supports a developing work of the Boys' House</p> <p>The thesis was a qualitative study. The theoretical frame of reference was based on gender sensitive youth work, social youth work, social empowerment and social pedagogical youth education. Theme interview was used as a study method. Interviews were handled with the help of thematizing and content analysis. The material consisted of 16 theme interviews made for the boys of the Boys' House. Individual interviews were carried out in the Boys' House in the summer and autumn 2013. The participants were 11- to 30 - year old boys and young men, who had participated in individual work, group work and Open House evenings in the Boys' House.</p> <p>The results showed that gender sensitive work of The Boys' House served as comprehensive support for the boys. The most important matters for the boys comprised the safe community which offered positive peer relationships, support consider everyone's individual needs and relaxed and nice leisure time. Boys need to talk and to deal with their feelings were not questioned in the gender sensitive work of the Boys' House. The comprehensiveness of The Boys' House makes it special in the system of youth services. Seeking the help and support from the Boys' House was seen easy because an appointment or a referral or any problem was not needed. Boys could also decide when and what kind of help they were ready to receive from the Boys' House.</p>	
Keywords	Boys' House, gender sensitivity, gender sensitive youth work

Sisällys

1	Johdanto	1
2	Poikien Talo –hanke opinnäytetyön kohteena	4
2.1	Poikien Talo -hankkeen tarkoitus ja tavoitteet	4
2.2	Kohderyhmänä syrjäytymisvaarassa olevat pojat ja nuoret miehet	4
2.3	Toiminta Poikien Talossa	5
2.4	Kalliolan settlementti ja Kalliolan Nuoret ry	6
3	Poikien elämässä on erityisiä haasteita	8
3.1	Vaikeuksia poikien koulupolulla	8
3.2	Poikien arjessa kokema väkivalta	10
3.3	Poikien vertaissuhteista	11
3.4	Perinteinen mieskuva poikien mahdollisuuksien kaventajana	12
4	Opinnäytetyön keskeiset käsitteet	13
4.1	Sosiaalipedagogiikan mahdollisuudet nuorisotyössä	14
4.2	Sosiaalinen nuorisotyö	16
4.3	Sukupuolisensitiivisyys	17
4.4	Sukupuolisensitiivinen nuorisotyö	20
4.5	Sosiaalinen vahvistaminen sukupuolisensitiivisessä työssä	22
5	Tutkimusasetelma	24
5.1	Tutkimustehtävä ja tutkimuskysymykset	24
5.2	Aineiston kerääminen: Menetelmänä teemahaastattelu	25
5.3	Haastattelujen suorittaminen	27
5.4	Aineiston kuvaus	28
5.5	Aineiston analyysi	29
6	Poikien kokemuksia Poikien Talon sukupuolisensitiivisestä työstä	32
6.1	Poikien Talolle kaikki pojat ovat tervetulleita	32
6.2	Poikien Talolta saa yksilöllistä tukea	34
6.3	Turvallinen yhteisö tuottaa monenlaista hyvää poikien elämään	35
6.3.1	Myönteiset vertaissuhteet ovat pojille ensiarvoisen tärkeitä	36
6.3.2	Turvallisessa yhteisössä voi kehittää sosiaalisia taitoja	37
6.3.3	Mahdollisuus osallistumiseen tukee elämännhallintaa	38
6.4	Poikien oma tila – toimintaa ja keskustelua poikien kesken	39

6.4.1	Poikien kesken voi olla rennommin	39
6.4.2	Toiminnallisuus - yhdessä tekemistä ja vaikutusmahdollisuuksia	42
6.5	Työntekijät huomaavat jokaisen ja luovat turvallisuutta	43
7	Palveluissa on ollut Poikien Taloa kokoinen aukko	45
7.1	Poikien Talo tarjoaa kokonaisvaltaista tukea matalalla kynnyksellä	45
7.2	Poikien Talolla pojat saavat puhua, mutta ei ole pakko	47
8	Johtopäätökset	49
8.1	Sukupuolisensitiivinen työ lisää poikien hyvinvointia	49
8.2	Sukupuolisensitiivinen työ vaatii vahvaa ammattitaitoa	52
8.3	Poikien Talo tarjoaa apua ainutlaatuisella tavalla	53
9	Lopuksi	55
9.1	Opinnäytetyön eettisyyden ja luotettavuuden pohdintaa	55
9.2	Turvallisten tilojen luominen haasteena	57
9.3	Sukupuolisensitiivisellä kohtaamisella laatua palveluun	58
9.4	Paikka palvelujen kentässä	59
	Lähteet	62
	Liitteet	
	Liite 1. Teemahaastattelurunko	
	Liite 2. Haastattelulupa	

1 Johdanto

Julkisessa keskustelussa tuodaan esiin huolta pojista. Pojat johtavat kaikkia ongelmatalastoja. Nuorista väkivallan tekijöistä, päihteiden käyttäjistä, koulupudokkaista ja erityisoppilaista suurin osa on poikia. (Gissler – Puhakka – Vuori – Karvonen, 2006; 28 - 32, 35.) Näissä tilastoissa ei suinkaan ole kaikki pojat eikä edes suurin osa pojista, mutta on kuitenkin ongelmia, jotka esiintyvät enemmän poikien kuin tyttöjen elämässä.

Kaikki pojat eivät suinkaan reagoi vaikeassakaan elämäntilanteessa ulospäin näkyvällä ongelmakäyttäytymisellä, vaan poikien oireilussa on suurta vaihtelua. Yksi suuri riski pojilla on ”jumiutua” koteihinsa. Tavallista on, että näillä pojilla on runsaasti koulupois- saoloja, niukasti sosiaalisia suhteita, heidän vuorokausirytmensä on sekaisin, mieliala on alentunut ja he kärsivät unettomuudesta. Monilla aika kuluu tietokoneiden tai pelien parissa ja vanhemmat kokevat itsensä voimattomiksi tilanteen edessä.

Kertovatko nämä tilastot ja ongelmat enemmän pojista itsestään vai meidän aikuisten tavasta kasvattaa, kohdata ja auttaa poikia vai yhteiskunnan ja yhteisöjen tilasta?

Olemme vuosien varrella työssämme kohdanneet poikia monenlaisissa vaikeissa elämäntilanteissa ja joutuneet pohtimaan poikien auttamiseen liittyviä haasteita. Vieraillessamme Poikien Talolla ja tavatessamme työntekijöitä yhteistyötapaamisissa kiinnostuimme heidän toiminnastaan ja tavastaan tukea poikia. Erityisesti meitä kiinnosti mitä pojat ja nuoret miehet itse ajattelevat saamastaan tuesta ja avusta. Tarjouduimme tekemään opinnäytetyötä Poikien Talolle ja näin työelämän yhteistyökumppaniksemme tuli Poikien Talo -hanke

Poikien Talo on Kalliolan Nuoret ry:n, Helsingin kaupungin nuorisoasiainkeskuksen ja sosiaali- ja terveystieteiden tutkimuskeskuksen nelivuotinen kumppanuushanke. Hankkeen yhtenä tavoitteena on luoda Poikien Talo toimintamalli. Tämä opinnäytetyö toimii Poikien Talo – hankkeen kehittämistyön tukena. Sen tuloksia voidaan käyttää hyväksi toimintamallin vakiinnuttamisessa ja levittämisessä muualle Suomeen.

Poikien Talo on uusi toimija sosiaalisen nuorisotyön kentällä. Se toimii julkisen ja kolmannen sektorin sekä sosiaali- ja nuorisotyön rajapinnoilla. Toiminta on ainutlaatuista Suomessa ja täyttää nyt palveluiden kentässä ollutta pojille suunnatun työn puutetta.

Poikien Talon tavoitteena on tukea poikien kokonaisvaltaista kasvua jokaisen yksilölliset erityispiirteet ja -tarpeet huomioiden. Poikien Talon toiminnassa painottuu vahvasti sukupuolisensitiivinen työote, yhteisöllisyys sekä yhteistyö eri toimijoiden välillä.

Tämän opinnäytetyön tarkoituksena oli selvittää Poikien Talolla käyvien poikien kokemuksia Poikien Talolla tehtävästä sukupuolisensitiivisestä työstä. Kiinnostuimme tutkimaan millaiset asiat Poikien Talolla nousevat poikien kokemuksissa merkityksellisiksi ja millaista tukea pojat ovat Poikien Talolta saaneet. Lisäksi halusimme selvittää millaiseen palvelun tarpeeseen Poikien Talon on poikien mielestä vastannut.

Sukupuolisensitiivinen työ poikien parissa on uutta Suomessa eikä sitä ole juurikaan tutkittu. 2000-luvun alkuun asti sukupuolisensitiivinen työ tarkoitti käytännössä tyttöjen parissa tehtävää sosiaalista nuorisotyötä. Näin ollen sukupuolisensitiivisen nuorisotyön tutkimuskin on keskittynyt tyttöjen kanssa tehtävään työhön. Vuonna 2000 Helsinkiin perustetun Tyttöjen Talon ja muualla Suomessa toimivien Tyttöjen Talo-verkoston kuuluvien talojen toiminnasta on tehty lukuisia tutkimuksia ja opinnäytetöitä (Syrjäkari, 2013, Eischer - Tuppurainen, 2011; Karman, 2009) Vaikka tutkimuksia on tehty monesta eri näkökulmasta, niissä ovat painottuneet työntekijöiden näkemykset tyttöjen kokemusten jäädessä taka-alalle.

Sukupuolisensitiivisyyttä ja sukupuolisensitiivistä työtettä on tutkittu opinto-ohjaustyössä (Juutilainen, 2003), päiväkodissa (Paju, 2013) sekä monikulttuurisuuden ja nuorisotyön näkökulmasta (Honkasalo, 2011). Poikien kanssa tehtävää sukupuolisensitiivistä työtä ei ole tietääksemme vielä tutkittu, eikä Poikien Talon toiminnasta ole tehty tutkimuksia tai opinnäytetöitä. Sosiaalisen tilinpidon menetelmällä kerätty tietoa Poikien Talon asiakkaiden, vanhempien ja yhteistyökumppaneiden kokemuksista kolmen toimintavuoden aikana, mutta laadullista aineistoa hyödyntävää tutkimusta työn kehittämisen tueksi ei vielä ole.

Poikien Talon toimintaa halutaan kehittää vastaamaan asiakkaiden tarpeisiin ja tällä opinnäytetyöllä halusimme nimenomaan tuoda poikien omaa ääntä kuuluviin. Rajasimme kohderyhmäksemme vain Poikien Talon pojat, koska ajattelimme, että haastatteluiden kohdetuessa myös työntekijöihin on vaarana, että nuorten ääni jää kuulumattomiin.

Tämä opinnäytetyö on luonteeltaan laadullinen. Tutkimuksen aineisto koostui 16:sta Poikien Talon asiakkaalle tehdystä teemahaastattelusta. Yksilöhaastattelut suoritettiin Poikien Talolla kesän ja syksyn 2013 aikana. Haastateltavat olivat 11 – 30 –vuotiaita poikia ja nuoria miehiä, jotka olivat osallistuneet Poikien Talon yksilötyöhön, ryhmätöihin ja avoimet ovet –iltoihin. Aineiston analyysissä käytettiin teemoittelua ja aineistolähtöistä sisällönanalyysia.

Koemme pojille suunnatun työn erittäin tarpeelliseksi ja halusimme opinnäytetyöllämme olla tukemassa Poikien Talon kehittämistä sekä tuoda poikien ääntä esiin nuorten syrjäytymiskeskustelussa. Toivottavasti opinnäytetyömme tuo Poikien Talon toimintaa ja sukupuolisensitiivistä työtettä tutuksi yhä useammalle pojalle, miehelle ja heidän kanssaan työskentelevälle.

2 Poikien Talo –hanke opinnäytetyön kohteena

2.1 Poikien Talo -hankkeen tarkoitus ja tavoitteet

Kalliolan Nuoret ry käynnisti keväällä 2011 nelivuotisen Poikien Talo -hankkeen. Se toteutetaan kumppanuushankkeena yhteistyössä Kalliolan Nuoret ry:n, Helsingin kaupungin sosiaali- ja terveysviraston, nuorisoasiainkeskuksen sekä Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen kanssa. Hankkeen aikana perustetaan Poikien Talo ja luodaan Poikien Talo –toimintamalli. Tavoitteena on luoda uudenlainen, suoraan pojille ja nuorille miehille suunnattu toimintamalli, jossa otetaan yksilöllisesti ja kokonaisvaltaisesti huomioon poikien kasvun tarpeet. Hanketta rahoittaa Raha-automaattiyhdistys. Fyysisesti Poikien Talo sijaitsee Helsingissä, Vallilassa. (Poikien Talo, 2012.)

Poikien Talo-hankkeen osatavoitteina on myös kehittää Helsingin alueelle sukupuolisensitiivisen poikatyön tekijöiden verkosto sekä yhteistyössä Miessakit ry:n kanssa sukupuolisensitiivisen poikatyön koulutusmalli. Yhtenä osatavoitteena on kehittää Internetissä tapahtuvaa, kohtaavaa poikatyötä verkkonuorisotyön kehittämiskeskus Verken kanssa. (Poikien Talo, 2011: 2.)

Poikien Talo on turvallinen tila ja kohtaamispaikka, jonka toimintaa luodaan ja kehitetään yhdessä tämän toiminnan piirissä olevien poikien kanssa. Poikien Talon palveluisissa painotetaan sukupuolisensitiivistä työtettä, yhteisöllisyyttä ja sekä yhteistyötä eri toimijoiden välillä. Poikien Talon toiminnassa huomioidaan poikien erityiskysymykset ja piirteet ja tuetaan kokonaisvaltaisen sukupuoli-identiteetin kehittymistä. Kaikki Poikien Talon työntekijät ovat koulutettuja sosiaali- ja kasvatustalouden ammattilaisia, joilla on monipuolinen kokemus lasten, nuorten sekä perheiden parissa työskentelystä. Kaikki työntekijät ovat miehiä. (Poikien Talo, 2011:2; Poikien Talo, 2012.)

2.2 Kohderyhmänä syrjäytymisvaarassa olevat pojat ja nuoret miehet

Poikien Talon kohderyhmänä ovat erityisesti syrjäytymisvaarassa olevat pojat, joita on ollut vaikea tavoittaa tai tukea olemassa olevien palveluiden avulla. Oikeanlaisella ja oikeinajoitetulla interventiolla ja aktiivisella verkostotyöskentelyllä pyritään saamaan nämä pojat toiminnan piiriin. Pojat ja nuoret miehet ovatkin löytäneet talolle paikallisten verkostojen kautta, kuten koulujen, terveydenhuollon, lastensuojelun sekä etsivää nuo-

risotyötä tekevien tahojen kautta. Asiakkaita on tavoitettu yhä enenevässä määrissä myös Internetissä tehtävän työn avulla. Osa asiakkaista on ottanut yhteyttä itse tai huoltajat ovat olleet yhteydessä työntekijöihin. (Ervasti, 2012:155.) Toimintavuoden 2013 aikana palvelun piirissä on ollut lähes 200 poikaa ja nuorta miestä (Kalliolan Nuoret Ry, 2014)

Poikien Talo tavoittaa eri elämäntilanteissa olevia poikia ja nuoria miehiä. Monella Talon toimintaan hakeutuneista on eritasoinen kriisi jollain elämänalueella, ja he tarvitsevat ammatillista tukea selviytyäkseen kriisistä eteenpäin. Osalla yhteyttä ottaneista pojista ei ole mitään erityistä ongelmaa vaan heillä on ainoastaan tarve keskustella turvallisen aikuisen miehen kanssa. (Ervasti, 2012:156.)

Poikien Talo -hankkeen kohderyhmään kuuluvat myös Helsingin alueella poikien kanssa työskentelevät ammatilliset tahot. Heille tarjotaan koulutusta ja konsultaatiota sukupuolisensitiivisestä poikatyöstä sekä nuorten miesten kokemaan seksuaaliseen kaltoinkohteluun ja -väkivaltaan liittyvistä teemoista. Poikien talo tarjoaa seksuaalisuuskasvatusta myös kouluille. (Poikien Talo, 2012.)

2.3 Toiminta Poikien Talossa

Poikien Talossa järjestetään yksilö- ja perhetapaamisia sekä ryhmämuotoista toimintaa. Pienryhmät ovat pääsääntöisesti kuuden - kahdeksan pojan suljettuja ryhmiä, jotka kokoontuvat kerran viikossa. Työntekijöiden kokemuksen mukaan poikien kanssa päästään parhaiten tunnetason työskentelyyn toiminnan ja tekemisen kautta. Ryhmien toiminta ideoidaan yhdessä poikien kanssa ja sisältö määräytyy poikien tarpeiden mukaan. (Poikien Talon projektisuunnitelma, 2011.) Vuoden 2013 aikana Poikien Talon tiloissa toteutettiin kolme ryhmää ja lisäksi yhteistyössä muiden toimijoiden kanssa järjestettiin yhteensä viisi poikaryhmää ja yksi nuorten isien ryhmä.

Yksilötyöskentely kulkee vahvasti ryhmäprosessien rinnalla. Yksilötapaamiset ovat säännöllisiä ja nuoren tarpeista lähtöisin olevia. Yksilölliset tavoitteet sovitaan jokaisen nuoren kanssa erikseen. Poikien Talon työntekijöiden kokemusten mukaan pojat tarvitsevat kipeästi aikuista miestä; suhdetta ja vuorovaikutusta miehen kanssa. Työn onnistumisen edellytys onkin työntekijän ja pojan välinen suhde. Pojat tarvitsevat kokemusta luotettavasta aikuisesta joka kuuntelee ja kiinnostunut heistä. Poikien Talolla on myös matalan kynnyksen avointa toimintaa. Siihen voi osallistua säännöllisesti tai satunnai-

sesti ja sen sisältöjä suunnitellaan ja toteutetaan toimintaan osallistuvien poikien kanssa. (Poikien talon projektisuunnitelma, 2011: 7-8.)

Poikien Talon palveluihin kuuluu myös ammatillinen seksuaalineuvonta ja -kasvatus. Seksuaalikasvatusta toteutetaan sekä Poikien Talolla että esimerkiksi kouluilla ja erilaisissa tapahtumissa. Ilman ajanvarausta toimivalla SexInfo-seksuaalineuvontavastaanotolla on keskustelun lisäksi mahdollisuus ottaa ilmaiseksi sukupuolitautiltestejä. Poikien Talon ja Helsingin Tyttöjen Talon® yhteinen Aino & Ilmari – hanke tarjoaa tukipalveluja seksuaalista kaltoinkohtelua ja väkivaltaa kokeneille nuorille ja heidän perheenjäsenilleen. Aino & Ilmari-hanketta rahoittaa Terveyden ja hyvinvoinnin laitos. (Poikien Talo, 2012.)

2.4 Kalliolan setlementti ja Kalliolan Nuoret ry

Kalliolan setlementti on vuonna 1919 perustettu pääkaupunkiseudulla toimiva monialayhdistys, joka tuottaa sosiaalialan palveluita ja kansalaisopistotoimintaa sekä ylläpitää kansalaistoimintaa ja vapaaehtoistyötä. Kalliolan setlementin toiminta-ajatuksena on läpi elämän kestävän oppimisen mahdollistaminen, elämänhallinnan edistäminen, ihmisten välisen vuorovaikutuksen tukeminen sekä yhteisöllisyyden toteuttaminen. Kalliolan setlementissä työskentelee lähes 300 kokopäiväistä työntekijää, noin 300 tunti-työntekijää ja yli 100 vapaaehtoistyöntekijää. (Kalliolan setlementti, 2012.)

Poikien Talo-projektin toteuttaja on Kalliolan setlementin pääkaupunkiseudulla toimiva poliittisesti ja uskonnollisesti riippumaton varhaisnuoriso- ja nuorisoyhdistys Kalliolan Nuoret ry. Kalliolan Nuoret ry:n kaikissa toiminnoissa lähtökohtana on sosiaalinen nuorisotyö ja sen toteuttamia arvoja ovat tasa-arvoisuus, yksilön oikeuksien kunnioittaminen, luottamus ihmisen ja yhteisön kykyyn ratkaista itsenäisesti ongelmia sekä erilaisuuden hyväksyminen. Poikien Talon toimintaa ohjaa nämä samat arvot. Kalliolan Nuoret ry:n toimintojen kohderyhmänä on 6 – 29 – vuotiaat lapset, nuoret ja heidän perheensä. Poikien Talon lisäksi Kalliolan Nuorten toimintoja ovat iltapäivätoiminta, leirit, Kivikon kumppanuusnuorisotalo, Tyttöjen Talo, työllistämistoiminta ja useat erilaiset kehittämishankkeet. (Kalliolan Nuoret ry, 2012.)

Kalliolan Nuoret ry:ssä on tehty poikatyötä koko sen historian ajan ja 2000-luvulla alkoivat ensimmäiset sukupuolisensitiivistä poikatyötä toteuttavat vertaisryhmät. Suku-

puolisensitiivistä tyttötyötä on Kalliolan Nuoret ry:ssä tehty jo pidempään. Ensimmäinen Tyttöjen Talo perustettiin jo 2000-luvulla Helsinkiin ja nyt niitä on jo useita ympäri Suomea. (Poikien Talon projektisuunnitelma, 2011: 13.)

3 Poikien elämässä on erityisiä haasteita

Suurin osa suomalaisista pojista voi hyvin. Kouluterveyskyselyjen mukaan yli 80 prosenttia suomalaisista nuorista arvioivat terveytensä hyväksi, lähes puolet nuorista tapaa ystäviään päivittäin, 80 prosenttia vähintään viikoittain ja suurin osa suomalaisista nuorista viihtyy koulussa. Osalla nuorista menee kuitenkin aiempaa huonommin, heille kasautuu useita päällekkäisiä ongelmia ja nuorten polaarisuus lisääntyy. (Nuorista Suomessa, 2012:7.) Tilastojen mukaan pojat ajautuvat tyttöjä useammin epäsuotuisan kehityksen polulle ja poikien elämä on monella tavalla riskialttiimpaa kuin tyttöjen. Useissa tutkimuksissa (Gissler ym., 2006; Stengård ym., 2008; Luopa - Lommi – Kinnunen – Jokela, 2010.) on osoitettu nuorten miesten muodostavan haastavan ryhmän terveyskäyttäytymisen, sosiaalisten ongelmien ja palveluihin hakeutumisen suhteen. Negatiivinen kehitys on tämän ryhmän kohdalla alkanut usein jo varhaislapsuudessa.

Poikien pahoinvointi ei näy mielialamittauksissa tai terveystutkimuksissa, mutta se näkyy esimerkiksi alokkaiden kunnan laskuna, koulun keskeyttämisenä, riippuvuuksina ja väkivaltaisina kuolemina. Poikien ongelmia ei myöskään hoideta terveydenhuollossa, vaan heidän oireiluunsa puuttuu lastensuojelu tai poliisi. (Cacciatore - Koiso-Kanttila, 2008:35.)

Miksi näin on? Ensimmäinen lähtökohta on se tosiasia, että pojat ovat erilaisia kuin tytöt ja pojat kokevat erilaiset asiat vaikeiksi ja haastaviksi. Ja olisiko niin, että yhteiskunta ei ole pystynyt tarjoamaan sellaisia palveluja, joissa nämä poikien erityiset tarpeet otettaisiin huomioon. Pahoinvoinnin vähentämiseen tarvitaan poikaerityistä osaamista, aggressio- ja seksuaalikasvatusta sekä nimenomaan pojille sopivia auttamismuotoja. Seuraavissa alaluvuissa esitellään nuoruusikäisille pojille tyypillisiä haasteita tutkimuksen valossa. Se, että huomio kohdistetaan vain poikiin, ei poissulje sitä, etteivätkö tytötkin voisi kohdata samanlaisia haasteita eikä myöskään tarkoita, että kaikki pojat tai edes useimmat, kohtaisivat samanlaisia, tässä kuvattuja haasteita.

3.1 Vaikeuksia poikien koulupolulla

Koulu on keskeinen paikka poikien hyvinvoinnin kannalta. Koulu on paitsi opetuksen ja oppimisen paikka, se on myös arjen vuorovaikutuksen näyttämö, kasvuyhteisö ja hyvinvointipalvelujen risteyskohta. Koulu on nuorten sosiaalisen elämän kannalta merkit-

tävässä roolissa. Siellä muodostetaan ystävyysuhteita, ryhmiä ja erilaisia hierarkioita. Siellä nuoren on löydettävä paikkansa toisten nuorten joukosta. (Kiilakoski, 2012:9–10.)

Yhdistelmä pojat ja koulu on usein esillä negatiivisessa valossa. Tutkimusten mukaan pojat menestyvät keskimäärin tyttöjä huonommin koulussa, muodostavat enemmistön erityisopetuksen oppilaista ja myös viihtyvät koulussa huonommin kuin tytöt. (Luopa ym. 2010:24.) Sukupuoli jakaa nuoria myös sen mukaan hakeutuvatko nuoret jatko-opintoihin. Myrskylän (2012) syrjäytymistutkimuksen mukaan Suomessa ilman peruskoulun jälkeistä tutkintoa vielä 30 -vuotiaana oli joka viides mies ja joka kymmenes nainen (Myrskylä, 2012:3).

Haastavin kohta poikien koulupolulla on yläkouluun siirtymisen vaihe. Poikien murrosikä osuu tähän vaiheeseen. Yläkoulussa, kehityksellisen taantuman ollessa pojilla syvimmillään ja poikien psyykinen valmius heikoimmillaan, tulevat uudet ryhmät, vaativammat oppiaineet ja jatko-opiskelupaikan miettiminen. Yläkoulussa poikien oppimistulokset usein heikkenevät ja kiinnostus kouluun vähenee, minkä seurauksena jatko-opintomahdollisuudet huononevat. (Aalberg – Siimes, 2009:74 – 80.)

Useissa poikien koulunkäyntiä tai koulua koskevissa tutkimuksissa on osoitettu, ettei koulu ota tarpeeksi huomioon poikien tapaa olla ja oppia. Toisaalta koulua on myös kritisoitu tyttöjen ja poikien tiukasta jaottelusta, joka ei ota huomioon yksilöllisiä taipumuksia saman sukupuolen sisällä. Kun tyttöjen oletetaan olevan hiljaisia ja tunnollisia ja poikien äänekkäitä ja fyysisiä, käy helposti niin, että sukupuoltaan eri tavalla ilmaisevat tytöt ja pojat eivät saa tarvittavaa tukea kasvulleen. (Kiilakoski, 2012:23.)

Harry Lunabba (2013:11) tarkasteli väitöstutkimuksessaan poikien tuen tarpeen ilmenemistä koulussa sekä sitä kuinka poikien ja koulun aikuisten väliset suhteet vaikuttavat tuen tarpeen arviointiin. Lunaban luokkahuoneissa tekemien havaintojen mukaan yläkouluikäisille pojille tyypillisiä ongelmia ovat motivaatio-ongelmat sekä erilaiset käyttäytymisvaikeudet. Hän myös havaitsi, että oppilaiden ja koulun aikuisten väliset suhteet vaikuttavat merkittävästi siihen, miten pojat suhtautuvat koulun aikuisten tarjoamaan apuun. Lunaban mukaan lähes kaikki hänen kohtaamansa pojat, suhtautuivat kielteisesti koulun oppilashuollon työntekijöiden tarjoamaan apuun.

Lunabba kuvaa kolme erilaista poikakategoriaa, jotka jäävät koulussa kohtaamatta. *Pojat, joita ei oteta vakavasti* - luokka viittaa poikiin, joiden huonoon ja häiritseväänkin käytökseen suhtaudutaan ”pojat on poikia” -asenteella. Huono käytös nähdään ikään kuin pojille normaalina ominaisuutena. *Pojat, jotka eivät herätä tunteita* – luokka taas tarkoittaa poikia, jotka jäävät vaille huomiota. Nämä pojat jäävät dominoivien poikien varjoon, mutta eivät kuitenkaan ole niin hiljaisia, että herättäisivät huolta koulun aikuisissa. Tämä on iso ryhmä tavallisia poikia, jotka eivät tule koulussa kohdatuksi henkilökohtaisella tasolla. Kolmanteen luokkaan kuuluvat *pojat, jotka herättävät kielteisiä tunteita*. Tämän ryhmän poikien käyttäytymisongelmat nähdään luokkahuoneen ongelmiksi, eikä niinkään merkiksi poikien tuen tarpeesta ja yleensä interventiotkin kohdennetaan työrauhan palauttamiseen pojan auttamisen sijaan (Mts: 184 – 186.)

Myös kouluterveyskyselyjen mukaan koulun aikuisten ja nuorten välillä vallitsee luottamuspuula. Nuoret eivät esimerkiksi kerro kiusaamisesta koulun aikuisille, koska eivät usko tilanteen sillä muuttuvan. Nuoret eivät myöskään usko, että aikuiset osaavat hoitaa tilanteen oikealla tavalla. Kertomisen pelätään jopa pahentavan tilannetta. (Kiilakoski 2009:53 – 54.) Uusimman Kouluterveyskyselyn (2013) mukaan yli puolet peruskoululaisista ja lukiolaisista on sitä mieltä, että opettaja ei kiinnosta mitään oppilaille kuuluu. Näiden tutkimusten valossa näyttää siltä, että koulun tarjoama tuki ja poikien tarpeet eivät kohtaa. Kouluissa tarvittaisiin yhä enemmän sukupuolisensitiivistä lähestymistapaa, jotta poikien tuen tarpeet tunnistettaisiin.

3.2 Poikien arjessa kokema väkivalta

Fyysinen väkivalta on myös selkeästi sukupuolittunutta. Kouluterveyskyselyn mukaan pojat kokevat koulussa enemmän fyysistä uhkaa kuin tytöt (Luopa ym. 2010:25.). Poikien koulukiusaaminen myös purkautuu fyysiseksi väkivallaksi tyttöjä useammin. Fyysinen väkivalta on tyypillisesti poikien keino ottaa tilaa haltuun ja sulkea pois sieltä ei-toivottuja käyttäytymistapoja ja ihmisiä. (Kiilakoski, 2012:45.) Christina Salmivallin koulukiusaamista koskevista tutkimuksista on myös käynyt ilmi etteivät kiusatut pojat saa puolustajia kuten kiusatut tytöt. Vuoden 2011 kouluterveyskyselyn mukaan 61 % 8-9-luokkalaisista pojista sanoo, että myöskään koulun puolelta ei ole puututtu kiusaamiseen. Ystävyyssuhteet voisivat suojella pahimmilta kiusaamistraumoilta, mutta juuri niitä monilta kiusatuilta pojilta puuttuu.

Työ- ja arkikokemuksenkin perusteella voidaan sanoa, että väkivalta on läsnä poikien keskuudessa enemmän kuin tyttöjen. Poikien väkivaltaa esiintyy harmittomaksi tarkoitettuun tuuppimisesta, systemaattiseen kiusaamiseen ja vakaviin väkivallantekoihin. Pojat joutuvat ottamaan kantaa väkivaltaan vaikka eivät olisikaan sen tekijöitä tai uhreja. Sari Mannisen (2010) poikien väkivaltaa, hierarkioita ja statusta tarkastelleessa väitöskirjassa tulee esiin, että väkivalta toimii poikien keinona saavuttaa asema erilaisissa nuorten hierarkioissa. Aina väkivalta ei ole näkyvää fyysistä kamppailua vaan voi olla myös ulkosulkemista tai alistamista. Mannisen haastattelemat pojat näkivät, että fyysinen voimankäyttö ja valmius tapella toimivat resurssina, jolla omaa asemaa ryhmässä voidaan vahvistaa. Väkivalta on myös keino selvittää poikien välisiä suhteita ja sen avulla poika voi pyrkiä vaikuttamaan omaan asemaansa, esimerkiksi yrittää lopettaa häneen kohdistuneen kiusaamisen. Väkivalta voi toimia myös kavereita erottavana tekijänä. Kun väkivalta muuttuu pelottavaksi ja arvaamattomaksi, se ei ole enää poikien keskuudessa hyväksyttävää ja tällaista väkivaltaa käyttävä jätetään usein ryhmän ulkopuolella (Manninen 2010: 22, 34.)

Väkivallan käyttö ei ole pelkästään miesten ja poikien ongelma, mutta heillä aggression hallinta näyttää kuitenkin tilastojen valossa olevan keskimäärin vaikeampaa. Väkivalta- ja rikostilastoihin joutuvista jopa 90 % on poikia. Tyttöjen tekemä fyysinen väkivalta on lisääntynyt, mutta ei välttämättä näy tilastoissa. Tutkimusten mukaan pojat joutuvat väkivallan uhriksi tyypillisesti kodin ulkopuolella ja väkivalta on toisten poikien tekemää. Väkivallan ja aggressiivisen käytöksen taustalla on monenlaisia tekijöitä. Olennaista onkin se miten väkivaltaiseen käytökseen puututaan ja millaista kasvatusta aggression hallintaan on tarjolla. (Cacciatore - Koiso-Kanttila, 2008: 53.) Poikiin kohdistuvan ja poikien tekemän väkivallan salliva asenne ja hiljainen hyväksyntä on purettava ja kaikkien väkivaltaan olisi puututtava.

3.3 Poikien vertaissuhteista

Ikätoverit, vertaiset, ovat tärkeitä nuoren psyykkiselle, fyysiselle ja sosiaalisille hyvinvoinnille ja kehitykselle. Vertaissuhteet edesauttavat nuorta selviämään nuoruuden kehitystehtävistä: kotoa ja vanhemmista irtautumisesta, itsenäisen elämän aloittamisesta sekä seksuaali-identiteetin jäsentämisestä. Vertaissuhteissa nuori rakentaa käsitystä itsestään suhteessa toisiin, omaksuu arvoja ja asenteita sekä harjoittelee vuorovaikutustaitoja. Vertaissuhteissa koetut ongelmat vaikeuttavat nuoren kiinnittymistä vertaisryhmäänsä ja niillä voi olla kauaskantoisia vahingollisia seurauksia nuoren hy-

vinvoinnille ja voivat häiritä nuoren tervettä psyykkistä kehitystä. (Pörhölä, 2008: 96; Aalberg & Siimes, 2007: 72.)

Ryhmään kuulumisen on välttämätön nuoren identiteetin rakentumiselle. Ryhmä palvelee nuoren yksinäisyyden ja ahdistuksen hallintaa ja antaa suojaa kestää näitä tunteita. Nuorten muodostamalla ryhmällä ei tarvitse olla muuta päämäärää kuin ryhmän identiteetin luominen ja sen kautta yksilöllisten identiteettien saavuttaminen. (Aalberg & Siimes, 2007: 72.)

Niina Junttilan (2012:54) väitöstutkimuksen mukaan pojat kokevat yksinäisyyttä enemmän kuin tytöt. Nuorten vertaissuhteita tutkineen Riikka Korkiamäen mukaan tytöt saivat yhdeltäkin ystävältä luotettavaa ja monipuolista tukea, kun taas pojille ”vain yksi ystävä” merkitsi ryhmän ulkopuolella olemista ja jäämistä vaille tukea. (Korkeamäki, 2013: 43.) Myös koulutusterveyskyselyissä poikien kokema yksinäisyys on tullut esiin (Luopa ym. 2010: 72). Junttilan mukaan yksinäisyyttä on kahdenlaista: sosiaalista ja emotionaalista. Sosiaalinen yksinäisyys tarkoittaa sitä, ettei ole välituntisin seuraa, eikä kaveria, jonka kanssa viettää vapaa-aikaa. Emotionaalinen yksinäisyys on sitä, ettei ole ketään, joka kuuntelisi, ymmärtäisi, välittäisi ja johon voisi luottaa. Sosiaalisen yksinäisyyden suhteen sukupuolten välillä ei ole eroja, mutta emotionaalista yksinäisyyttä on pojilla huomattavasti enemmän kuin tytöillä. Junttilan tutkimuksen mukaan myös isät kokevat äitejä enemmän emotionaalista yksinäisyyttä. Yksinäisistä pojista kasvaa yksinäisiä isiä, jos kierrettä ei pystytä katkaisemaan. (Junttila, 2012: 68–70.)

3.4 Perinteinen mieskuva poikien mahdollisuuksien kaventajana

Perinteinen mieskuva ei myöskään helpota poikien ja nuorten miesten kasvua. Perinteinen suomalainen miehen malli on ollut vahva ja kova. Riskinotto, vaaran kestäminen ja rajoittunut tunteiden näyttäminen on liitetty maskuliinisuuteen. Tällainen stereotyyppinen mieskuva rajoittaa poikien inhimillisyyden kehittymistä eikä salli poikien toteuttaa persoonallisuuttaan kovin monipuolisesti. Erityisesti tunteiden ilmaisun rajoittaminen voi johtaa siihen, että tunnekuohut puretaan aggressiivisella käytöksellä. Pojilla on kuitenkin aivan samantyyppiset emotionaaliset tarpeet kuin tytöillä. Vauvaikäisenä pojat ovat tyttöjä tunneherkempiä mutta vähitellen ero kääntyy toisin päin. Tytöt opetetaan tunnistamaan ja ilmaisemaan tunteitaan paremmin. Tällaisella kasvatuksella on vaarana, että poikien tunneherkkyys ja kosketus omiin tunteisiin vähenee ja poika saattaa etääntyä läheisistä ihmissuhteistaan. (Nyqvist, 2006: 92, 94.)

Perinteiseen maskuliinisuuteen sosiaalistuminen voi myös vaikeuttaa oman heikkouden myöntämistä ja avun hakemista. Lunabban (2013:180.) tutkimuksessa tuli esiin, että yläkouluikäiset pojat suhtautuivat lähes poikkeuksetta vastahakoisesti koulun hyvinvointityöhön. Myös ne pojat, jotka suhtautuivat positiivisesti kouluun, suhtautuivat negatiivisesti siellä tarjottuun apuun ja tukeen. Myös Junntila (2012) totesi tutkimuksessaan, että pojat eivät huoliaan esille, vaan patoavat ne sisälleen tai purkavat huoliaan huonolla käytöksellä.

Perinteinen maskuliininen mieskuva vaikuttaa myös työntekijöiden pojille tarjoamaan apuun. Sanna Väyrynen (2009:111 – 112.) tutki nuorten kokemuksia huumeiden käyttöön puuttumisesta ja havaitsi, että poikien huumeiden käyttöön ei puututtu vaan interventiot kohdistuivat muuhun rajoja rikkovaan käytökseen. Poikien kertomuksista käy ilmi, että vaikka häiriökäyttäytymiseen puututtiin, syitä käytöksen taustalla ei selvitetty ja huumeiden käyttö saattoi jatkua. Tytoilla taas häiriökäyttäytyminen nähtiin huumeiden käytöstä johtuvaksi, ja he saivat kokonaisvaltaisempaa apua. Väyrynen toteaa myös, että päihteistä irtautumisessa sukupuolten välillä on eroa erityisesti tunteiden käsittelyssä ja ilmaisussa. Poikien irtautuessa huumeista irtautuessa heidän tukahdetut tunteensa purkautuivat maskuliinisilla tavoilla uhona ja väkivaltaisuuksena (Mts.: 113). Tutkimus osoittaa, että myös ammattilaiset voivat suhtautua hyvin stereotyyppisesti poikien ongelmiin eikä todellista avun tarvetta näin ollen tunnisteta. Myös poikien tunteet jäävät käsittelemättä.

Perinteinen mieskuva on vähitellen purkautumassa ja mitä nuoremasta sukupolvesta on kysymys, sitä vapaampia pojat ovat ilmaisemaan sukupuoltaan, ehkä myös heikkouttaan ja tarvitsevuuttaan, jolloin avun hakeminenkin helpottuu

4 Opinnäytetyön keskeiset käsitteet

Opinnäytetyön keskeinen teoreettinen tausta rakentuu sosiaalipedagogisesta viitekehystä sekä sosiaalisen nuorisotyön, sosiaalisen vahvistamisen ja sukupuolisensitiivisen nuorisotyön käsitteistä. Käsitteet sosiaalinen nuorisotyö, sosiaalinen vahvistaminen ja sukupuolisensitiivinen työ sisältävät samanlaisia elementtejä ja ovat toisiaan täydentäviä sekä soveltuvat hyvin sosiaalipedagogisesta viitekehystä tehtävään nuorisokasvatustyöhön.

Setlementtiliikkeellä ja sosiaalipedagogiikalla on läheisiä yhteyksiä. Setlementtityö ja sosiaalipedagogiikka jakavat useita samoja arvoja sekä toimintaperiaatteita, joita ovat muun muassa sosiaalisen hädän lievittäminen, elämänhallinnan pedagoginen tukeminen, jaettu asiantuntijuus, arkilähtöisyys, dialogiset suhteet sekä pyrkimys auttaa vaikeissakin sosiaalisissa olosuhteissa eläviä ihmisiä parantamaan elinolosuhteitaan ja kokemaan elämänsä mielekkääksi. (Hämäläinen & Kurki 1997, 24–25; Mönkkönen, Nurro - Väisänen 1999, 70–72.)

Nämä sosiaalipedagogiikan ja setlementtiliikkeen yhteydet näkyvät myös setlementtiliikkeessä tehtävässä sosiaalisessa nuorisotyössä, jota myös Poikien Talolla toteutetaan. Sosiaalisen nuorisotyön keskiössä ovat syrjäytymisvaarassa olevat, elämänhallintaan tukea tarvitsevat nuoret. Työssä korostuu nuoren kokonaisvaltainen tukeminen ja jokaisen yksilöllinen kohtaaminen. Sukupuolisensitiivisesti tehtävässä sosiaalisessa nuorisotyössä jokainen nuori pyritään huomiomaan vielä yksilöllisemmin.

4.1 Sosiaalipedagogiikan mahdollisuudet nuorisotyössä

Nuorisokasvatus on kasvatuksen osa-alue joka on jäänyt vähälle huomiolle kasvatustieteellisessä keskustelussa. Myös sen teoreettinen perusta on vakiintumaton. Vaikka nuorisotyötä on tehty Suomessa jo yli sata vuotta ja elinikäinen oppiminen sekä informaalinen kasvatus tunnustetaan nykyaikaisessa kasvatustieteessä, nuorisokasvatus ei kuitenkaan ole juurtunut kasvatustieteen tutkimuskohteeksi. (Nieminen, 2007: 30.) Nuoria, nuoruutta ja nuorisotyötä on tutkittu monella tieteenalalla. Eri tieteenaloilla tehty tutkimus ja vakiintumaton teoriaperusta aiheuttavat sen, että käytännön nuorisotyössä on vaikea hyödyntää tieteiden teoreettista antia. (Hirvonen, 2009:49 – 50.) Sosiaalipedagogiikan on nähty tarjoavan yhden varteenotettavan teoreettisen viitekehyksen nuorisotyölle.

Sosiaalipedagogiikassa yhdistyvät sosiaalisen ja kasvatuksellisen toiminnan toiminta-teoreettiset kehykset. Käsitteenä pedagogiikka tarkoittaa oppia kasvatuksesta kun taas sanaan sosiaalinen liittyy useampia merkityksiä käyttöyhteyksistä riippuen. Karkeasti luokiteltuna sanalle sosiaalinen voidaan antaa kolmenlainen merkitys.

1. Yhteiskuntaa koskeva. Tällöin sana viittaa esimerkiksi yhteiskunnan sosiaaliseen rakenteeseen.

2. Yhteisöllistä vuorovaikutusta koskeva. Tällöin puhutaan vuorovaikutus- ja yhteistyötaidoista ja kyvystä ottaa toiset huomioon. Lasten kohdalla tämä liittyy sosiaaliseen kehitykseen eli sellaisten valmiuksien kehittymiseen, että kykenee tulemaan toimeen toisten ihmisten kanssa eri tilanteissa ja yhteisöissä.
3. Avun tarpeessa olevien ihmisten auttamista koskeva.

Näin ollen sosiaalipedagogiikka voidaan ymmärtää oppina kasvatuksesta, jossa huomioidaan erityisesti kasvatuksen yhteiskunnalliset kytkennät ja korostetaan kasvatuksen yhteiskunnallista merkitystä. Lisäksi siinä korostetaan ihmissuhde- ja vuorovaikutustaitojen harjaantumista sekä huomioidaan yhteisödynaamiset näkökohdat sekä mahdollisuudet auttaa avuntarpeessa olevia ihmisiä ja lievittää sosiaalista hätää kasvatuksen keinoin. Sosiaalinen ja pedagoginen näkemys ihmisestä, yhteiskunnasta ja sosiaalisista ongelmista sekä niiden ratkaisemisesta kietoutuvat toisiinsa sosiaalipedagogisessa ajattelussa ja toiminnassa. Sekä pohjoismaisissa että saksalaisissa sosiaalipedagogiikan tulkinnoissa painotetaan sosiaalisen syrjäytymisen pedagogista ehkäisyä ja lievittämistä. (Hämäläinen, 2010: 171 - 172.; Hämäläinen 1997:15.)

Sosiaalipedagogiikan nähdään tarjoavan teoreettista taustaa nuorisokasvatukselle. Hämäläisen (2010:193) mukaan uuden nuorisolain (27.1.2006/72.) sisään on rakennettu sosiaalisen ja pedagogisen yhdistämisen periaate. Lain tarkoituksena on *”tukea nuorten kasvua ja itsenäistymistä, edistää nuorten aktiivista kansalaisuutta ja nuorten sosiaalista vahvistamista sekä parantaa nuorten kasvu- ja elinoloja”* Toteuttamisen perustana ovat *”yhteisöllisyys, yhteisvastuu, ihmisoikeuksien kunnioittaminen, tasa-arvo, monikulttuurisuus, kestävä kehitys sekä ympäristön ja elämän kunnioittaminen”* (Nuorisolaki 27.1.2006/72). Nämä määrittelyt sopivat hyvin sosiaalipedagogisessa kehityksessä tehtävään nuorisokasvatukseen, jota toteutetaan esimerkiksi Poikien Talolla.

Osallisuuden käsite liitetään usein sosiaalipedagogisesta viitekehyksestä tehtävään työhön. Hämäläisen (2008:15) mukaan 2000-luvun lopulla osallisuuden edistäminen liitettiin nuorten kohdalla nuorten syrjäytymisen ehkäisyyn. Nivalan ja Rynnäsen (2013: 26–27) mukaan sosiaalipedagogisen osallisuus-käsitteen määrittelyn pohjana on ajatus osallisuudesta suhteena. Toteutuneena sosiaalipedagoginen osallisuuden käsite kattaa kolme elementtiä; osallistumisen, kuulumisen sekä tunteen kuulumisesta yhteisöön. Tästä näkökulmasta osallisuuden toteutuminen vaatii yhteisöjä, joissa on mahdollista toimia ja tulla kuulluksi, nähdyksi ja tunnustetuksi ainutlaatuisena ihmisenä, omana itsenään ja arvokkaana osana yhteisöä.

Sosiaalipedagogiikassa jokainen ihminen ymmärretään ainutlaatuisena ja arvokkaana persoonana, joka kuitenkin tarvitsee yhteisöä ja yhteyttä toisiin ihmisiin kasvaakseen omaksi persoonakseen. (Kurki - Nivala, 2006:13.) Sosiaalipedagogisen nuorisokasvatuksen pohjana on jokaisen nuoren ainutlaatuisen persoonan kunnioittaminen ja sen tukeminen. Nuoren kasvun tukeminen tapahtuu parhaimmillaan yhteisöissä, joissa yhtä arvokkaat persoonat toimivat yhdessä. Nuorisokasvatuksen näkökulmasta yhteisöissä toimimiseen liittyy ajatus nuoren sosiaalistumisesta yhteisöön ja yhteiskuntaan. Dialogisessa vuorovaikutuksessa nuoren ajattelu herää auttaen tätä lähtemään liikkeelle ja toimimaan tietoisesti. Sosiaalipedagoginen nuorisokasvatus tavoittelee yhteisöllisten suhteiden kehittymistä korostaen dialogisuutta, jakamista sekä osallistumista. Toiminnassa on aina toimijan eli nuoren kehittymiseen tähtäävä eettinen ulottuvuus. (Kurki 2010: 202–204.) Jotta voidaan puhua pedagogisesta suhteesta, tulee Hämäläisen (2010:175) mukaan suhteeseen sisältyä aina ihmisenä kasvamisen liittyvä kasvatuksellinen tavoite.

Sosiaalipedagogiikka pyrkii ylittämään kasvatuksen, kulttuurityön ja sosiaalisen työn rajoja. Mannereurooppalaisessa keskustelussa sosiaalipedagogiikka liitetään informaalin kasvatuksen ja kohtaamisen tutkimuskentälle, kuten nuorisotyöhön ja aikuiskasvatukseen. Suomessa tällaisia epämuodollisia kasvatuksen ja kohtaamisen tiloja tarjoaa esimerkiksi seura- ja järjestötoiminta, mutta myös vakiintuneiden rakenteiden sisälle, uudenlaisia toimintatapoja kehittämään, luodut paikat. Näissä niin sanotuissa kolmansissa tiloissa kehitellään uudenlaisia interventioita perinteisten käytäntöjen rinnalle ja tämän yhdessä kehittämistyön lähtökohtana ovat usein mukana olevien ihmisten kokemukset (Frilander, 2007: 91–92.) Poikien Talon voidaan katsoa edustavan juuri tällaista ”kolmatta tilaa”, jossa kehitellään uudenlaista toimintamallia läheisessä vuorovaikutuksessa mukana olevien poikien ja nuorten miesten kokemusten ja elämismaailman kanssa.

4.2 Sosiaalinen nuorisotyö

Sosiaalisessa nuorisotyössä on nähtävissä niin nuorisotyön ja erityisnuorisotyön kuin sosiaalityönkin piirteitä. Työn on tarkoitus tavoittaa erityistä tukea tarvitsevat nuoret, joilla on elämänhallinnallisia vaikeuksia sekä voimakas tarve aikuisen tuelle. Työn lähtökohtana on riittävän aikaisessa vaiheessa tapahtuva nuoren yksilöllinen kohtaaminen

sekä hänen elämäntilanteensa kokonaisvaltainen huomioonottaminen. (Eischer - Tuppurainen, 2009: 13–14.)

Setlementtiyhdistyksen toteuttama sosiaalinen nuorisotyö on sosiaalisen tuen tarpeessa olevien lasten ja nuorten kanssa tehtävää työtä. Syrjäytymisvaarassa oleva, eli sosiaalista vahvistamista tarvitseva, nuori huomioidaan aiempaa yksilöllisemmin sukupuolisensitiivisesti tehtävässä sosiaalisessa nuorisotyössä. Tällöin on pyrkimys tavoittaa tytöt ja pojat niin, että mahdollisimman monen yksilöllinen tuen tarve tulee näkyväksi. Tiedostamalla tyttöihin ja poikiin kohdistuvat stereotyyppiset käsitykset ja rooli-paineet, pystytään paremmin havaitsemaan se milloin ja miten syrjäytyminen uhkaa erityisesti poikia ja milloin ja miten tyttöjä. Tämä avaa myös monia mahdollisuuksia olla nuori ja tulla huomioonotetuksi omanlaisena yksilönä. (Punnonen, 2007: 255–256.)

Sosiaalisessa nuorisotyössä käytetään ja kehitetään nuorten myönteisiä voimavaroja etsiviä ja tukevia toimintamalleja. Nuorten tilanteesta ja työlle asetetuista tavoitteista riippuu millaisia toimintamalleja milloinkin käytetään. Työssä pyritään erityisesti vahvistamaan ihmisten väliseen vuorovaikutukseen liittyviä taitoja toiminnallisilla menetelmillä vuorovaikutuksessa toisten lasten, nuorten ja aikuisten kanssa. Sosiaalinen nuorisotyö on yksilöllisistä lasten ja nuorten tarpeista käsin rakentuvaa ennaltaehkäisevää ja korjaavaa moniammatillista työtä. Työssä pyritään tarttumaan nuorten elämään vaikuttaviin ajankohtaisiin ongelmiin. Työskentelyssä hyödynnetään moniammatillista lähestymistapaa ja verkostotyöskentelyä. Sosiaaliselle nuorisotyölle ominaista on myös toiminnan ja tuen pitkäjänteisyys. Sosiaalista nuorisotyötä toteutetaan usein erilaisissa toiminnallisissa ryhmissä tai projekteissa, joiden kesto on usein vuodesta kolmeen vuoteen. (Punnonen, 2007:523 - 524.) Sosiaalisella nuorisotyöllä pyritään myös osallistamaan nuoria ja integroimaan heitä lähiympäristöön ja yhteiskuntaan. Lisäksi työllä pyritään vaikuttamaan yhteiskunnallisten palvelujen kehittämiseen. (Kalliolan Nuoret ry, 2012.)

4.3 Sukupuolisensitiivisyys

Sukupuolisensitiivisyyttä määriteltäessä on hyvä avata myös käsitteet sukupuoli ja sensitiivisyys. Sukupuoli on yksi merkittävä tekijä, jonka kautta ihmiset mieltävät ja määrittelevät itseään ja muita ihmisiä. Sukupuoli voidaan nähdä erilaisten ominaisuuksien lisäksi myös valtasuhteina ja hierarkioina. Sukupuoli ei ole vain jotain, jota ihminen on, vaan myös jotain, joksi ihminen tulee ja kasvaa. Sukupuoli on, paitsi biologinen ja geneettinen, myös vahvasti sosiaalinen ja kulttuurinen ilmiö. Käsitykset sukupuolesta ja

sille annetut merkitykset ovat vaihdelleet, ja vaihtelevat, runsaasti ajassa ja paikassa. (Rossi: 2010: 21–23.)

Lähtökohtana tässä työssä on se, että sukupuoli on biologisten, geneettisten sekä sosiaalisten ja kulttuuristen suhteiden tuotos. Biologinen käsite määrittelee ihmiset fyysisten ominaisuuksien perusteella naisiksi ja miehiksi. Biologinen sukupuoli vaikuttaa ihmisen fyysiseen kehitykseen, joskin kehitykseen vaikuttaa myös yhteiskunnalliset olosuhteet. Näiden lisäksi Suomessa syntyy muutamia intersukupuolisia lapsia joka vuosi. Näillä lapsilla on synnynnäisesti sekä miehen että naisen ruumiillisia sukupuoliominaisuuksia. Nämä lapset määritellään vastasyntyneinä jompaankumpaan. Joskus heidän sukupuolikaksinaisuutensa havaitaan vasta murrosiässä. Geneettinen sukupuoli viittaa taas kromosomien osoittamaan sukupuoleen. (Anttonen, 2007: 8-9.) Nykyään sukupuolten määrittäminen dikotomisesti naiseksi ja mieheksi on kyseenalaistettu ja puhutaan myös kolmannesta sukupuolesta. Nykyään on jo maita, joissa vauvan sukupuolen voi syntymätodistukseen määritellä muuksi kuin tytöksi ja pojaksi tai jättää määrittelemättä, jos lapsella on piirteitä molemmista sukupuolista. (HS, 2013.)

Sosiaalinen sukupuoli voidaan hahmottaa yhteiskunnalliseksi ja kulttuuriseksi käsitteeksi. Sen avulla voidaan tarkastella niitä miesten ja naisten eroja, jotka ovat kulttuurisesti opittuja ja ajan myötä muuttuvia sekä kulttuurisidonnaisia. Sosiaalinen sukupuoli opitaan ja tuotetaan sosiaalisessa vuorovaikutuksessa (Lempiäinen, 2003:24). Sosiaalinen sukupuoli tarkoittaa sitä, mitä naisena ja miehenä oleminen merkitsee eri kulttuureissa ja yhteisöissä eri ajankohtana ja eri elämäntilanteissa. Sosiaalinen sukupuoli voidaan nähdä myös kulttuurisen tuotoksen lisäksi yhteiskunnallisena sopimuksena kahdesta sukupuolesta. Sukupuoliroolin omaksuminen merkitsee sitä, että yksilö vastaa ympäröivän yhteisön sukupuoleen kohdistuviin odotuksiin. Vastakkain asettelun ajatellaan rajoittavan tyttönä ja naisena sekä poikana ja miehenä olemisen mahdollisuuksia. (Anttonen 2007: 8–10.) Sukupuolen ymmärtäminen sosiaalisena ja kulttuurisena konstruktiona merkitsee muutosten ja erojen näkemistä sekä mahdollisuutta arvioida kriittisesti sukupuoleen perustuvia yhteiskunnallisia eroja ja erilaisia oikeuksia. (Reisby, 1999: 24.)

Sensitiivisyys tarkoittaa herkkyyttä tai herkkätuntoisuutta. Sukupuolisensitiivisyys taas on kykyä kuunnella ja havainnoida miesten ja naisten erilaisuutta eri konteksteissa sekä tunnistaa miesten ja naisten erilaisuus ja erot. Sukupuolisensitiivisyyteen liittyy sukupuoleen liitettyjen arvojen ja asenteiden näkyväksi tekemistä ja tunnistamista. Suku-

puolisensitiivisyys kattaa myös ajattelun ja toiminnan, jossa voidaan arvostaa sukupuolen ja seksuaalisuuden moninaisuutta. Sukupuolisensitiivisyys ei myöskään arvota heteroseksuaalisuutta ainoaksi oikeaksi ja toivottavaksi sukupuolen ja seksuaalisuuden ilmaisemiseksi. (Anttonen, 2007: 10–11.)

Sukupuolisensitiivisyys käsitteen on tieteelliseen keskusteluun tuonut kriittinen naistutkimus. Naistutkimuksen kentällä tehdyn tyttö tutkimuksen kautta käsite on tullut myös osaksi nuorisotutkimusta. Eri tieteenalojen määritelmät eroavat toisistaan lähinnä painotuksiltaan. Kaikkia määritelmiä yhdistävänä tekijänä on sukupuolisensitiivisyyden näkeminen tasa-arvoa edistävänä ja perinteisiä sukupuolirooleja purkavana toimintana. Toimintana, jossa sukupuoli ei muodosta maailmaa kahtia jakavaa kategoriaa.

Sukupuolisensitiivinen pedagogiikka tai sukupuoliherkkä kasvatusta tarkastelee sukupuolisensitiivisyyden toteutumista päiväkotij- ja koulumaailmassa. Kristen Reisbyn (1999) mukaan sukupuolisensitiivisen kasvatuksen vaatimuksena on tasa-arvo ja tietoisuus eroista. Sukupuolisensitiivinen pedagogiikka tarkoittaa sellaista pedagogista ajattelua ja käytäntöä, jossa otetaan huomioon paitsi se, että lapset ovat keskenään erilaisia myös se miten sukupuoli erottelee. (Reisby 1999: 15, 29.) Se kiinnittää huomiota konkreettisen toiminnan lisäksi kieleen. Miten päiväkodissa tai koulussa puhutaan, millaisia adjektiiveja, äänenpainoja tai puheenaiheita käytetään puhuessa eri sukupuolta oleville lapsille. Myös lasten tunteiden tasa-arvoinen tunnistaminen ja sanoittaminen on tärkeä osa sukupuolisensitiivistä kasvatusta. Päiväkotien ja koulujen arjessa tiettyjen tunteiden ilmaisua saatetaan pitää tyypillisempänä tai hyväksytympänä eri sukupuolta oleville lapsille. (Paumo - Katainen, 2013.)

Myös ohjaustyössä käytetään sukupuolisensitiivisyyden käsitettä. Päivi-Katariina Juutilainen (2003) määrittelee sukupuolisensitiivisyyden opinto-ohjaustyössä sellaiseksi ohjaustoiminnaksi, jossa yhteiskunnan sukupuolistuneet rakenteet, prosessit ja niiden vaikutukset naisten ja miesten elämään tunnistetaan, tiedostetaan ja ymmärretään. (Juutilainen, 2003: 63–64.)

Joskus sukupuolisensitiivisyys sekoitetaan radikaaliin sukupuolineutraaliin kasvatukseen. Molempien tavoitteena on ahtaiden sukupuoliroolien ja stereotyyppien purkaminen, mutta käsitteiden välillä on kuitenkin suuri ero. Kirjallisuudessa radikaali sukupuolineutraali kasvatusta ymmärretään sukupuolisokeutena, jossa sukupuolen eroja tuottavia vaikutuksia ei tunnisteta eikä tunnusteta. Radikaalin sukupuolineutraalin kasvatuksen

nimissä lapselta itseltään ja hänen ympäristöltään saatetaan salata, jopa kieltää lapsen sukupuoli. Sukupuolesta vaikenemisen ei katsota edistävän tasa-arvoa. Sukupuolisensitiivisen näkökulman mukaan sukupuoli on lapsen identiteetin tärkeä osa, jota ei saa piilottaa. (Eischer, 2011:15; Ylitapio-Mäntylä 2012: 25.)

4.4 Sukupuolisensitiivinen nuorisotyö

2000-luvulle saakka sukupuolisensitiivistä nuorisotyötä tehtiin pääasiassa tyttöjen parissa. Myös sukupuolisensitiivisen nuorisotyön tutkimusta on tehty lähinnä kohdistuen huomio tyttöihin. Kriittisen mies- ja poikatutkimuksen myötä sukupuolisensitiivinen työote on laajentunut koskemaan myös poikia ja miehiä. (Suomen settlementiliitto, 2012.)

Anttosen (2006: 18.) mukaan kansalaistoiminnan ja nuorisotyön näkökulmasta sukupuolisensitiivisyydellä tarkoitetaan sukupuolen huomioimista kaikilla yhteiskunnan tasoilla ja toiminnoissa. Punnonen (2007: 521–522.) korostaa näkemyksessään tietoisuutta odotuksista, joita yhteiskunta kohdistaa miehiin ja naisiin. Odotusten tiedostamisen ja tunnistamisen jälkeen voidaan lisätä moninaisuutta ja useampia vaihtoehtoja kummallekin sukupuolelle sallivaan suuntaan. Punnonen määrittelyssä tietoisuus sukupuolen rakentumisesta ja vaikutuksesta edeltää itse toimintaa. Myös Honkasalo (2011) käyttää väitöstutkimuksessaan näiden samojen tutkijoiden tekemiä sukupuolisensitiivisen nuorisotyön määrittelyjä.

Juutilaisen (2003) mukaan sukupuoliherkkyys, tai sukupuolisensitiivisyys, edellyttää ohjaajalta tarvittavia teoreettisia tietoja sukupuolisosialisaatiosta, sukupuolijärjestelmästä ja tasa-arvolainsäädännöstä sekä kykyä tunnistaa nuorten elämässä läsnä olevia sukupuolistavia rakenteita. Lisäksi ohjaajan tulisi pyrkiä sekä olemaan tietoinen omista sukupuoleen liittyvistä ennakko-oletuksistaan että valmis kyseenalaistamaan niitä. (Juutilainen, 2003:64.)

Sukupuolisensitiivisen tyttö- ja poikatyön tavoitteena on vahvistaa tyttöjen ja poikien identiteettiä, sosiaalisia valmiuksia ja elämönhallintataitoja. Sukupuolisensitiivisyys (gender sensitivity) merkitsee herkkyyttä huomioida sukupuolen erilaiset vaikutukset nuoren kasvamisessa. Sukupuolisensitiivisessä tyttö- ja poikatyössä tunnistetaan erilaisia tyttöinä ja poikana olemisen tapoja, mutta ei uusinneta niitä kyseenalaistamatta.

Työotteessa pyritään purkamaan, avaamaan ja laajentamaan sukupuolirooleja sekä sukupuolittuneita käyttäytymismalleja. (Anttonen, 2007: 18.)

Sukupuolisensitiivisessä nuorisotyössä keskeinen ajatus on, että tytöt ja pojat tarvitsevat luotettavien aikuisten läsnäoloa, tukea ja kannustusta silloin, kun eivät tunne itseään selkeästi tytöksi tai pojaksi tai eivät koe sopivansa perinteisiin sukupuolirooleihin. Lapset ja nuoret hakevat hyväksyntää peilaamalla itseään aikuisiin. Sukupuolisensitiivisellä nuorisotyöllä pyritään nuorille tarjoamaan monenlaisia esikuvia miehenä tai naisena olemisesta. (Punnonen, 2007: 527.)

Sukupuolisensitiivisen nuorisotyön ja sosiaalipedagogisen nuorisokasvatuksen samankaltaisina tavoitteina voidaan pitää nuoren yksilöllisten kasvun tukemista, oman maailmankuvan rakentumista ja kriittisen yhteiskunnallisen tietoisuuden kehittymisen tukemista. Sekä sosiaalipedagogisesta että sukupuolisensitiivisestä viitekehyksestä tehtävässä työssä työntekijältä vaaditaan laajaa näkemystä yhteiskunnasta, itsetuntemusta, hyviä vuorovaikutustaitoja ja kykyä dialogiseen kohtaamiseen, jotta pedagoginen ja ohjauksellinen suhde nuoreen rakentuu. (Rahikka-Räsänen, 2013: 57.)

Setlementtiliikkeessä tehtävässä sukupuolisensitiivisessä poika- ja tyttötyössä tuetaan pohtimaan ja löytämään omannäköinen identiteetti ja tapa olla moninaisten mallien ja vaihtoehtojen joukosta. Mieheys ja naiseus ovat moniulotteista ja ristiriitaistakin, eikä ole olemassa yhtä oikeaa tapaa olla. Sukupuolisuuden ja oman sukupuoli- ja seksuaali-identiteetin pohtiminen on merkittävä asia, jossa lapsi ja nuori tarvitsee tukea ja tilaa. Sukupuolisensitiivisessä työssä rohkaistaan jokaista löytämään omat vahvuutensa ja voimavaransa, kuuntelemaan itseään, ja olemaan rohkeasti sellainen kuin itse on. Samalla pyritään vahvistamaan kykyjä ja taitoja olla yhdessä muiden kanssa ja tarjoamaan mahdollisuus olla osa yhteisöä. (Poikien talo, 2012.)

Poikien Talolla tehtävässä sukupuolisensitiivisessä työssä ymmärretään myös poikien ja tyttöjen erilaiset kasvun ja kehityksen erityiskysymykset ja korostetaan sitä, että poikien ja tyttöjen kasvun kipukohtat ovat pitkälti sukupuolisidonnaisia. Sukupuolisensitiivinen työ merkitsee *oman* sukupuolen nostamista esiin positiivisena voimavarana ja samalla oman ja vastakkaisen sukupuolen välisten erojen huomioimista. (Poikien Talo, 2012.)

Sukupuolisensitiiviseen työotteeseen sisältyy työntekijän omien arvojen ja normien tunnistaminen ja refleктоiminen. Sukupuolisensitiivinen työote edellyttää työntekijältä oman ajattelun, sukupuolirooleihin liittyvien käsitysten tiedostamista sekä omaa toimintaa ohjaavien stereotyyppien kriittistä tarkastelua. Poika- ja tyttötyöntekijältä vaaditaan myös itsetuntemusta, sekä kehitysstereotyyppien tuntemusta. Tästä puhutaan myös miestietoisuutena tai naistietoisuutena. (Poikien Talo, 2012.)

Sukupuolisensitiivistä poikatyötä on tehty Setlementtiliikkeen lisäksi ainakin Non Fighting generation ry:n Tasoristeys toiminnassa. Työmuotona sukupuolisensitiivisessä nuorisotyössä käytetään usein eriytettyjä tyttö- ja poikaryhmiä, joita ohjaa samaa sukupuolta oleva työntekijä. Sukupuolieriytetty toiminta ei kuitenkaan ole sukupuolisensitiivisen työn vaatimus vaan sukupuolisensitiivisesti voidaan toimia myös sekaryhmien kanssa. Eriytetyn toiminnan ajatellaan antavan tytöille ja pojille laajemman mahdollisuuden toteuttaa itseään ilman sukupuoliroolien tuomaa painetta. (Eischer, 2011: 14.)

Tässä opinnäytetyössä sukupuolisensitiivistä nuorisotyötä tarkastellaan nimenomaan Poikien Talolla tehtävän työn näkökulmasta ja näin sukupuolisensitiivinen työ myös määritellään samoin kuin se Setlementtiliikkeessä ja Poikien Talolla määritellään.

4.5 Sosiaalinen vahvistaminen sukupuolisensitiivisessä työssä

Sosiaalinen vahvistaminen käsitettä on vaikea määritellä yksinkertaisesti ja selkeästi. Arkipuheessa käsite liitetään monenkaltaiseen ehkäisevään työhön. Mehtosen (2011) mukaan se voi olla varhaista puuttumista, elämän nivelvaiheiden tunnistamista, korjavia toimia, interventioita riskirajoilla, moniammatillista työtä ja tarkoituksenmukaista sekä asiakaslähtöistä verkostoitumista eri-ikäisten ihmisten ja ryhmien kanssa. Sosiaalinen vahvistaminen käsitteellä on myös korvattu syrjäytymisen ehkäisyn käsitettä. Syrjäytymiseen liittyviä käsitteitä ei voida kuitenkaan sivuttaa puhuttaessa sosiaalisesta vahvistamisesta ja riskiryhmistä. Syrjäytyminen termin käyttöä tulisi kuitenkin varoa sen leimaavuuden ja negatiivisuuden vuoksi. Sosiaalinen vahvistaminen voidaan nähdä eräänlaisena prosessina, joka tavoittelee nuoren elämäntilanteen ja – hallinnan parantamista asteittain. (Mehtonen, 2011:13,18.)

Nuorisolaki (72/2006) määrittää yhden tulokulman sosiaalisen vahvistamisen ymmärtämiseen. Nuorisolain 2. pykälän kolmannessa momentissa todetaan, että sosiaalinen vahvistaminen tarkoittaa *”nuorille suunnattuja toimenpiteitä elämäntaitojen parantamiseksi ja syrjäytymisen ehkäisemiseksi”*. Se on siis kyseisen lain näkökulmasta varsin kokonaisvaltaista tukemista, jonka tavoitteena on yksilön hyvinvoinnin lisääminen ja sen edistäminen. (Lundbom - Herranen, 2011: 6.)

Lundbom ja Herranen (2011) näkevät sosiaalisen vahvistamisen yhtäältä polarisaation kehityksen ehkäisijänä ja toisaalta yksilön kokonaisvaltaisen hyvinvoinnin, toimintakykyisyyden ja elämännhallintataitojen lisääjänä. Sosiaalisen vahvistamisen tavoitetilä on sosiaalinen vahvistuminen, joka on subjektiivinen ja voimannuttava kokemus (Mehtonen, 2011:13). Helsingin kaupungin nuorisoasiainkeskuksessa kohdennetussa nuorisotyössä sosiaalisella vahvistamisella tarkoitetaan varhaista tukea ja toimenpiteitä, jotka kohdistuvat syrjäytymisvaarassa oleviin ja erityistä tukea tarvitseviin nuoriin, nuorten ryhmiin sekä riskitilanteisiin ja – alueisiin. Nuoren elämännhallinnan tukemisessa on vahva ehkäisevän työn näkökulma. (Danska-Honkala - Poteri, 2011:128.)

Mikkonen (2011: 204 - 206.) liittää vertaistuen osaksi sosiaalista vahvistamista. Mikkosen mukaan erityisesti kiusatut nuoret tarvitsevat tukea, jota voidaan tarjota vertaistuen keinoin. Vertaistuen avulla nuorella on mahdollisuus purkaa kielteistä identiteettiä ja sen synnyttämää leimaa. Selviytymiskokemusten jakaminen samaa kokeneiden kanssa auttaa nuorta uuden identiteetin rakentumisessa.

Tämän päivän nuorisotyön tarkastelussa korostuu Humanistis-konstruktionistinen näkökulma. Työn painotukset ovat osallisuuden ja voimaantumisen tukemisessa, sosiaalisessa vahvistamisessa sekä nuorten aktiivisen roolin painottamisessa. Humanistis-konstruktionistisessa kasvatussuunnassa korostuu, muun muassa tasa-arvoinen vuorovaikutus, sisältäpäin ohjautuvuuden kehittäminen ja sekä ihmisen subjektiivisuuden ja kasvupyrkimysten kunnioitus. (Pulkamo, 2007:499.)

Poikien Talolla tehtävä sukupuolisensitiivinen nuorisotyö on osaltaan toteuttamassa sosiaalista vahvistamista. Poikien Talon sukupuolisensitiivisen työn tavoitteisiin sisältyy samoja tavoitteita, mitä löytyy sosiaalisen vahvistamisen määrittelystä. Sukupuolisensitiivisen nuorisotyön ja sosiaalisen vahvistamisen yhteisenä tavoitteena on vahvistaa tyttöjen ja poikien identiteettiä, sosiaalisia valmiuksia ja elämännhallintataitoja.

5 Tutkimusasetelma

5.1 Tutkimustehtävä ja tutkimuskysymykset

Tässä opinnäytetyössä tarkastellaan Poikien Talon sukupuolisensitiivistä työtä talolla käyvien poikien kokemusten näkökulmasta. Opinnäytetyö täydentää Poikien Talon hankkeen tavoitteiden toteutumisen arviointia, jota tehdään koko hankkeen ajan. Se koostuu prosessiarvioinnista, jota tehdään hankkeen kuukausittaisissa työkokouksissa ja ohjausryhmän tapaamisissa. Prosessia ja tuloksia on dokumentoitu projektin alusta lähtien.

Hankkeen määrällisen arvioinnin tueksi kerätään tietoa toimintaan osallistuneiden poikien ja poikien kanssa työtä tekevien määrästä, järjestetyistä toiminnoista, koulutuksista ja muista tapahtumista. Poikien Talo kerää myös nuorisosiainkeskuksen tunnuslukuja toiminnastaan. (Poikien Talon projektisuunnitelma, 2011:12.)

Poikien Talo -hankkeen laadulliseen arviointiin halutaan myös kiinnittää huomiota, koska se kertoo määrällistä tietoa paremmin hankkeen tuloksista ja kehittämistarpeista. Kalliolan Nuoret ry käyttää myös sosiaalisen tilinpidon menetelmää toiminnan arvioinnin ja laadun mittaamiseksi. Sosiaalisen tilinpidon menetelmän tavoitteena on tehdä saatuja tuloksia näkyväksi myös ulkopuolisille tahoille ja sidosryhmille. Sosiaalisen tilinpidon menetelmässä tietoa kerätään asiakkailta, heidän vanhemmiltaan, työntekijöiltä sekä sidosryhmiltä pääasiassa verkkokyselyiden avulla. (Poikien Talo, 2011:12.) Ensimmäinen sosiaalinen tilinpäätös Poikien Talon toiminnasta valmistui helmikuussa 2013.

Poikien Talossa pidetään tärkeänä, että he saavat nuorten omia arvioita toiminnan vaikutuksista heidän elämäänsä, kuinka he ovat onnistuneet tukemaan poikia ja minkälaiset toimintatavat ovat poikien mielestä olleet toimivia. Tämä laadullista lähestymistapaa soveltava ja asiakkaiden näkökulmaa avaava opinnäytetyö täydentää Poikien Talon hankkeen toiminnan arviointia, koska sen nähdään tuottavan määrällistä tietoa paremman kuvan hankkeen tuloksista ja kehittämistarpeista.

Poikien kanssa tehtävää sukupuolisensitiivistä työtä on tehty Suomessa vasta lyhyen aikaa ja siten myös tutkittu hyvin vähän. Nuorisotutkimuksessa sukupuolisensitiivisyyttä

ja sukupuolisensitiivistä työtettä on tarkasteltu lähinnä tyttötyön näkökulmasta. Tyttöjen Talon toiminnasta on tehty lukuisia opinnäytteitä, mutta Poikien Talon toiminnasta ei ole vielä valmistunut yhtään tutkimusta, tutkielmaa tai opinnäytetyötä. Tämän opinnäytetyön lisäksi Poikien Talosta on tekeillä toinen YAMK opinnäytetyö, joka käsittelee Poikien Talon työntekijöiden näkemyksiä sukupuolisensitiivisestä työstä. Nämä opinnäytetyöt täydentävät toisiaan ja Poikien Talo saa kehittämisen tueksi laajan tutkitun materiaalin.

Poikien Talo toimintaa on juuri laajennettu Ouluun ja toivottavasti myöhemmin myös muualle Suomeen. Opinnäytetyöstämme voi olla hyötyä uusien Poikien Talojen toiminnan kehittämisessä. Tästä opinnäytetyöstä hyötyvät myös muut sosiaali- ja nuorisoalan ammattilaiset jotka pohtivat sukupuolisensitiivisen työtteen mahdollisuuksia ja kehittämistä omassa työssään.

Tutkimuskysymyksemme ovat:

1. Millaista on sukupuolisensitiivinen työ Poikien Talolla asiakkaiden näkökulmasta?
2. Millaiseen tarpeeseen Poikien Talo poikien näkemyksen mukaan nuorten palveluiden kentässä vastaa?

Näiden kysymysten avulla pyrimme selvittämään Poikien Talolla käyvien poikien kokemuksia Poikien Talolla tehtävästä sukupuolisensitiivisestä työstä. Tutkimme millaiset asiat Poikien Talolla nousevat poikien kokemuksissa merkityksellisiksi ja millaista tukea pojat ovat Poikien Talolta saaneet. Lisäksi halusimme selvittää millaiseen palvelun tarpeeseen nuorten palveluiden kentässä Poikien Talo on poikien näkemyksen mukaan vastannut.

5.2 Aineiston kerääminen: Menetelmänä teemahaastattelu

Opinnäytetyömme on luonteeltaan laadullinen. Lähtökohtana laadullisessa tutkimuksessa on todellisen elämän kuvaaminen ja sen pyrkimyksenä on löytää tai paljastaa tosiasioita. Laadullisessa tutkimuksessa aineistoa tuotetaan inhimillisessä vuorovaikutuksessa ja käytetään menetelmiä, jolla päästään mahdollisimman lähelle tutkittavaa

kohdetta. Laadullisessa tutkimuksessa olennaista on saada esille tutkittavien näkökulma aiheesta. (Hirsjärvi - Sajavaara - Remes, 2010:164.; Kiviniemi, 2001:70.)

Valitsimme aineistokeruumenetelmäksi teemahaastattelun, koska näin haasteltavat pääsevät melko vapaasti keskustellen kertomaan ajatuksiaan ja näkemyksiään. Teemahaastattelun vuorovaikutuksellinen luonne antaa myös mahdollisuuden tarkentaa haastateltavan vastauksia ja varmistaa molemminpuolinen ymmärrys keskusteltavasta aiheesta. Teemahaastattelun etuna pidetään sitä, että tutkittavien ääni pääsee kuuluviin. (Hirsjärvi – Hurme, 2001:48.)

Teemahaastattelussa kysymykset kohdennetaan tiettyihin teemoihin, mutta kysymysten muotoa ja järjestystä ei ole ennaltamäärätty. Teemahaastattelussa keskeisiä ovat ihmisten tulkinnat ja asioille antamat merkitykset, mutta menetelmässä huomioidaan myös se, että haastateltavien asioille antamat merkitykset syntyvät haastattelutilanteen vuorovaikutuksessa. Haastatteluvastauksiin vaikuttaa aina myös haastateltavan tapa kysyä asioita. (Hirsjärvi - Hurme, 2001: 48 – 49.)

Poikien Talolla käyvien poikien oman äänen esiin saaminen on tärkeää, koska toimintaa halutaan kehittää nimenomaan asiakkaiden tarpeista ja heitä palvelevaksi. Asiakaslähtöisyyden toteutumiseksi on tärkeää kuulla asiakkaiden omia mielipiteitä ja kokemuksia. Tarkoituksenamme oli myös haastatteluiden avulla syventää sosiaalisen tilipidon avulla kerättyä asiakaspalautetta.

Sukupuolisensitiivisyyden käsitteen teoreettinen tarkastelu on helpompaa kuin sen ”kääntäminen” nuorille tutulle kielelle ja ymmärrettäviksi haastattelukysymyksiksi. Nuoria haastatellessa on tärkeää huomioida, että he ymmärtävät haastattelussa käytetyt käsitteet. Tämän vuoksi emme käyttäneet haastatteluissa sukupuolisensitiivisyys – sanaa vaan pyrimme avaamaan käsitteen haastattelukysymyksissä. Koska sukupuolisensitiivisyys koskee koko Poikien Talon toimintaa, tilaa sekä tapaa ajatella ja tehdä työtä, muodostimme teemahaastattelurungon (liite 1) niin, että teemat mahdollisimman hyvin kattaisivat koko toimintamallin. Teemojen muotoilussa hyödynsimme työn taustaluvuissa esiteltyä käsitteistöä ja tutkimuksia. Teemoiksi muodostuivat tie talolle, toiminta, tuki, tila ja tarve. Näiden teemojen alle laadittiin tarkentavia haastattelukysymyksiä.

Haastattelukysymyksistä laadittiin melko tarkkoja, vaikka teemahaastattelussa näin ei tavallisesti tehdä. Halusimme varautua siihen, että haastatteluun osallistuvien poikien

voi olla vaikea esittää ajatuksiaan kovin avointen kysymysten kautta tai että he ovat lyhytsanaisia eivätkä lähde kertomaan asiasta vapaasti keskustellen. Haastattelutilanteessa ilmapiiri pyrittiin kuitenkin luomaan sellaiseksi, jossa haastateltavan olisi mahdollisimman helppo kertoa kokemuksistaan.

5.3 Haastattelujen suorittaminen

Ennen aineiston keräämistä laadittiin kirje (ks. liite 2), jossa kerrottiin opinnäytetyöstä ja haastattelusta, johon poikien toivottiin osallistuvan. Kirjeen mukana oli lomake alaikäisten poikien vanhempien suostumusta varten. Poikien Talon työntekijät jakoivat kirjettä ja kertoivat haastattelusta toiminnassa mukana oleville ja mahdollisuuksien mukaan myös niille, jotka eivät olleet toimintaan kiinnittyneet. Jotta Poikien Talon toiminnassa mukana olevia tai olleita olisi tavoitettu mahdollisimman laajasti, kirje toimitettiin Poikien Talon työntekijöille myös sähköisessä muodossa. Näin työntekijöillä olisi ollut mahdollisuus lähettää kirje asiakkaille myös sähköpostin liitteenä tai facebookin kautta, mutta nämä väylät haastateltavien saamiseksi jäivät käyttämättä. Myös Poikien Talon netisivuja varten laadittiin haastatteluista kertova teksti, mutta sekin jäi käyttämättä.

Aineisto kerättiin toukokuun – joulukuun 2013 välisenä aikana. Haastateltavien hankkiminen oli aluksi haastavaa, koska meillä ei ollut henkilökohtaista kontaktia Poikien Talon asiakkaisiin. Poikien Talon työntekijät pyrkivät auttamaan haastateltavien hankinnassa. Syksyllä 2013 pyysimme Poikien Talon henkilökunnalta lupaa osallistua Avoimet ovet – iltoihin ja pyytää itse poikia osallistumaan haastatteluun. Näin tavoitimme suurimman osan haastateltavista. Avoimissa illoissa kerroimme paikalla olleille pojille yhteisesti haastattelun tarkoituksesta ja sen toteuttamisesta. Jaoimme kaikille myös kirjallisen tiedotteen kotiin vietäväksi.

Seuraavaksi haasteeksi nousi haastatteluluvan saaminen alaikäisten poikien vanhemmilta. Alaikäisten poikien olisi pitänyt viedä kirjallinen tiedote haastattelulupineen kotiin ja palauttaa sovittuna haastatteluajankohtana meille. Lupapaperit unohtuivat lähes kaikilta kotiin eivätkä kulkeneet takaisin Poikien Talolle. Koska pojat olivat kuitenkin halukkaita osallistumaan haastatteluun, ratkaisimme asian niin, että soitimme yhdessä Poikien Talon työntekijän kanssa pojan vanhemmalle, kerroimme haastattelusta ja pyysimme lupaa haastatella poikaa. Kaikkien alaikäisten poikien vanhemmat antoivat luvan haastatteluun.

Kaikki haastattelut tehtiin Poikien Talolla, joka oli haastateltaville tuttu paikka. Tämä helpotti varmasti haastatteluun osallistumista ja vähensi jännitystä. Haastattelijoiden kasvot tulivat myös monelle tutuksi syksyn aikana, koska useat haastattelut tehtiin Avoimet ovet -iltojen aikana. Kymmenessä haastattelussa olimme molemmat haastattelutilanteessa paikalla ja aikataulullisista syistä kuudessa haastattelussa oli vain yksi haastattelija. Kahden haastattelijan ollessa paikalla toinen pystyi tekemään tarkentavia kysymyksiä, toisen keskittyessä enemmän siihen, että kaikki teemat tulee käsiteltyä.

Ensimmäiset haastattelut aloitettiin toiminnallisella osuudella, jossa haastateltavaa pyydettiin valitsemaan Poikien Talon kotisivuilla esiintyvistä sanoista ne, jotka hänen mielestään kuvaavat Poikien Taloa, valitsemaan valitsemistaan sanoista kolme hänelle merkityksellisintä sanaa ja perustelemaan valintaansa. Tällä toiminnallisella osuudella pyrittiin avaamaan keskustelua haastateltavan kanssa ja tekemään haastattelutilanteesta epävirallisempaa. Tämä vaihe jätettiin myöhemmistä haastatteluista pois, koska se oli hyvin aikaa vievä eikä se kuitenkaan tuonut lisäarvoa haastatteluaineistoon. Ensimmäisten haastattelujen jälkeen muokkasimme myös kysymyksiä joltain osin, mutta teemat olivat samat kaikissa haastatteluissa. Haastatteluja jatkettiin kunnes totesimme haastatteluiden tuottavan samankaltaisia vastauksia eli tapahtui aineiston kylläntyminen. (Eskola - Suoranta, 2001:62)

5.4 Aineiston kuvaus

Aineisto koostui 16: sta Poikien Talon asiakkaille tehdystä teemahaastattelusta. Kaiken kaikkiaan litteroitua haastatteluaineistoa oli yhteensä 88,5 sivua (A4, fontti 11, riviväli 1,5.) Haastateltavat olivat iältään 11 – 30 – vuotiaita poikia ja nuoria miehiä. Haastateltavia ei haluttu rajata iän tai muun ominaisuuden perusteella, jotta saataisiin mahdollisimman laaja kuva Poikien Talon asiakkaiden kokemuksista. Haastatteluista seitsemän oli alle 18-vuotiaita ja loput olivat täysi-ikäisiä nuoria miehiä. Kaikki haastatteluihin osallistuneet pojat olivat haastatteluiden aikaan joko peruskoulussa, opiskelemassa, työssä tai työharjoittelussa.

Haastatellut pojat olivat käyneet Poikien Talolla kuukaudesta kahteen vuoteen. Haastatteluista 15 oli osallistunut Poikien Talon avoimet ovet – toimintaan, viisi suljettuihin ryhmiin ja neljä yksilötyöhön. Viisi haastatteluista oli osallistunut sekä ryhmätoimintaan että avoimiin oviin, kolme oli käynyt sekä yksilötyössä että avoimessa toiminnassa ja yksi oli käynyt vain yksilötyössä. Osa Poikien Talon toiminnasta tapahtuu talon ulko-

puolella esimerkiksi Helsingin Ensikodilla, nuorisopsykiatrian poliklinikalla sekä kouluissa. Tässä aineistossa on kuitenkin vain fyysisesti Poikien Talolla tapahtuvaan toimintaan osallistuneita, koska opinnäytetyön kohteena on nimenomaan Poikien Talo poikien omana tilana ja toimintana. Poikien Talolla toimii myös seksuaaliterveysvastaanotto –Sexinfo, mutta kukaan haastatelluista ei kertonut käyttäneensä tätä palvelua. Aihe voi olla myös niin arkaluontoinen, ettei siitä haluttu puhua haastattelussa. Mukana haastattelussa ei ollut myöskään yhtään sellaista poikaa, joka olisi käynyt Poikien Talolla, mutta ei olisi kiinnittynyt toimintaan.

5.5 Aineiston analyysi

Laadullisen tutkimuksen analyysin tavoitteena on löytää aineistosta uusia merkityksiä, aikaisemmin havaitsemattomiksi jääneitä seikkoja ja ennen kuvailemattomia tapoja ymmärtää todellisuutta. Analyysin tuloksena saadaan uudenlainen kuva tutkitusta ilmiöstä. Analyysivaiheen tehtävänä on saada aineistosta systemaattisesti läpikäyden irti jotakin, joka ei sellaisenaan haastatteluvastauksissa näy. (Ruusuvuori - Nikander - Tiitula, 2010: 16.; Eskola - Suoranta, 2001:137.)

Laadullisen aineiston analyysi on monivaiheinen prosessi. Analyysi ei etene selkeästi vaiheittain vaan eri vaiheet kietoutuvat toisiinsa. Opinnäytetyömme analyysi käynnistyi jo aineistonkeruun aikana sekä haastatteluiden litteroinnin yhteydessä. Samalla pohdimme kysymysten asianmukaisuutta ja tarpeellisuutta suhteessa tutkimuskysymyksiin ja kävimme keskustellen läpi haastattelutilanteita.

Varsinaisessa aineiston analyysissä käytimme aineistolähtöistä sisällönanalyysiä. Aineistolähtöiseksi sisällönanalyysiksi kutustaan analyysitapaa, jossa aineistoa analysoidaan ilman valmiita teoreettisia oletuksia. Aineistosta etsitään teemoja, joista haastateltavat puhuvat. (Eskola - Suoranta, 2001: 185 – 186; Moilanen – Räihä, 2007, 55.) Valitsimme aineistolähtöisen analyysitavan, koska aihettamme; poikien parissa tehtävää sukupuolisensitiivistä työtä, ei ole juuri tutkittu eikä siitä ole rakennettu valmiita teorioita tai malleja. Puhtaasti aineistolähtöisestä analyysistä ei kuitenkaan voida puhua, sillä olemme kuitenkin rakentaneet haastattelurungon hyväksikäyttäen opinnäytetyömme teoreettista taustaa ja käsitteitä sekä aikaisempia tutkimuksia.

Litteroimme haastattelut sanasta sanaan ja luimme litteroidut tekstit huolellisesti useaan kertaan. Aineiston järjestämisen aloitimme etsimällä aineistosta kunkin haastattelu-

teeman alle kuuluvia ilmaisuja. Ensimmäisessä vaiheessa yliviivasimme aineistosta eri väreillä eri teemoihin kuuluvia ilmaisuja. Tämä auttoi meitä käsittelemään aineistoa, löytämään poikien puheesta olennaiset ilmaisut ja jättämään pois epäolennaisuudet.

Tämän ensimmäisen vaiheen jälkeen totesimme monien ilmaisujen sisältyvän useampaankin haastatteluteemaan. Tulimme siihen tulokseen, että tämä kertoo jotain Poikien Talon toiminnan kokonaisvaltaisuudesta. Siitä, etteivät toiminta, tuki ja tila ole erotettavissa erillisiksi osa-alueiksi. Totesimme, että haastattelussa käytetyt teemat eivät palvele analyysia tästä pidemmälle. Jatkoimme analyysia pelkistämällä järjestettyä aineistoa tekemällä alkuperäisistä ilmaisuista pelkistettyjä ilmaisuja. Taulukossa 1 on esimerkki aineiston pelkistämisestä. Pelkistetyt ilmaisut tekivät aineistoa selkeämmäksi ja yksinkertaisemmaksi. Pelkistetyistä ilmaisuista etsimme samaa asiaa tarkoittavia ilmaisuja ja muodostimme niistä teemoja. Esimerkki teemoittelusta on taulukossa 2.

Taulukko 1. Esimerkki aineiston pelkistämisestä

Alkuperäinen ilmaus	Pelkistetty ilmaus
no, silleen et mainitsee nimeltä ja näin”	ohjaajat mainitsevat nimeltä
”no et ku tuli tänne niin ne niinku kuunteli hyvi ja sit jos on jotain ongelmii elämässä, niin ne niiku kuuntelee mitä niinku ite puhu...”	ohjaajat kuuntelevat mitä puhuu
”työntekijät kysyy mitä sulle kuuluu ja jubailee”	ohjaajat kysyvät kuulumisia ja juttelevat
”kyl ne ottaa mut huomioon, jos vaikka olen yksin ne pelailee mun kanssa”	ohjaajat huomioivat ja ovat läsnä

Taulukko 2. Esimerkki aineiston teemoittelusta

Pelkistetty ilmaus	Teema
ohjaajat kysyvät kuulumisia ja juttelevat ohjaajat mainitsevat nimeltä ohjaajat kuuntelevat mitä puhuu ohjaajat huomioivat ja ovat läsnä	yksilöllinen huomiointi
ohjaajat kannustavat ja rohkaisevat ohjaajat tsemppaavat ja ovat kaikessa mukana ohjaajat tukevat ja kannustavat	kannustaminen ja rohkaiseminen
ohjaajille voi puhua luottamuksellisesti ohjaajan kanssa voi keskustella avoimesti ohjaajat keskustelevat tärkeistä asioista	avoin, luottamuksellinen keskustelu

Syntyneitä teemoja yhdistimme vielä käsitekarttojen avulla laajemmiksi kokonaisuuksiksi. Lopuksi peilasimme aineistoa teoriaan ja pohdimme, mitä aineisto kertoo Poikien Talon sukupuolisensitiivisestä työstä ja mitkä asiat nousevat merkityksellisiksi ja keskeisiksi poikien kokemuksissa. Tutkimustuloksena saimme käsityksen siitä minkälaiset tekijät nousevat Poikien Talon asiakkaiden mielestä merkityksellisiksi Talon sukupuolisensitiivisessä työssä, mitä kehitettävää asiakkaat toiminnassa ja minkälaiseen palvelutarpeeseen Poikien Talo on poikien mielestä vastannut.

6 Poikien kokemuksia Poikien Talon sukupuolisensitiivisestä työstä

Tässä luvussa esittelemme keskeisiä tuloksiamme eli poikien ja nuorten miesten kokemuksia Poikien Talon sukupuolisensitiivisestä työstä ja sen merkityksestä heille. Selvyyden vuoksi kutsumme kaikkia haastatteluun osallistuneita pojiksi heidän iästään huolimatta. Haastattelut kutsuivat myös toisiaan pojiksi tai jätkiksi, joten käytämme samaa ilmaisua heidän kanssaan. Tuloksia havainnollistamaan olemme lisänneet tekstiin sitaatteja alkuperäisestä aineistosta. Sulkumerkkien sisään olemme kirjoittaneet sitaattia selventäviä asioita, jotta lukijan olisi helpompi seurata mitä aihetta sitaatti käsittelee. Emme ole laittaneet mitään tunnistetietoja sitaatteihin poikien anonymiteetin säilyttämiseksi.

6.1 Poikien Talolle kaikki pojat ovat tervetulleita

Pojat olivat tulleet Poikien Talolle pääasiassa joko jonkun toisen tahon tai vanhempiensa ohjaamana. Vain yksi tukea etsivistä pojista oli tullut oma-aloitteisesti löydettyään tiedot Internetistä. Ohjaavia tahoja olivat koulut kaikilla eri asteilla, terveydenhuollon palvelut ja lastensuojelu. Myös vanhemmat olivat aktiivisesti ohjanneet poikiaan mukaan toimintaan. Ennen Poikien Talolle tuloa pojat, vanhemmat tai ohjaava taho olivat olleet yhteydessä Poikien Talolle ja sopineet ensimmäisestä tapaamisesta. Ensimmäisellä tapaamisella useimmat pojat olivat käyneet kahden kesken keskustelua työntekijän kanssa omasta tilanteestaan ja Poikien Talon toiminnasta.

*”Mä en tiennyt tästä mut sit sossut sano täst et tääl on tämmönen. Kuu-
losti aika tylsältä ja mä mietin mitäköhän siel tehään, mut ihmeesti tääl on
alkanukki olla kivaa.”*

*”No tota mä vaan sain tietää niinku netistä. Jotenki vaan löysin sinne ko-
tisivulle ja sit mietin et tää vois olla niinku hyvä paikka silleen ainakin ot-
taa yhteyttä ja tutustuu niinku mitä täällä tapahtuu.”*

”Äiti huomaa niinku netissä tän paikan, et tänne vois tulla.”

Osa pojista kertoi tulleensa Poikien Talolle heti, kun olivat kuulleet paikasta, mutta osa oli epäröinyt ja tarvinnut aikaa harkinnalle ja pohdinnoille. Joillakin pojilla oli erilaisia ennakkoluuloja Poikien Taloa kohtaan, mitkä olivat tutustumiskäynnin jälkeen hävinneet. Tuloa oli hidastanut poikien epäilyt siitä, että toiminta olisi liian strukturoitua, pelkkää kysymistä ja keskustelua tai, että Poikien Talolla olisi vain hyvin huonokuntoisia

nuoria. Nämä mielikuvat olivat syntyneet aikaisemmista kokemuksista eri palveluista, omista ennakkoluuloista ja Poikien Talon esitteestä.

”No, tästä tilasta mä en etukäteen tienny, millainen paikka tää on. Mä ajattelin että ei se kovin mukava paikka voi olla, jos siellä on muutama huone ja sitte niissä vaan kysellään.”

”Mä luulin et tää on sellanen mis istutaan ympyrässä ja keskustellaan.”

”(Julisteen kuva) pisti silleen jotain miettimään et kuinka pahoja ongelmia niillä on jotka tulevat tänne. Kylhän toi aika pahalta näyttää. Toi on aika synkkä ja kuitenkin täällä ollaan iloisia tai mä en ainakaan koe olevani samanlainen kun toi tossa kuvassa.”

Minkä vuoksi sitten pojat ovat Poikien Talolle tulleet? Tärkeimmäksi tekijäksi nousi vertaissuhteiden, kavereiden puute. Useat pojat kertoivat, ettei heillä ollut kavereita ja sosiaalinen elämä oli ollut vähäistä. Poikien puheessa yhdeksi merkittäväksi syyksi kavereiden vähäisyyteen mainittiin kiusaamiskokemukset. Kiusaamista pojat olivat kokeneet koulussa, vapaa-ajalla ja työelämässäänkin. Kaverisuhteiden vähäisyyden taustalla oli myös mielialanlaskua ja muita psyykkisiä ongelmia sekä kotiin jumiutumista, johon liittyi myös runsas pelaaminen. Pojat kuvaavat Poikien Talolle tuloa.

”No just sen takii ku mul oli silloin jossain vaihees sellainen masentunut ja yksinäinen olo. Sen takii oikeestaan tänne tulin. Täällä on tavallaan niinku tekemistä ja muit ihmisii kans.”

”Mulla oli aika vähän sosiaalista elämää ja tekemisen puutetta ja ei oikeen saanu lähdettyä kotoa ulos.”

Mielekkään vapaa-ajan tekemisen puute oli myös tärkeä syy Poikien Talolle hakeutumiseen. Poikien aikaisemmat vapaa-ajan harrastukset olivat jääneet monesta eri syystä ja vapaa-aika kului paljolti kotona ja muutamilla myös seurassa, jota eivät kokeneet hyväksi itselleen. Poikien Talolta oli lähdetty hakemaan nimenomaan tekemistä yhdessä muiden kanssa, ei niinkään mitään tiettyä tekemistä.

”Tarviin jotain tekemistä arkeen ja uusii ihmisii.”

”Ku mulla ei oo hirveesti harrastuksia eikä hirveesti kavereita niin ajattelin että voisin täällä alkaa käymään. Muuten mä istun vaan kotona tai oon ulkona kielletyn kaverin kans.”

Poikien Talolta haettiin myös keskusteluapua, aikuista, jonka kanssa puhua mieltä painavista asioista luottamuksellisesti ja käydä läpi elämässä koettuja vaikeita asioita. Yksi haastatelluista oli etsinyt nuorten vertaisryhmää ja eri vaihtoehtoista oli valinnut Poikien Talon, koska sinne oli helpoin ottaa yhteyttä. Poikien Talon ohella useammalla pojalla jatkui jokin muu hoito- tai tukikontakti.

”Mä, ajattelin, että täällä voi keskustella kaikesta mikä painaa mieltä.”

Omaksi ryhmäkseen aineistosta nousee alueen alakouluikäiset pojat, jotka ovat löytäneet Poikien Talolle käveltyään ohi tai kuultuaan siitä koulukavereilta. Nämä pojat ovat tulleet paikalle viettämään vapaa-aikaa, pitämään hauskaa ja chillaamaan, kuten he asiaa kuvasivat.

”Sit ku me käveltiin täst kavereitten kans niin me nähtiin ku täs lukee Poikien Talo tos oves nii sit me koputettiin ja sit kerrottiin et se avataan viikon päästä ja sit se sano et tänne saa tulla kaikki pojat.”

Nämä pojat eivät hakeutuneet Poikien Talolle tuen tarpeessa vaan hakivat sieltä perinteistä nuorisotalotoimintaa. He kuitenkin tiesivät, että Poikien Talolta voi saada apua ja tukea, jos elämässä tulee vaikeita tilanteita eteen.

6.2 Poikien Talolta saa yksilöllistä tukea

Poikien puheessa yksilöllisen tuen merkitys korostui. Erittäin tärkeänä tukena pidettiin luottamuksellisia, kahdenkeskeisiä keskusteluja työntekijöiden kanssa, mutta yksilöllistä tukea pojat kokivat saaneensa myös ryhmätöiminnoissa. Pojat kokivat, että työntekijät olivat kohdanneet heidät yksilöinä ja ymmärtäneet heidän tuen tarpeensa. Keskusteluissa he pystyivät käsittelemään vaikeita asioita, kuten päihteiden käyttöä, kiusaamiskokemuksia sekä erilaisia heitä kohdanneita kriisejä. Poikien puheessa tuli esiin, että Poikien Talo on paikka, jossa pääsee keskustelemaan ja voi puhua huolista. Pojat kokivat tullessa kuulluksi ja nähdyksi omana itsenään.

”Voi keskustella vaikka päihteistä luottamuksellisesti.”

”(ohjaajat) niinku kuunteli hyvi ja sit jos on jotain ongelmii elämässä niin ne niinku kuuntelee, mitä niinku ite puhu...”

Yksilöllinen tuki on tavoitteellista työtä, jonka avulla pyritään positiivisiin muutoksiin pojan elämässä. Pojat olivat yhdessä työntekijöiden kanssa asettaneet itselleen tavoit-

teita, joiden saavuttamisessa muut toiminnot; avoimet ovet ja pienryhmät olivat olleet apuna.

”Se on mulla just osa tätä kehitystä, että pystyy tulemaan toimeen muiden kanssa.”

”Puhuin ohjaajan kans tavoitteista ja siitä et tää sopiva mulle. Juotiin vähän teetä ja keskusteltiin.”

Yksilöllinen tuki oli auttanut poikia löytämään omia voimavarojaan ja vahvuuksiaan ja näkemään itsensä myös positiivisessa valossa. Työntekijöiden kanssa he olivat oppineet puhumaan tai uskaltaneet puhua avoimemmin asioistaan ja kohdata vaikeita kysymyksiä. Yksi poika mainitsi, ettei kukaan ollut aikaisemmin pystynyt auttamaan häntä, koska hän ei ollut uskaltanut kertoa ongelmistaan. Poikien Talolla luottamus oli kuitenkin syntynyt ja uskallus käsitellä asioita oli löytynyt.

”E: Sä et saanu oikeenlaista apua silloin nuorempana. Mitä sä luulet, että olis pitänyt tapahtua että sä olisit saanut apua silloin?”

Poika: Ehkä mun olis pitänyt olla avoimempi että... kertoo et mis mennään. Mä en ite kertonu mis menttiin et ei ne koulussa tai missään osannu sit niinku.”

”Et mäkin oon niinku hyvä kaveri tai osaan mäkin olla hauska ja tällanen.”

6.3 Turvallinen yhteisö tuottaa monenlaista hyvää poikien elämään

Poikien Talon sukupuolisensitiivinen työ näkyy vahvasti Talolle luotuna turvallisenä ilmapiirinä. Haastateltavat nostivat turvallisuuden kokemuksen merkittäväksi tekijäksi ja turvallisuus nousi esille useista eri teemoista puhuttaessa.

”Tääl on hyvä silleen ilmapiiri, sellainen turvallinen.”

”No silleen et kokee niinku olevansa turvallisessa paikassa. Ei vaikka tarvi kokee syrjimistä tai sellasta.”

Poikien puheessa turvallisen yhteisön tuottama hyvä konkretisoitui myönteisinä vertaissuhteina, rohkeutena harjoitella sosiaalisia taitoja ja oman elämänhallinnan parantumisena. Jo se, että on olemassa turvallinen yhteisö, johon tuntee kuuluvansa, ja jossa tulee hyväksytyksi, oli pojille merkittävä kokemus.

6.3.1 Myönteiset vertaissuhteet ovat pojille ensiarvoisen tärkeitä

Poikien Talon sukupuolisensitiivisen työn vahvuutena on myönteisten vertaissuhteiden mahdollistaminen niitä tarvitseville pojille. Pojille tarjotaan mahdollisuus vuorovaikutussuhteisiin sekä ystävälliseen ja kohteliaaseen kanssakäymiseen toisten poikien kanssa. Se, että on olemassa ihmisiä, joiden kanssa on mukava olla ja tehdä asioita oli pojille tärkeää. Yhtä haastateltavaa lukuun ottamatta kaikki mainitsivat kaverit merkitykselliseksi asiaksi. Poikien Talo on joillekin ollut ensimmäinen paikka, jossa on kokenut saavansa kavereita ja voivansa olla kaveri.

”Joo, olen täällä tutustunut ihmisiin, en ole sillai ulkopuolelta pystynyt tutustumaan ihmisiin. Täällä se on mulle ihan uus kokemus löytää silleen kavereita.”

”Sä voit tulla omana ittenäs pelkäämättä et sun ei tarvitse pelätä sitä et reagoitais jotenkin huonosti tai jotain.”

Talo koettiin yhteisönä, jossa heillä on tilaa rakentaa omaa identiteettiään vapaina niistä rooliodotuksista ja paineista, joita heille oli syntynyt muissa kaveripiireissä, koulussa tai kotona.

”Kyl sen silleen huomaa ettei tarvii mitään esittää et on kova jätkä ja tai näin. Voi olla ihan oma ittensä täällä.”

Se, että Poikien Talo oli syrjinnästä ja huonosta kohtelusta vapaa koettiin tärkeäksi. Seikka toistui useiden poikien puheessa. Ei tarvitse pelätä kiusaamista, huonoa kohtelua tai syrjimistä, sillä kyse on paikasta, jossa erilaisuus on hyväksyttyä ja jokaisen ainutlaatuisuutta kunnioitetaan. Pojat kokivat voivansa olla rauhassa omana itsenään ja tuoda omaa persoonaa rohkeasti esille. Myöskään virheitä ei tarvitse pelätä ja pojat voivat olla vapaana ulkonäköpaineista.

”Kokee niinku olevansa turvallisessa paikassa, ei vaikka tartte pelätä mitään syrjimistä tai sellaista.”

”Saa niinku omalla tavalla olla oma itsensä. Jos on tehnyt kaikkii juttuja, niin ei välii jos mokaa jossain asiassa tai jos on vaikka kuunneltu jotain musiikkia sai niinku tuoda esiin omaa persoonaa siinä minkälaiست musiikkia ite halus kuulla. Eikä siin tuomittu kenenkää eri musiikkityylei.”

”Tietää kun tääl on oma itsensä, niin tietää, ettei kiusata. Jos joku on lihavampi ja toinen laihempi niin ei heti joku tuu että läski. Ei tarvii vetää maha sisään, kun tulee tänne.”

Poikien kokema turvallisuus mahdollisti uskalluksen puhua omista tunteista syvällisestikin. Erityisesti pienryhmä koettiin niin turvalliseksi, että siinä pystyi jakamaan tuntojaan avoimesti.

Vertaisten kanssa käytyjen keskustelujen ja yhdessä vietetyn ajan avulla, pojat olivat oppineet uusia puolia itsestään, tunnistamaan omia luonteenpiirteitä ja tapojaan suhtautua asioihin.

”Ehkä vähän silleen palauttanu muistiin sellaset tietyt luonteenpiirteet ja sellaset, joita ei jossain muissa porukois tuu esille. Esimerkiks, jos hengaa päihdeporukois tai hengaa tääl näiden kaa, nii sit on vähän erilaist. Semmosii ihan hyvii, sellasii et voi olla niinku ihmisten kaa silleen ihan kivvas ilmapiiris. Semmosii hyvii, hyvii juttui”

”(Olen oppinut) jotakin omasta persoonasta ja siitä miten mä suhtaudun asioihin.”

Myönteiset vertaissuhteet olivat tuottaneet myös vertaistuellisia elementtejä. Pojat olivat saaneet kokemuksen siitä, että voivat itse olla tueksi ja avuksi muille sekä saada tukea muilta. He olivat myös ymmärtäneet, että muutkin ovat kohdanneet haasteita elämässään eivätkä ole yksin asioidensa kanssa.

”Ei oo niin ku yksin. Muilki on samanlaisii juttui, ja helpommin sitä ryhmäs lähtee kokeilemaan uusii juttui.”

”Ihmistä ei ole luotu sellaiseks että se pitää kaiken sisällään, vaan ihminen on luotu sellaiseks, että se jakaa ilot ja surut, niin se helpottaa ja saa tukea muilta ihmisiltä.”

”Kyllä mä yritän olla positiivinen ja aina tsemppaa.”

6.3.2 Turvallisessa yhteisössä voi kehittää sosiaalisia taitoja

Vertaissuhteet, joita pojat loivat sekä avoimessa että ryhmätoiminnassa antoivat myös mahdollisuuden harjoitella sosiaalisia taitoja. Muutamat mainitsivat tulleen alunperin Poikien Talolle oppiakseen sosiaalisia taitoja ja nekin, jotka olivat tulleet muista syistä kertoivat oppineensa sosiaalisia taitoja, kuten olemaan ryhmässä, puhumaan avoimemmin, ottamaan rohkeammin kontaktia toisiin ihmisiin ja olemaan reiluja toisia kohtaan. Poikien Talon erilaisissa toiminnoissa pojille tarjoutuu luontevia tilanteita, joissa taitoja on mahdollisuus harjoitella.

”Kavereiden kanssa on niitä sosiaalisia taitoja helppo kehittää.”

”Kyl mä oon nyt tsempannu ja kyl mä pystyn nyt vähän enemmän puhumaan muille ihmisille.”

Poikien Talolla oli ollut myös myönteistä vaikutusta poikien käytökseen. Aggressiivisen käytöksen takia hankaluuksin joutuneet pojat kertoivat oppineensa Poikien Talolla hillitsemään käytöstään ja saaneet uusia tapoja toimia haastavassa tilanteessa. Ja toisaalta pojat, joille kontaktin ottaminen ujouden ja arkuuden vuoksi oli ollut vaikeaa, olivat oppineet rohkeutta.

”Täällä jos joku ärsyttää, niin en mä heti polta päreitä.”

”Kyl tää on saanu mut olee rohkeempi ja tälle.”

Kokemus siitä, että itse kuuluu ryhmään, jossa käyttäytyään hyvin, oli saanut positiivisia vaikutuksia aikaan omassakin käytöksessä ja toisaalta arempia toisten hyvä käytös oli rohkaissut.

6.3.3 Mahdollisuus osallistumiseen tukee elämänhallintaa

Osallistuminen Poikien Talon toimintaan oli tuonut poikien elämään elämänhallintaa tukevia arjen rakenteita. Käynnit olivat tuoneet vapaa-aikaan säännöllistä, mielekästä tekemistä. Muuten vapaa-aika olisi kulunut kotona tietokoneen äärellä, sosiaalisesta elämästä syrjässä. Vaikka talollakin on mahdollisuus pelata konsoli- ja tietokonepelejä, sosiaalinen toiminta koettiin mielekkäämmäksi vaihtoehdoksi.

”Pyörisin varmaan kielletyn kaverin kanssa. Jos ei olis ketään, niin istuisin päivät koneella.”

(Jos Poikien Taloa ei olisi) ”No, se olis varmaan sellaista, että mä möllötän jossain koneella himassa. Täällä on monipuolista aktiviteettia ja saa hyvää seuraa.”

Poikien arkea tukevaa oli tieto siitä, että on paikka, johon kotoa lähteä. Kun sosiaalisia suhteita on vähän eikä ole harrastuksia, kotoa lähteminen koettiin vaikeaksi. Poikien Talo avoimena vapaa-ajanviettopaikkana tuki myös joidenkin poikien irtautumista päih-teistä. On tärkeää, että yksinäisyyden ja toimettomuuden tilalle on järkevää tekemistä.

”Tulee lähdettyä kotoa liikkeelle. Niin se on just tärkeitä.”

”Jos menee huonosti tai jotain on ainakin paikka mihin lähtee.”

”Tarviin tekemistä arkeen ja uusii ihmisii.”

Saamansa tuen lisäksi talolla käyminen koettiin myös harrastukseksi, toiminnaksi, johon voi vapaaehtoisesti osallistua ja tehdä asioita, jotka tuottaa hyvää mieltä.

”No, tukea ja hauskapitoa. Tavallaan tällainen keskiviikkoinen harrastus.”

”No, täällä saa tehdä mitä haluaa. Saa pelata vaikka bilistä tai voi korttii pelata ja sitten on noi kaverit täällä ja ohjaajien kanssa on mukava jutella ja vaikka pelata.”

”Kyl se (Poikien Talolla käynti) on piristänyt. Silleen ku oli niinku masentunu niin kyl se on piristäny.”

6.4 Poikien oma tila – toimintaa ja keskustelua poikien kesken

Oma viihtyisästi sisustettu tila sekä poikien toiveista hankitut harrastusvälineet ovat tärkeä osa Poikien Talon sukupuolisensitiivistä työtä. Pojille oli tärkeää, että sisustukseen on panostettu ja siellä on mahdollisuus monenlaiseen toimintaan. Viihtyisä tila loi pojille myös turvallisuuden tunnetta ja vähensi toiminnan muodollisuutta. Se, että ollaan poikien ja miesten kesken, ilman tyttöjä, luo toimintaan tietyn, erityisen näkökulman, mutta se ei kuitenkaan ollut tärkein asia

Toiminnallisuus ja tekeminen olivat useimmille mieluinen osa toimintaa, mutta myös tärkeä väylä avun ja tuen vastaanottamiselle. Toiminnallisuus antoi mahdollisuuden kokeilla uusia asioita, harjoitella erilaisia taitoja ja saada vaikuttamisen mahdollisuuksia.

6.4.1 Poikien kesken voi olla rennommin

Se, että Poikien Talolla on vain poikia ja miestyöntekijöitä on suomalaisessa sukupuolineutraaliutta korostavassa palvelujärjestelmässä silmiin pistävin ero muihin palveluihin verrattuna. Tämän ajattelisi nousevan tärkeimmäksi tekijäksi Poikien Talolla. Se, että tila on tarkoitettu vain pojille, ei kuitenkaan poikien puheessa korostunut. Kysyttäessä mitä merkitsee, että talolla on vain poikia, monet vastasivat, etteivät olleet ajatelleet asiaa tai etteivät pitäneet sitä erityisen merkittävänä tekijänä.

”Niin, no ei sitä oikeestaan tuu huomanneeks että täällä on vaan miespuolisia asiakkaita, mun puolesta tääl vois olla kumpaakin sukupuolta.”

”En mä oo ajatellu sitä hirveest vaikka tää on niinku vaan Poikien Tallo. Mä hain vaan paikkaa joka olis sopiva mulle ei se sukupuoli silleen.”

Haastateltavien puheessa tuli kuitenkin esiin se, että poikien kesken, he uskaltavat avoimemmin puhua tunteista ja ongelmista sekä olla rennommin, jännittämättä. Yksi haastateltavista sanoi, ettei osaa kuvitella miesten puhuvan missään muualla yhtä syvällisesti kuin ryhmässä Poikien Talolla. Se, että paikalla on vain poikia, sanottiin helpottavan vuorovaikutussuhteiden syntymistä. Koettiin, että toisille pojille on helpompaa mennä juttelemaan ja siten helpompaa tutustua kuin tyttöihin. Yhteisten mielenkiinnon kohteiden löytymisen poikien kesken ajateltiin helpottavan tutustumista ja vuorovaikutusta yleensäkin. Tosin yksi haastateltavasti totesi, ettei edes tiedä voisiko tyttöjenkin kanssa olla samoja mielenkiinnonkohteita. Toisten poikien koettiin myös tarjoavan samaistumiskohteita.

”Niistä (pojista) on paljon helpompaa saada kavereita. Niille uskaltaa mennä puhumaan ja parempi, jos on ujo. Enhän mä mee koulussakaan ku pojille juttelemaan. En viitti mennä tytöille.”

”Ehkä pystyy jotenkin samaistumaan paremmin kun muilla on samat aktiviteetit mitä itsekin tykkää tehdä.”

Vaikka pojat eivät olleet pohtineet sukupuolen merkitystä, eivätkä pitäneet sitä erityisen merkityksellisenä, kysymys siitä voisiko tilassa olla tyttöjäkin, jakoi mielipiteitä. Nuoremmat, alle 15-vuotiaat haastateltavat olivat selkeästi sitä mieltä, että tyttöjen läsnäolo pilaisi Poikien Talon ainutlaatuisuuden. Heidän kokemuksensa mukaan tytöt häiritsevät, valittavat ja aiheuttavat pojille ongelmia. Nuoremmat pojat eivät nähneet, että pojat ja tytöt jakaisivat samanlaisia asioita tai viettäisivät yhdessä aikaa.

”Ei olis niin kivaa. Tytöt pilais kaiken kivan.”

”Tytöt nyt valittaa kaikesta ja se vähän ärsyttääkin välillä. Ehkä on ihan hyvä, että on tämmönen paikka pelkästään pojille.”

”Et niil olis omat ja pojil olis omat ja tytöt juttelee tyttöjen kaa ja pojat poikien. Niil on omat jutut ja pojil omat.”

Vanhemmat pojat pohtivat asiaa useammilta näkökannoilta. Toisaalta tyttöjen läsnäolon ajateltiin oleva ihan mukava ja hyväkin asia. Mutta toisaalta koettiin, etteivät pojat ehkä uskaltaisi näyttää tyttöjen seurassa tunteitaan ja tarvitsevuuttaan.

"No mun mielest se vois olla ihan hyvä (että olisi tyttöjä.)"

"No, ehkä sit ei välttämättä niin avoimesti uskaltaisi tai vois omist, niinku tunteist ja jutuist puhuu silleen niinku tai ongelmista, ku ehkä..."

Myöskään työntekijöiden sukupuolta pojat eivät olleet aikaisemmin pohtineet ja useat sanoivat, ettei työntekijöiden sukupuolella ole merkitystä. Pojilla oli hyviä kokemuksia myös naistyöntekijöistä, eivätkä he pitäneet ohjaajan sukupuolta merkityksellisenä tekijänä. Aineistossa tuli kuitenkin esiin, että miestyöntekijöiden ajateltiin ymmärtävän poikia paremmin ja, että on asioita, joista on helpompi puhua miesten kesken. Mitä nämä asiat ovat jäi haastattelijoille epäselväksi. Miestyöntekijöiden koettiin myös toimivan hyvänä miehen mallina ja samaistumiskohteena. Keskustelut miestyöntekijöiden kanssa olivat poikien mielestä käytännönläheisiä ja heiltä saatuja neuvoja kuvattiin konkreettisiksi.

"No, ehkä on vähän helpompi puhua asioista. Mä luulen että miehet saattaa ymmärtää jotkut asiat helpommin."

"No, kyl sil aika paljon (on merkitystä). Just saa semmost erilaist tukee ku jos olis nainen tai jotenki. Saa jotenki sellast miehen mallia."

Poikien tarve puhua tunteista tuli esiin myös keskusteltaessa työntekijöiden sukupuolesta. Pojat kokivat miesohjaajien ymmärtävän sen seikan, että poikienkin on hyvä puhua tunteista, mutta myös naisohjaajia pidettiin ihan mahdollisina. Poikien mielestä voisi olla hyväkin, että talossa työskentelisi myös naisia. Naisten koettiin puhuvan enemmän tunteista.

"No, se on varmaan sama juttu. Ei sillä (työntekijöiden sukupuolella) ole kauheesti merkitystä. Kyl mä oon ehkä huomannut, että naiset puhuvat enemmän tunteista, ehkä olis joskus jopa kivempi puhua jonkun naisen kanssa näistä."

6.4.2 Toiminnallisuus - yhdessä tekemistä ja vaikutusmahdollisuuksia

Pojat olivat hyvin tyytyväisiä kaikkeen Poikien Talon toimintaan. Heidän kuvaustensa perusteella toiminnallisuus ei ole vauhdikasta ”actionia” vaan ennemminkin mukavaa yhdessä oloa, pelailua, musiikin kuuntelua ja juttelua. Ruuanlaiton useat pojat mainitsivat mukavana tekemisenä. Pojat olivat käyneet myös kokeilemassa erilaisia liikuntalajeja, kuten kiipeilyä ja keilailua, mutta niissäkin itse toimintaa enemmän pojille merkitsi omien pelkojen voittaminen ja rohkeus kokeilla uusia asioita.

”Meidän ryhmäski oli tarkoituksena voittaa pelkoja ja tällast esimerkiksi kiipeilemällä ja kerrottiin omist tunteist ja tällast.”

”Mun mielestä tääl on ollu hauskaa ja niin siis sillain niinku löytää täältä paljon tekemistä ja ihmisiä joiden kans puuhata, pelata lautapelei tai pleikal.”

Sukupuolisensitiivisessä työssä toiminnan yksi tavoite on antaa tilaa ja mahdollisuuksia toteuttaa sukupuolta perinteisiä sukupuolirooleja laajemmin ja kokeilla turvallisessa ryhmässä asioita, jotka ovat mielletty vastakkaiselle sukupuolelle tyypillisemmäksi. Aineistosta tuli esiin, että toiminta Poikien Talolla oli pääasiassa aika perinteistä poikien toimintaa; korttipelejä, biljardia, pelikonsolipelejä tai erilaisia liikuntalajeja. Mukaan mahtui tosin uusiakin aluevaltauksia, kuten joogaa, jota jotkut pojat mainitsivat kokeilleensa.

Uusien toiminnallisten aktiviteettien sijaan uutta ja erilaista monelle pojalle oli se, että he olivat uskaltaneet puhua asioistaan ja tulleet avoimemmiksi. Poikien mahdollisuus kapeiden sukupuoliroolien laventamiseen näkyi toteutettua toimintaa laajemmin poikien toiveissa ja kehittämisideoissa. Niissä esiintyi toimintoja, joita ei mielletä ehkä niin poikamaisiksi tai maskuliinisiksi kuten ilmaisutaitoa, draamaa, teatteria tai terapeutista keskusteluryhmää. Myös ohjausta urasuunnitteluun ja työnhakuun toivottiin.

Toiminnan rentous ja vapaaehtoisuus nousi esille lähes kaikissa haastatteluissa. Se, että saa tehdä mitä itse haluaa ja voi vaikuttaa toiminnan sisältöön, oli pojille tärkeää. Seuraavassa muutaman pojan kuvaus Poikien talon parhaista puolista:

”No varmaan se et saa tehdä mitä haluaa ja on niin vapaata se ohjelma. Voi tehdä mitä vaan ja voi itte ehdottaa ohjelmaa.”

”Saa pitää hauskaa ja olla rauhassa, ku ei oo minnekään pakko mennä. Se on parasta.”

Pojat olivat saaneet toiminnan kautta kokemuksen, että voivat vaikuttaa asioihin. He olivat lähinnä vaikuttaneet toiminnan sisältöön. He olivat saaneet esittää toiveita ja ne oli myös huomioitu. Toiveet ja ideat olivat liittyneet talolle tehtäviin hankintoihin tai yhteisen tekemisen sisältöihin. Ehdotukset olivat useimmiten toteutuneet. Hekin, jotka eivät vielä olleet esitelleet ehdotuksiaan, uskoivat, että pystyvät vaikuttamaan toimintaan.

”Me suunnitellaan mihin mentäis ja mitä tehtäis sitt me jutellaan ja sillain.”

”Mull ei varsinaisesti ole vielä ollut mitään ideoita, mutt uskon, ett pystyn vaikuttamaan mitä me tehdään, jos tulee ideoita.”

Opinnäytetyöprosessin aikana, jotkut poikien meillemme kertomista kehittämisideoista toteutuivat. Poikien toive useammista aukiolopäivistä toteutui, kun Avoimet ovet -toimintaa lisättiin kahdesta kolmeen iltaan viikossa. Lisäksi kevään aikana käynnistyi myös psykodraama – työpaja.

6.5 Työntekijät huomaavat jokaisen ja luovat turvallisuutta

Työntekijöillä oli aktiivinen rooli vuorovaikutuksen luomisessa. Monille pojille henkilökohtainen huomio oli merkittävä asia. Valtaosa kertoi työntekijöiden mainitsevan heidät nimeltään, kysyvän heiltä kuulumisia. Pojat kuvasivat työntekijät rennoiksi, iloisiksi ja ystävällisiksi. Lisäksi työntekijöiden sanottiin huomaavan, jos jokin asia painaa mieltä ja tulevat juttelemaan asiasta.

Poikien ja työntekijöiden väliset keskustelut limittyvät usein toimintaan. Yhdessä juotiin teetä ja laitettiin ruokaa. Suurin osa pojista myös pelaili työntekijöiden kanssa, erityisesti silloin jos olivat yksin.

”Juotiin vähän teetä ja keskusteltiin. Ne on valmiita juttelee ja ne pelailee mun kanssa.”

Työntekijöiden osallistuminen kaikkeen toimintaan nousi esille haastatteluista. Pojat kertoivat, että erilaisissa toiminnoissa työntekijät ovat aktiivisesti mukana tukemassa ja rohkaisemassa. Heidän koettiin myös luovan pojille käsityksen sekä ohjaajien ja poikien tasavertaisuudesta että poikien samanarvoisuudesta.

”Ne on silleen tsemppaamassa kaikessa mukana ja jos joku asia on tärkeä niin ne niinku juttelee siitä ja. olleet läsnä silleen olleet kavereina.”

Työntekijöiden rooli turvallisen tilan rakentajana nousi esille haastatteluissa. Vaikka työntekijät olivat rentoja, heidän odotettiin olevan myös jäməköitä. Työntekijät pitivät huolta, että talon ilmapiiri pysyi turvallisena. Pojat korostivat työntekijöiden läsnäoloa puheissaan. Monille pojille oli tärkeää, että talolla ei ollut kiusaamista ja työntekijät pitivät ulkopuoliset häiriköijät poissa talolta. Työntekijöillä oli kykyä rakentaa talon ilmapiiri sellaiseksi, että pojat pystyivät jakamaan asioitaan ja kokivat tulevansa kuulluksi ja ymmärretyksi.

”Ehkä se tulee noista ohjaajista, että ne luo sen silleen et pystyy puhua mitään vaan että tota tuntuu silt, että pystyy jakaa asioit tai silleen. Kokee että tulee kuulluks ja noi ymmärtää.”

Pojat kuvasivat työntekijöitä sekä hyväksi kuuntelijoiksi että ymmärtäviksi. Vaikka useat pojista eivät olleet aiemmin pohtineet työntekijän sukupuolta, niin työntekijöistä keskusteltaessa mainittiin, että on hyvä kun työntekijät ovat vain miehiä. Miesten kesken voi keskustella asioista, mitä ei naisten kanssa tulisi puhuttua.

”No, voi puhua miesten kesken, voi keskustella mitä ei viitti naisien kanssa välttämättä puhua.”

Työntekijöiden kanssa pohdittiin asioita ja tehtiin pojille henkilökohtaisia tavoitteita. Pojat saivat työntekijöiltä myös konkreettisia neuvoja, mikä erosi joidenkin poikien kohdalla aiemmin saadusta tuesta.

7 Palveluissa on ollut Poikien Taloa kokoinen aukko

Toisen tutkimuskysymyksemme tavoitteena oli tarkastella millaiseen palvelutarpeeseen Poikien Talo on vastannut ja mikä on poikien näkemys siitä miten Poikien Talo täydentää olemassa olevia palveluja. Kaikilla pojilla oli kokemusta muistakin saatavilla olevista nuorten palveluista, joten heillä oli myös vertailupohjaa muihin palveluihin.

7.1 Poikien Talo tarjoaa kokonaisvaltaista tukea matalalla kynnyksellä

Tarve Poikien Talolle on ilmeinen. Useat pojat olivat sitä mieltä, että tarvitaan turvallinen paikka, jossa sosiaalisesta elämästä syrjään jääneet pojat saavat mahdollisuuden sosiaaliin suhteisiin ja paikan harjoitella sosiaalisia taitoja. Pojilla oli kokemusta monenlaisista nuorten palveluista ja monet kokivat saaneensa apua ja tukea myös muualta, mutta pääosin tuki oli ollut yksilötukea. Henkilökohtaisen tuen, sosiaalisten suhteiden ja mielekkään tekemisen muodostama kokonaisvaltainen tuki oli haastateltujen poikien mielestä Poikien Talon vahvuus ja myös selkeimmin muista saatavilla olevista palveluista erottava tekijä.

”Tääl on just tätä toimintaa. Terveystoiminnan kanssa pystyi juttelemaan. Tääl on tätä muutakin ja kun pystyy juttelemaan miespuolisten kans se on vähän eri juttu se. Se on niinku käytännönläheisempää, ei puhuta pelkästään ongelmista. Täällä saa rinnalle toimintaa siel oli vaan keskustelu-apuu.”

”No, kavereita ja sosiaalista elämää ja harrastuksia ja uusia näkökulmia asioihin – aika paljon.”

Se, että Poikien Talolle voi tulla ilman, että tarvitsee määritellä itseään johonkin ongelmaryhmään kuuluvaksi, koettiin avun hakemista ja yhteydenottoa helpottavaksi tekijäksi. Myös se, ettei toimintaan tarvitse erikseen ilmoittautua koettiin hyväksi asiaksi.

”Se oli ehkä vaikeempi hakea sellaseen mielenterveys, ku tulla tänne ku tääl voi puhua periaattees mist vaan.”

”Nii. Ei tarvii niinku ilmoittautumisii. Se on niinku matalampi kynnyys.”

Poikien Talon toimintaan osallistumisen vapaaehtoisuutta sekä toiminnan rentoutta ja epämuodollisuutta pojat pitivät juuri Poikien Talolle ominaisina piirteinä ja tuen vastaanottamista helpottavina tekijöinä. Se, että tuki ja apu tulee mukavan yhdessäolon

lomassa, oli poikien mielestä paljon luontevampaa kuin vastaanottohuoneessa tietyllä kellonlyömällä istuen. Myös se, että saman katon alta löytyy kavereita, samanikäistä seuraa ja mukavaa tekemistä vapaa-ajalle sekä vastauksia mieltä askarruttaviin oli pojille hyvin tärkeä asia.

Perinteiset nuorisotalot olivat poikien kokemuksen mukaan turvattomia. Ne, joilla oli kokemusta perinteisistä nuorisotaloista, kertoivat kokeneensa kiusaamista, huonoa käytöstä ja tappeluja nuorisotaloilla. Myös se, että nuorisotalojen kävijät vaihtuvat eikä voi tietää millaista porukkaa milloinkin on, teki poikien mielestä taloista turvattomia.

"No, kun tää on vähän parempi ku joku nuta. Ku nutal, sinne vaan tullaan ja siel on niinku sitä sun tätä väkee."

Pojat, jotka hakivat lähinnä mukavaa vapaa-ajanviettopaikkaa, toivat esiin, että Poikien Talolla on paremmat vaikuttamismahdollisuudet ja ystävällisempiä ihmisiä kuin niillä nuorisotaloilla, joilla olivat käyneet.

Vapaampi ajankäyttö mahdollistaa myös työntekijöiden ja poikien tutuksi tulemisen ja spontaanin toiminnan. Monet pojat viettivät Poikien Talolla useita tunteja viikossa. Siellä on aikaa kohdata ja luoda luottamuksellista suhdetta nuoreen. Pojilla on mahdollisuus osallistua erilaisiin toimintoihin taloilla ja useat olivat käyttäneet tätä hyväkseen ja osallistuivat sekä avoimeen toimintaan että suljettuun ryhmätoimintaa tai yksilötaapaamisiin.

Nykyiset useat nuorten sosiaali- ja terveydenhuollon palvelut perustuvat "tunti ja ulos"-tyyppisiin vastaanottoaikoihin. Pojat kaipaavat toimintaa keskustelujen lisäksi, mikä ei mahdollistu tiukasti aikataulutetuissa palveluissa. Vapaus tiukoista aikatauluista mahdollistaa tarttumisen poikien mieltä painaviin asioihin spontaanisti. Tutut työntekijät ehtivät kohdata pojat yksilöllisesti.

H: Miten noi työntekijät sitten reagoi, jos sä tuut pahal tuulel tänne?

"Ne kysyy et mikä on ja..."

H: Niin, ett ne huomaa sen?

"Kyll sen huomaa kun mä yleensä puhun paljon ja silloin mä en puhu mitään. Mä oon yksin jossain nurkassa."

H: Sit joku tulee kysymään mikä on. Saatko sä sit juteltua sen asian?

"Juu, Mä tiän, ett ne ei voi sanoo siit mitää, jos mä oikein tiän ni niil on vaihtolovelvollisuus."

Poikien Talo koettiin myös positiiviseksi ja käytännönläheiseksi, koska talolla ei puhuta pelkästään ongelmista.

7.2 Poikien Talolla pojat saavat puhua, mutta ei ole pakko

Nuorisotyössä vain pojille tarkoitettua, sukupuolieriytettyä toimintaa on usein perusteltu tarpeella rauhoittaa äänekkäitä ja ylivilkkaita toiminnallisia poikia ja usein toiminnallisuus on pojille suunnatun toiminnan keskiössä. Tällöin ei toteudu sukupuolisensitiivisyyden ajatus, vaan tavoitellaan ainoastaan poikien saamista kuriin. Poikien Talolla pojilla on lupa keskustella ja tuoda esiin omia tunteitaan, huoliaan ja tarvitsevuuttaan. Poikien kokemuksen mukaan muualla ei ole otettu huomioon poikien tarvetta käsitellä tunteita.

”Varmaan silleen toi tota varmaan niinku pojille olis kans hyvä et löytää jonku keinon purkaa noit tunteit tai silleen. Tääl noi ohjaajat ninku ymmärtää silleen et noist niinku on aina hyvä puhuu noist tunteist tai silleen. Sitä ei ehkä niin hyvin oo otettu huomioon noit poikii. Niil on paljon niinku tunteit, niist ehkä puhuu sit paremmin. saa auttaa itteään.”

Pojat kokivat puhumisen Poikien Talolla helpommaksi kuin esimerkiksi koulussa. Aikuisten apu ja tuki ja poikien näkemykset asioiden ratkaisemiseksi eivät poikien kokemuksen mukaan aina kohtaa. Poikien Talolla, puolueettomalla maaperällä, on poikien mielestä enemmän tilaa omalle pohdinnalle ja luottamukselliselle keskustelulle. Tässä pojan kuvaus mahdollisuudesta pohtia asioita:

”Täällä on mun mielestä niin hyvä tää henkilökunta ja niinku. Mä en silleen koulukuraattorista silleen niinku ku se halus aina. Mä kävin sillä kerran joskus, niin meillä ainakin alakoulussa, se halus niinku puuttuu kaikkeen heti ja muuta, että mun mielestä on ihan hyvä täällä niinku puhuu asioista silleen niinku ku tietää, että siit ei seuraa omas koulus vielä mitään. Se vähän ärsytti se meidän vanha kuraattori ku se sillain puuttu kaikkeen heti ku se kuuli siitä että. Kyllä mä täällä uskallan enemmän puhuu asioista ja muuta että.”

Toiminnallisuus näyttää olevan enemmänkin väylä puhumiselle kuin itsetarkoitus. Pojille oli merkityksellistä se, että poikien keskustelun tarvetta pidetään luonnollisena ja keskustelulle annetaan tilaa ja aikaa. Pojat olivat tietoisia siitä, että tarvittaessa heillä on mahdollisuus myös päästä erikseen puhumaan omista asioistaan työntekijän kanssa.

”Ne tulee juttelee ja puhutaan ihan tällain. Mä olen saanut sen tuen ja avun mitä mä oon tarvinnu. Kyll mä saisin puhuu niitten kaa enemmänki jos mä tarvitsisin että. Mä en ole niin hirveen seurallinen ihminen ku jotku mutta kyl mäki ihan viihdyn sillain, että ei mun tee mieli puhuu sillain niinku, mutt jos mun tarvis nii mä varmasti pääsisin puhumaan.”

Vaikka Poikien Talon toiminnassa oli piirteitä perinteisestä nuorisotalotoiminnasta, tiukempi puuttuminen huonoon käytökseen ja talolta saatu tuki erotti tämän joidenkin mielestä nuorisotalotoiminnasta.

”No ehkä kun tää on niinku Poikien Talo tää on enemmän sellainen, että täältä voi saada tukea.”

”No siellä oli paljon enemmän paljon enemmän porukkaa ja sitte siellä tapahtui paljon enemmän, miten sen sanois, paha. Siellä kiusattiin ja sitte ei puututtu mihinkään. Siihen puututtiin jos joku tappeli, mutt jos kuulu joltain kiroilua tai haukkumista nii ei puututtu.”

Tuen ja hauskanpidon yhdistelmä kuvattiin yhdeksi parhaaksi asiaksi Poikien Talolla. Tietylainen vapaus sekä toiminnan ja yksilöllisen tuen sekoitus vie tuen saannin ja kohtaamisen pois ongelmakeskeisyydestä.

8 Johtopäätökset

Tässä opinnäytetyössä on pyritty selvittämään, millaista on sukupuolisensitiivinen työ Poikien Talolla siellä käyvien poikien kokemana ja mihin palvelutarpeeseen tämä toimintamalli vastaa. Tulokset osoittavat, että Poikien Talo on kokonaisuus, jossa yhdistyvät ainutlaatuisella tavalla yksilöllinen, jokaisen pojan erityiset tarpeet huomioiva tuki, turvallisen yhteisön mahdollistavat myönteiset vertaissuhteet ja rento, mukava vapaa-ajanvietto. Tämän kokonaisuuden hallinta vaatii työntekijöiltä vahvaa ammattitaitoa: vaaditaan kykyä pitää turvallinen ja jämässä ote ryhmästä säilyttäen kuitenkin herkkyys huomata jokainen poika omanlaisenaan persoonana ja antaa tarvittava tuki kasvulle.

Tulosten perusteella voidaan sanoa Poikien Talon sukupuolisensitiivisen työn vaikuttaneen poikien elämään hyvin positiivisella tavalla ja tuonut siihen toivottua muutosta. Työ on auttanut poikia löytämään omia vahvuuksiaan ja rakentamaan vahvempaa identiteettiä, kehittämään sosiaalisia taitojaan ja elämänhallinnan keinoja. Pojat olivat saaneet myös kokemuksen ryhmään kuulumisesta ja luoneet luottamuksellisia suhteita aikuisiin. Sukupuolisensitiivisen työn yksi elementti, sukupolieriytetty työ, ei kuitenkaan ole välttämätöntä, jotta sukupuolisensitiivisyys voisi toteutua. Pojille sukupuolta tärkeämpää oli turvallinen ilmapiiri, jossa voi olla oma itsensä ja yhteisö, jossa kokee tulevaisuutensa hyväksytyksi.

Poikien Talolla näyttää tulosten perusteella olevan paikka yhteiskunnan palvelujärjestelmässä. Monilla haastatelluilla oli tai oli ollut muitakin tukimuotoja, mutta Poikien Talon tarjoama mahdollisuus turvalliseen oloon, sosiaalisiin suhteisiin ja mukavaan vapaa-ajanviettoon oli poikien mielestä tärkeimpiä muista palveluista erottavia tekijä ja Poikien Talon vahvuus. Pojat kokivat myös hyväksi sen, että on paikka, jossa poikien tarvetta puhumiseen ja tunteiden käsittelyyn pidetään luonnollisena ja sille on olemassa tila ja aika.

8.1 Sukupuolisensitiivinen työ lisää poikien hyvinvointia

Poikien Talon sukupuolisensitiivisessä sosiaalisessa nuorisotyössä tuetaan poikien identiteetin vahvistumista. Nuoren identiteetti rakentuu sosiaalisissa suhteissa ja vuorovaikutuksessa muiden kanssa. Identiteetin vahvistamisessa on keskeistä löytää oma todellinen itsensä. Tulosten mukaan Poikien Talolla kannustetaan olemaan oma itsen-

sä. Pojat voivat tutkia omia tunteitaan ja tarpeitaan turvallisessa ympäristössä. He voivat ohjaajien ja toisten poikien tuella löytää omia vahvuuksiaan ja voimavarojaan, ja tätä kautta voittaa pelkojaan, oppia uutta ja rohkaistua sosiaalsiin suhteisiin muiden kanssa.

Poikien Talolla on mahdollista käyttäytyä toisin, vailla pojille asetettuja rooliodotuksia. Tulosten perusteella turvallinen tila, jossa ei tarvitse pelätä muiden arvostelua, sekä vapaampi oleminen ja kannustus olemaan oma itsensä, edistää poikien mahdollisuutta tuoda esille omaa persoonansa. Tällöin ei tarvitse keskittyä ulkonäköön liittyviin paineisiin tai ylläpitää ei toivottua käyttäytymistä, mikä saattaa tulla esille toisissa yhteyksissä. Pojille oli syntynyt positiivisia kokemuksia erityisesti taidoista olla kaverina tai löytää uusia kavereita. Punnoson (2007:526.) mukaan sukupuolisensitiivisessä sosiaalisessa nuorisotyössä tiedostetaan sekä tyttöjä että poikia koskevat stereotyyppiset käsitykset ja roolipaineet. Tiedostamalla nämä luodaan tytöille ja pojille useampia mahdollisuuksia olla omanlaisensa yksilö ja tulla huomioiduksi yksilöllisine tarpeineen.

Tulokset osoittavat, että Poikien Talolla syntyneillä vertaissuhteilla oli suuri merkitys pojille. Syntyneiden vertaissuhteiden avulla pojat olivat päässeet harjoittamaan sosiaalisia taitoja. Sosiaalisten taitojen harjaannuttaminen oli osalle pojista tietoista ja tavoitteellista toimintaa. Kurjen (2006:119) mukaan sosiaalisia valmiuksia ja taitoja tarvitaan sosiaaliseen ja yhteiskunnalliseen ympäristöön sopeutumisessa sekä aidossa kansalaisuudessa. Saavuttaakseen sosiaalisia taitoja ihmisen tulee oppia olemaan osa ryhmää, tuntemaan itsensä arvostetuksi ja ryhmänsä hyväksymäksi. Ihmisen tulee voida vaikuttaa ryhmän kehittymiseen ja yhteisten tavoitteiden saavuttamiseen. Tähän tarvitaan ihmisen sosiaalista osallisuutta.

Poikien Talolla osallisuutta pyrittiin vahvistamaan kannustamalla poikia vaikuttamaan talon toimintaan. Tulosten pohjalta näyttää siltä, että pojat eivät vielä olleet kovin paljoa käyttäneet vaikutusmahdollisuuksiaan hyväkseen, vaikka he uskoivat pystyvänsä vaikuttamaan siihen, mitä talolla tehtäisiin. Vaikuttaminen oli ollut pääasiassa avoimen toiminnan ja suljettujen ryhmien toiminnallisen sisällön suunnittelua yhdessä muiden kanssa sekä talolle tehtävien hankintojen ehdottamista.

Poikien Talon toiminnassa on nähtävissä vertaistuen elementtejä. Mikkosen (2011: 204–205) mukaan vertaistuki on yksi sosiaalisen tuen muoto. Hänen mukaansa vertaistuki voi olla vertaisryhmä- vertaistukiryhmä tai tukihenkilötoimintaa. Poikien Talo

tarjosi pojille mahdollisuuden vertaistukeen. Nylundin (2005:203) mukaan vertaistuen muodostaa samanlaisessa elämäntilanteessa olevat. Jakamalla omia kokemuksia muiden kanssa pyritään yhdessä ratkaisemaan tai helpottamaan elämäntilanteita toisia kunnioittavassa ilmapiirissä. Vertaistukea voidaan tarvita erityisenä tukena esimerkiksi silloin, jos muut saatavilla olevat tuet eivät sovellu tai niitä ei ole saatavilla. Useilla haastatelluilla oli kokemuksia koulukiusaamisesta. Koulukiusaamista ei ole pystytty erilaista hankkeista huolimatta vähentämään Suomen kouluissa. Oman työkokemuksen ja tilastojen mukaan masennuksen taustalta löytyy usein kokemus kiusatuksi tulemisesta. Poikien Talon mahdollistaa näille pojille korjaavan kokemuksen yhteisöstä, jossa voi rakentaa identiteettiä ja saada myönteisiä kokemuksia turvallisessa yhteisössä.

Poikien Talon tarjoaa sosiaalista tukea sekä luo mahdollisuuden saada kokemuksia emotionaalista osallisuudesta. Korkeamäen (2013: 40–44) mukaan emotionaalinen osallisuus eli sosiaalinen tuki ja ryhmään kuulumisen kokemus muodostavat kehän, jossa tuki vahvistaa osallisuutta ja osallisuus tuottaa tukea. Tuloksista ilmeni, että useat olivat lähteneet hakemaan tukea sosiaaliin suhteisiin Poikien Talolta. Useilla pojilla oli ollut harrastuksia, mutta ne olivat jääneet monista syistä. Osa puhui myös muista ”porukoista”, joissa liikkuvat, mutta eivät saaneet niistä kaipaamaansa tukea tai ryhmään kuulumisen tunnetta, jota olivat Poikien Talolla kokeneet. Seurustelusuhteitaan pojat eivät tuoneet esille haastatteluissa lukuun ottamatta yhtä, jonka tuen tarve ei liittynyt sosiaaliin suhteisiin. Nuorten vapaa-aikatutkimuksen 2013 (2013:143) mukaan koko 7-29 -vuotiaiden ikäryhmässä 85 prosentilla on jokin harrastus. Harrastavien osuus on pienimmillään 15 ja 19 ikävuoden välillä, mutta lisääntyy taas 20 ikävuoden jälkeen. Korkeamäki & Ellonen (2010: 27) esittävät, että vakituisesti seurustelevat nuoret ja urheilua harrastavat nuoret on vahvimmin sosiaalisen tuen piirissä. Urheilevien poikien kohdalla tämä oli vielä selkeämpää. Urheilua harrastavat pojat kokivat saavansa useammin tukea kuin ne, jotka viettivät aikaa yhden ystävän kanssa tai olivat koulukavereiden kanssa.

Tulosten mukaan Poikien Talolta haettiin myös perinteistä nuorisotalotoimintaa, vaikka talon tiedettiin tarjoavan myös apua ja tukea. Poikien Talolle tultiin viettämään mielekästä vapaa-aikaa ja pitämään hauskaa. Minkäänlainen ongelmakeskeisyys ei noussut tuloksista, päinvastoin henkilökuntaa kuvattiin positiiviseksi, talon ilmapiiriä rennoksi ja vapaaksi ja muita poikia ystävällisiksi.

Anttonen (2007: 4) tuo sosiaalisen vahvistamisen näkökulman mukaan nuorten parissa tehtävään sukupuolisensitiiviseen työhön. Hän määrittelee sosiaalisen vahvistamisen sekä yksilön ja yhteisön kasvun tukemiseksi. Nuorten kanssa tehtävässä työssä sosiaalinen vahvistaminen voidaan hänen mukaan laajemminkin nähdä ennaltaehkäisevänä työnä, joka tavoittelee nuorten elämänhallinnan ja -taitojen tukemista. Tulosten perusteella Poikien Talo tukee poikien elämänhallintaa tarjoamalla arkeen rakenteita, sosiaalisia suhteita ja erilaisia taitoja, kuten ruuan valmistusta. Pojille oli tärkeää, että heillä oli paikka, johon lähteä ja jossa tapasi muita ihmisiä. Talo toimi vaihtoehtona sekä ei-toivotulle kaveriverkostolle että kotiin jumiutumislle.

8.2 Sukupuolisensitiivinen työ vaatii vahvaa ammattitaitoa

Tulokset osoittavat, että sukupuolisensitiivinen työtöteen toteuttaminen Poikien Talolla vaatii työntekijöiltä kykyä hallita monenlaisia rooleja ja taitoja. Poikien puheessa tuli esiin kuinka ”monena” työntekijät Poikien Talolla ovat. Työntekijät joutuvat ottamaan erilaisia rooleja sen mukaan ovatko he tekemässä yksilötyötä, ohjaamassa suljettua ryhmää, avointa iltaa tai muuta vapaampaa toimintaa. Jokaisessa roolissa vaaditaan erilaisia taitoja, mutta samanaikaisesti pitäisi säilyttää herkkyys huomata jokainen poika omanlaisenaan persoonana ja pyrkiä olemaan läsnä ja tarjoamaan tukea tarvittaessa. Työntekijöillä oli tulosten mukaan hieno ote kohdata poikia erilaisissa tilanteissa. Pojille oli jäänyt kokemus kohdatuksi ja arvostetuksi tulemisesta, joka on keskeinen elementti sukupuolisensitiivisessä työssä.

Poikien Talon työntekijät olivat kyenneet luomaan toimivat ja luottamukselliset suhteet poikiin, mikä on edellytys, että poikien tukeminen voi olla mahdollista. Heli Eischerin ja Jonna Tuppuraisen (2011) Tyttöjen Taloa koskevassa tutkimuksessa tuli esiin samankaltaisia tuloksia. Työille merkityksellisintä olivat kuuntelevat, läsnä olevat ja turvalliset aikuiset sekä luottamuksellisen suhteen syntyminen työntekijöihin. Lunabba (2013) toi tutkimuksessaan esiin suhteiden merkitystä poikien auttamistyössä. Lunaban mukaan auttaminen voi tapahtua vain toimivissa suhteissa. Lunaban tutkimuksen mukaan pojat hakeutuvat henkilökohtaisissa ongelmissaan luotettavan aikuisen luokse. Se, kenen puoleen pojat kääntyivät, riippui enemmän suhteesta aikuiseen kuin aikuisen työtehtävästä tai vastuualueesta. Tulokset osoittavat, että työntekijät kykenevät pitämään Poikien Talolla rennon ja positiivisen ilmapiirin ja samalla osoittamaan pojille olevansa läsnä ja valmiita kohtaamaan poikien henkilökohtaiset kysymykset ja tuen tarpeen.

Sukupuolisensitiivistä työtä toteutetaan usein niin, että työntekijät ovat samaa sukupuolta kuin asiakkaat. Tulosten mukaan sukupuolisensitiivinen työote ei kuitenkaan vaadi pelkästään samaa sukupuolta olevia työntekijöitä. Miestyöntekijät koettiin tärkeiksi poikien kanssa tehtävässä työssä, mutta tuloksissa tuli esiin, että voisi olla hyödyllistäkin, että pojilla olisi mahdollisuus keskusteluun myös naistyöntekijöiden kanssa.

8.3 Poikien Talo tarjoaa apua ainutlaatuisella tavalla

Tutkimuksissa on tullut esiin, että pojille oman heikkouden myöntäminen ja avun hakeminen on usein vaikeaa. Harry Lunabba (2013) totesi tutkimuksessaan yläkouluikäisten poikien suhtautuvan hyvin epäluuloisesti avun hakemiseen koulun oppilashuollon työntekijöiltä. Myös Miesten kriisikeskuksen loppuraportissa (Nyqvist, 2007) tuli esiin, että avun hakeminen on miehille sitä helpompaa, mitä vähemmän pitää määritellä itseään ongelman kautta. Se, että Poikien Talolle ei tarvita lähetettä, ei ajanvarausta eikä edes mitään ongelmaa, helpottaa hakeutumista myös niille pojille, joilla on huonoja kokemuksia aikaisemmista palveluista tai avun hakeminen on muuten vaikeaa.

Poikien Talo toimii monelle pojalle tienä vahvasta tuesta kohti kevyempää tukea ja tavoitteena voimaantua elämään ilman tukimuotoja. Tämä on ainutlaatuinen tuen muoto nuorten palveluiden kentässä. Vahvan ammattitaidon omaavien ohjaajien tuki yhdessä vapaamuotoisen, poikien tarpeista ja toiveista muodostuvan toiminnan kanssa tarjoaa sellaisen työmuodon, jolla pystytään palvelemaan hyvin erilaisissa elämäntilanteissa olevia poikia. Poikien Talolla on huomioitu se, että kaikki eivät tule autetuksi samalla tavalla. Siinä missä toinen kokee keskusteluavun itselleen tarpeelliseksi, toiselle toiminnallisuus voi olla tapa ottaa apua vastaan. Pojat voivat tarttua siihen, mikä tuntuu omimmalta.

Poikien Talolle voi tulla aluksi viettämään vapaa-aikaa ja vasta ihmisten tultua tutuksi ja luottamuksen synnyttyä, voi hakea apua työntekijöiltä. Poikien Talon vahvuutena voidaan nähdä juuri se, että pojat voivat määritellä itse millaista tukea ja missä vaiheessa sitä tarvitsevat. Tulokset vahvistavat, että nykyisillä tiukasti aikaan ja paikkaan sidotuille palveluilla on vaikea auttaa poikia ja nuoria miehiä. Pojat kokivat tärkeäksi sen, että on aikaa ja tilaa luottamuksen rakentamiseen. Poikien Talolla pojat nähdään monenlaisissa tilanteissa ja toiminnoissa; kahden kesken, ryhmässä, keskustelemassa ja toimimassa, tällöin myös poikien vahvuudet ja taidot pääsevät paremmin esille kuin meidän perinteisessä tunti ja ulos -auttamisjärjestelmässä.

Kaikki Poikien Talon toiminnot perustuvat vapaaehtoisuuteen, mikä oli myös tulosten perusteella pojille tärkeää. Talolla ei toimita viranomaispäätöksillä eikä siitä koidu pojille taloudellista hyötyä. Talolla käymistä ohjaa pojan oma motivaatio ja halu tulla toiminnan piiriin. Sosiaalinen vahvistaminen pohjaa ajatukseen, että nuorisotyössä ei kenenkään kasvua voida väkisin tukea, tarvitaan nuoren lupa ja hänen tahtonsa tulla autetuksi (Mehtonen, 2011:21).

Poikien talo tavoittaa monenikäisiä poikia. Useat haastatellut olivat sen ikäisiä, etteivät ikänsä vuoksi pääse julkisten nuorten palveluiden piiriin. Nuorten palveluiden ikäraja on usein 18-vuodessa ja tämän jälkeen siirrytään aikuisten palveluihin. Tässä kohtaa osa jälkinuoruuden (18–22-vuotiaat) vaihetta elävät saattavat jäädä oikeanlaisen tuen ulkopuolelle. He eivät ole vielä valmiita aikuisten palveluihin, mutta he eivät enää pääse nuorten palveluihin asiakkaaksi. Poikien Talo tavoittaa nuoret miehet aina 29 ikävuoteen asti.

Tulokset osoittavat, että pojat olivat lähteneet hakemaan tukea sosiaalisiin suhteisiin erilaisista syistä. Nivalan (2008:9) määrittelyssä sosiaalinen syrjäytyminen on eriasteista yksinäisyyttä, joka liittyy ihmissuhteiden ja sosiaalisten verkostojen vähyyteen. Tällöin mahdollisuus sosiaaliseen kanssakäymiseen on vähäistä. Taustalta voi ilmetä psykososiaalisia syitä, kuten sosiaalisten taitojen heikkoutta, sosiaalista arkuutta tai itsetuottamuksen puutetta. Sosiaalipedagogiikan näkökulmasta voidaan ajatella, että jokainen tarvitsee sosiaalista kasvatusta vahvistaakseen osallisuuttaan. Tulokset kertovat, että palveluiden kentässä tarvitaan turvallisia fyysisiä tiloja, joissa on mahdollisuus liittyä yhteisön jäseneksi, tarvittaessa myös tuetusti.

Tässä työssä nousi esiin poikien erityisen positiivinen palaute Poikien Taloa kohtaan. Pojat suosittelisivat paikkaa kaikille, mutta erityisesti heille, jotka ovat vailla sosiaalista tukea. Tämän opinnäytetyön valossa näyttäisi siltä, että pojat tarvitsevat toimivia suhteita ympärilleen, että tulevat autetuksi. Nuorten vertaissuhteita tutkineen Riikka Korkeamäen tutkimuksen mukaan tytöt saivat luotettavaa ja monipuolista tukea, vaikka heillä olisi ollut vain yksi ystävä, kun taas pojille ”vain yksi ystävä” merkitsi ulkopuolella olemista ja jäämistä vaille tukea. (Korkeamäki, 2013: 43.)

Se, paljonko Poikien Talolta ohjataan muiden palveluiden ja vahvemman tuen piiriin ei tässä opinnäytetyössä selvinnyt. Olisi mielenkiintoista tietää toimiiko Poikien Talo polkuna myös toiseen suuntaan ja oppivatko pojat Poikien Talolla ottamaan apua vastaan.

9 Lopuksi

9.1 Opinnäytetyön eettisyyden ja luotettavuuden pohdintaa

Laadullisen tutkimuksen luotettavuuden arviointiin ei ole yksiselitteisiä ohjeita tai mittareita. Oleellista laadullisen tutkimuksen luotettavuuden arvioinnissa on tarkastella koko tutkimusprosessia ja tutkijan vaikutusta tuloksiin. (Eskola - Suoranta, 2001: 208.) Olemme pyrkineet kuvaamaan mahdollisimman tarkasti tutkimuksen kulun, jotta lukijalla olisi mahdollisuus seurata tutkimusprosessia.

Ennen haastattelujen aloittamista kävimme Poikien Talon henkilökunnan kanssa keskustelua siitä, miten saamme haastateltavat, miten haastattelusta kerrotaan ja keitä toivomme haastatteluun. Koska emme itse aluksi olleet kontaktissa tutkimusjoukkoomme, emmekä valinneet haastateltavia vaarana oli, että haastatteluihin valikoituisi ns. eliittiaineisto eli haastatteluun valitaan vain parhaiten puhuvat tai motivoituneimmat kävijät. (Tuomi – Sarajärvi, 2009: 86.) Välttääksemme tämän, työntekijöille korostettiin, että kaikki ovat yhtä hyviä haastateltavia ja kaikille täytyy antaa mahdollisuus osallistua haastatteluun. Tämä valikoitumisen vaara hävisi, kun lähdimme itse etsimään haastateltavia Poikien Talolta. On myös mahdollista, että tämän tyyppiseen haastatteluun osallistuisivat vain rohkeimmat ja puheliaimmat yksilöt, mutta useat haastateltavat olivat silmin nähden jännittyneitä ja muutamat kertoivatkin osallistuneensa haastatteluun siksi, että halusivat haastaa itsensä tekemään sellaista mitä ei ole aiemmin uskaltanut tehdä.

Poikien Talo lahjoitti kaksi elokuvalippua jokaiselle haastatteluun osallistuneelle. Palkkiosta kerrottiin vasta haastattelun jälkeen, jotta elokuvalipuista ei olisi tullut ainoa osallistumismotiivi. Tieto elokuvalipuista alkoi kuitenkin kiiriä poikien keskuudessa, kun haastatteluja oli tehty useampi. Muutama nuoremmista haastateltavista halusi osallistua nimenomaan elokuvalippujen toivossa, mutta se ei kuitenkaan mielestämme vaikuttanut itse haastatteluun. Haastattelussa pojat vastasivat kysymyksiin asiallisesti.

Ennen haastattelua haastateltavalle kerrottiin mihin tarkoitukseen haastattelu tehdään, kuinka aineisto käsitellään ja että kaikkien haastateltavien henkilötiedot pidetään salassa. Haastateltaville kerrottiin myös tutkimusraportista ja selitettiin, miten haastateltavien puhetta saatetaan käyttää sitaatteina. Jokaiselta kysyttiin myös lupaa sitaattien käyt-

töön. Haastateltavalle korostettiin, ettei hänen tarvitse vastata kysymyksiin, jos ne tuntuvat liian henkilökohtaisilta tai muuten haastateltavasta tuntuu, ettei halua vastata esitettyyn kysymykseen. Hirsjärven ja Hurmeen (2000: 132.) mukaan nuoria haastateltaessa on nuoren koettava, että hän on ikään kuin tutkijan apuri ja hänelle välittyy aito tunne siitä, että hänen mielipiteistään ollaan todella kiinnostuneita. Tämä asia otettiin huomioon kertomalla haastateltaville, että Poikien Talo haluaa tietoa juuri heidän kokemuksistaan, jotta se pystyisi vastaamaan paremmin asiakkaiden tarpeisiin ja että heidän kertomansa on erittäin tärkeää, ainutlaatuista tietoa.

Tutkijatriangulaation katsotaan myös parantavan tutkimuksen luotettavuutta. Tutkijatriangulaatiolla tarkoitetaan sitä, että tutkimuksen tekoon osallistuu useampia kuin yksi henkilö. Tässä opinnäytetyössä on ollut koko prosessin kaksi tekijää, joten jokaisessa vaiheessa on ollut kahden tekijän mielipiteet, ajatukset ja havainnot. Niistä on jouduttu käymään keskustelua ja löytämään yhteinen näkemys. Kahden tutkijan käyttö voi tehdä tutkimuksesta monipuolisemman ja avata laajempia näkökulmia. (Eskola - Suoranta, 2001: 69.)

Tutkimusaineistoa olisi voitu syventää käyttämällä useampaa aineistonkeruumenetelmää tai useampaa haastattelukertaa. Tähän ei kuitenkaan ollut ajankäytöllisesti mahdollisuutta. Kehittämistyön kannalta olisi ollut hyödyllistä haastatella myös niitä poikia, jotka eivät ole kiinnittyneet toimintaan. Tällöin olisimme voineet saada kriittisempiä näkemyksiä Poikien Talosta. Tuloksia ei voida myöskään yleistää koskemaan kaikkea Poikien Talon järjestämää toimintaa, koska haastatteluhiimme osallistuivat vain fyysisesti Poikien Talolla käyvät. Haastatelluista 15 oli osallistunut avoimeen toimintaan, joten suuri osa poikien puheesta koski tätä toimintaa. Tämä saattoi vaikuttaa siihen, että tuloksissa korostui sosiaaliset suhteet ja niiden merkitys pojille.

Se, että haastattelimme vain asiakkaita eli poikia, oli mielestämme hyvä valinta. Halusimme nimenomaan säilyttää fokuksen poikien kokemuksissa emmekä halunneet sekoittaa aineistoon työntekijöiden näkemyksiä. Näin poikien ääni pääsee parhaiten esiin. Litterointivaiheessa huomasimme, ettemme haastaneet poikia haastatteluissa kovinkaan paljon. Monessa kohdassa olisi ollut hyvä paikka tarkentaville jatkokysymyksille, mutta emme olleet sitä tehneet. Osassa haastatteluista syy oli selkeästi haastattelijoiden kokemuksen puute, mutta osassa se, että haastattelu oli joillekin pojille sosiaalisten taitojen harjoittelun paikka ja vaati erityistä rohkeutta osallistua. Halusimme koh-

della poikia hienotunteisesti ja arvostaa heidän panostaan. Meille aineiston keruuta tärkeämpää oli jättää pojille hyvä kokemus haastattelusta.

Erityisesti analyysivaiheessa kahden opinnäytetyön tekijän merkitys korostui. Opinnäytetyö prosessin aikana kävimme tuntikausia keskusteluja aineistosta, siitä nousevista asioista ja niiden tulkinnoista. Moilanen ja Räihä (2011: 56) ovatkin sitä mieltä, että dialogista on apua nimenomaan tulkintojen arvioinnissa. He pitävät tärkeänä, että tulkintoja ja niiden paikkansa pitävyyttä voidaan tarkastella kriittisesti. Tässä opinnäytetyössä ei ole tehty yhtäkään tulkintaa ilman, että sitä olisi arvioitu ja pohdittu yhdessä.

Olemme tehneet tämän opinnäytetyön meille tuntemattomalla maaperällä. Ulkopuolisina olemme varmasti nähneet ja tulkinneet asioita eri tavalla kuin toiminnassa mukana olevat työntekijät olisivat tulkinneet. Olemme pohtineet myös miten tuloksiin vaikutti meidän sukupuolemmme. Pojat toivat vastauksissaan esiin, että työntekijöinä voisi olla naisiakin eikä ole niin merkityksellistä kumpaa sukupuolta työntekijät ovat. Olivatko pojat kohteliaita meitä kohtaan vai ajattelivatko he todella näin? Se, että olemme naisina, äiteinä ja naistryöntekijöinä tarkastelleet poikien puhetta, on varmasti vaikuttanut tulkintoihimme. Tulkintojen luotettavuutta kuitenkin lisää se, että olemme yhdessä pohtineet tulkintojamme ja päässeet niistä yhteisymmärrykseen.

9.2 Turvallisten tilojen luominen haasteena

Opinnäytetyötä tehtäessä havahduimme erityisesti siihen, miten usein pojat mainitsivat tilan turvallisuuden. Useilla pojilla oli taustalla kiusatuksi tulemisen tai yksin jäämisen kokemuksia. Sama teema nousi esiin myös Syrjäkarin (2013: 47) pro gradu tutkimuksessa, joka käsitteli tytöille suunnattua sukupuolisensitiivistä nuorisotyötä. Syrjäkarin haastattelemissa tytöissä leimasi myös sosiaalisten suhteiden vähäisyys, ja erityisesti niukat vertaissuhteet. Sosiaalisten suhteiden vähäisyyden taustalta löytyi usein koulukiusaamista. Tyttöjen haastatteluissa koulukiusaaminen oli noussut esille usein eri teemoista keskusteltaessa. Koulukiusaamisella on nähtävissä myös yhteys nuorten ja aikuisten mielenterveyshäiriöihin. Kuka tietää, piileekö koulukiusaamisen taustalla yhtenä mahdollisena selittävänä tekijänä sukupuolisensitiivisyyden huomiotta jättäminen.

Jos ammattilaisina olemme puuttumatta esimerkiksi poikien huonoon käytökseen, mitä töimme, väheksymme ja ohitamme poikien kokemukset ja kuulluksi tulemisen mahdollisuudet. Pojilta on usein hiljaa hyväksytty tietynlainen väkivaltainen käytös, johon liittyy

esimerkiksi toisten tuuppiminen. Tällöin jää myös epäselväksi oikean ja väärän raja. Päivi Hamarus (2006) tutki väitöskirjassaan koulukiusaamista ilmiönä. Hän painottaa kouluympäristössä myös turvallisuuden syvällistä ymmärrystä. Turvallisuus tulee ymmärtää laajemmin myös sosiaalisena turvallisuutena. Siihen liittyy jokaisen yksilöllinen oikeus kuulua täysvertaisena jäsenenä yhteisöön ja kokemus tulevaisuutta siinä arvostetuksi. Haastateltavien poikien puheissa toistui usein kiusaaminen. Opinnäytetyön kannalta ei ollut oleellista, millaista kiusaaminen oli ollut, vaan oleellista on kuulla, että Poikien Talon kaltaisilla palveluilla voidaan tarjota korjaavia kokemuksia tulla hyväksytyksi omanlaisenaan yksilönä. Tämä ei toteudu yksilökeskeisissä palveluissa, vaan tarvitsee yhteisön ympärilleen.

Sukupuolisensitiivisestä nuorisotyöstä puhuttaessa korostetaan sen ennaltaehkäisevää vaikutusta. Kuitenkin Poikien Talon asiakaskunta koostuu osin korjaavaa työtä tarvitsevista nuorista. Sukupuolisensitiivistä työtä voidaan toteuttaa sekä ennaltaehkäisevänä että osana korjaavaa työtä. Korjaavasta työstä puhutaan silloin, kun nuoren taustalla on kiusaamiskokemuksia, jotka ovat vaikuttaneet hänen mielenterveyteensä, johtaneet vetäytymiseen sosiaalisista suhteista ja toimintakyvyn laskuun. Tyttöjen ja Poikien Talojen kaltaiset sukupuolierityiset paikat voivat toimia turvallisina, korjaavia kokemuksia mahdollistavina tiloina. Turvallinen tila ja vertainen ryhmä voivat mahdollistaa nuorelle myönteisen identiteetin kehittymisen. Ennaltaehkäisevässä työssä sukupuolisensitiivistä työtä voidaan käyttää myös muulla kuin sukupuolierityisissä paikoissa.

Honkasalon (2011: 99) tutkimuksessa nousi esille, että sukupuolisensitiivinen työote ei ole vielä juurtunut kovinkaan syväälle nuorisotyön käytäntöihin. Pohdimme vaikuttaako tähän se, että sukupuolisensitiivinen työote vaatii työntekijältä omien sukupuoleen, sukupuolirooleihin ja –stereotypioihin liittyvien arvojen ja asenteiden tiedostamista ja pohtimista. Suomalaiseen työkulttuuriin ei ole perinteisesti kuulunut henkilökohtaisten arvojen ja asenteiden pohtiminen työyhteisössä. Sukupuolisensitiivinen työote vaatii työntekijältä paitsi omia pohdintoja myös näiden ajatusten jakamista ja auki purkamista työyhteisössä.

9.3 Sukupuolisensitiivisellä kohtaamisella laatua palveluun

Sukupuolisensitiivistä työtä pohtiessamme katseemme kääntyvät työntekijään ja hänen omaan tietoisuuteensa omista arvoistaan sekä tavastaan ajatella ja toimia työssään. Sukupuolisensitiivistä työtä tehdessä tulee tunnistaa sekä poikia että tyttöjä koskevat roolipaineet, odotukset ja stereotypiat. Sukupuolisensitiivisyys rakentuu kuitenkin pitkäl-

ti työntekijän ammattitaidosta. Työntekijä luo tilan ja ajan sellaiselle dialogiselle keskustelulle, jossa nuori tulee kohdatuksi omanlaisena erityisenä persoonana. Turvallinen ilmapiiri, luottamuksellinen suhde ja nuoren omat pohdinnat ovat keskiössä niin, että myös tunteille on tilaa. Työntekijältä odotetaan jämäkkyyttä ja erityistä herkkyyttä nähdä jokainen nuori omanlaisena persoonana. Nuorten kanssa töitä tehtäessä on myös tunnistettava ne nuoret, jotka tarvitsevat erityistä tukea.

Viime vuosikymmen toi sosiaalialan palveluajatteluun markkinat ja aktiivisen asiakkaan. Kunnissa aloitettiin palveluiden kilpailuttaminen. Tämän tarkoituksena oli tehostaa ja monipuolistaa palvelutarjontaa. Ensin asiakkaan ääntä kuultiin ja roolia vahvistettiin palveluiden valitsijana ja arvioijana. Nykyään tavoitellaan asiakkaan osallistamista palveluiden suunnitteluun, toteutukseen ja arviointiin. (Kuosmanen 2012: 136.) Poikien Talon kaltaisissa tiloissa on mahdollisuus kuulla asiakasta ja ottaa hänet aktiiviseksi toimijaksi. Osa haastattelemistamme nuorista voidaan liittää aktiivisen asiakkaan profiiliin. Pojat nostivat haastatteluissa esille mahdollisuuden vaikuttaa talon toimintaan. He olivat mukana suunnittelemassa toiminnan sisältöjä ja heiltä kerättiin palautetta toiminnasta. Jäimme pohtimaan, että poikien puheessa osallisuus jäi kuitenkin melko ohueksi. Poikien Talon puitteet mahdollistaisivat pidemmälle viedyn asiakasosallisuuden esimerkiksi toiminnan kehittämisessä ja vastuun jakamisessa silloin, kun nuori on siihen valmis. Poikia voisi osallistaa myös toiminnan markkinoinnissa ja miksei myös uusien työntekijöiden valintaprosessissakin.

Ajatus aktiivisesta asiakkaasta vaatii työntekijältä ulosastumista perinteisestä asiantuntijan roolista. Sukupuolisensitiivisessä työssä asiakkaalle annetaan paljon tilaa omalle pohdinnalle ja kannustetaan aktiiviseen rooliin. Kuosmanen (2012:136.) mukaan palveluajattelun sekä asiakkaan ja asiantuntijan suhteen olennaisin muutos näyttäisi olevan ihmisten kohtaaminen. Poikien Talon työntekijät ovat saavuttaneet tässä kohtaamisessa jotain erityistä. Vaikuttaa siltä, että kun työssä panostetaan kohtaamiseen, asiakkaan saaman palvelun laatu paranee.

9.4 Paikka palvelujen kentässä

Sukupuolisensitiivinen poikatyö on sosiaalista nuorisotyötä. Poikien Talolla sitä toteutetaan hanke-vaiheessa kolmannen sektorin, kunnan ja valtion kumppanuushankkeena, jota myös raha-automaattiyhdistys rahoittaa. Tällainen toiminta mahdollistaa nuoriso- ja sosiaalityön osaamisen yhdistämisen. Tämän kaltaiset työskentelymallit,

missä eri ammattikuntien edustajilla on mahdollisuus työskennellä tasavertaisesti rinnakkain tuottaa laajempaa ymmärrystä hahmottaa asiakaskuntaa haasteineen ja vahvuuksineen. Huomioiden Poikien Talon asiakaskunnan taustat myös psykiatria suuntautuneella terveydenhuollon ammattilaisella olisi paikka talon henkilökunnan joukossa.

Kuntatasolla syvälistä yhteistyötä nuoris- ja sosiaalityön välillä hankaloittaa kuuluminen eri hallintoaloille. Sosiaalityö on juridisesti osa sosiaalihuoltoa, kun taas nuorisotyö kuuluu valtakunnallisesti opetushallinnon alaisuuteen. Kunnasta riippuen nuorisotyö on yhdistetty usein joko kulttuuri-, vapaa-aika-, tai liikuntahallinnon kanssa, kun taas sosiaalityön käsiparina voi olla terveystoimi. Yhteistyöstä tulee vaativampaa, kun joudutaan ylittämään hallinto- ja organisaatioiden rajoja. (Raitakari - Virokannas, 2010:88). Järjestötyön kentällä eri hallinnonalat voisivat toimia joustavammin ja rahoitus pohjaa voisi pyrkiä laajentamaan useamman jaettavaksi.

Sukupuolisensitiivisen työtteen voi kukin ottaa käyttöön omassa työssään. Se ei maksa mitään, mutta voi tuottaa monta kohtaamista. Yksittäisiltä työntekijöiltä se vaatii pysähtymistä ja aikaa pohtia omia ja ympäröiviä arvoja ja asenteita. Tiedostamalla omaa toimintaa, pystymme puuttumaan epäkohtiin ja nähdä mahdollisuudet laajemmin.

Opinnäytetyön tulokset on hyödynnettävissä, kun mietitään nuorille suunnattuja palveluita. Poikien Talon toiminnassa viehättää ajatus siitä, että erityistä tukea tarvitsevilla on mahdollisuus tuen saantiin myös kaikille avoimessa toiminnassa, ilman minkäänlaisia leimaavuutta. Nuorten syrjäytyminen on puhuttanut viime vuosien aikana. Yhtenä riskitekijänä nuoren syrjäytymiselle ovat mielenterveyden häiriöt. Mielenterveyden häiriöiden taustalta löytyvät usein sosiaaliset syyt. Herääkin kysymys pitäisikö nuorten palveluita kehittää yksilöllisestä suunnasta yhteisöllisempään suuntaan. Tämän opinnäytetyön tulokset vahvistavat, että ainakin Poikien Talolla yhteisöllä on merkittävä rooli poikien kasvun tukijana. Poikien kokemusten perusteella voidaan todeta, että Poikien Talon kehittämisessä on menty oikeaan suuntaan.

Erityisen tärkeänä työssämme pidämme sitä, että saimme kuuluviin poikien oman äänen. Tämän tyyppinen toiminta avaa näkyväksi myös moninaisen mahdollisuuden olla poika. Pohdittavaksi jää ajatellaanko vielä tämän päivän Suomessa, että ”pojat ovat poikia”, toiminnallisia rymistelijöitä, jos näin on, niin onko aika kypsä laajemmalle yhteiskunnalliselle keskustelulle sukupuolisensitiivisestä kohtaamisesta. Tulevaisuudessa

olisi aika siirtää sukupuolisensitiivisyyden tiedostamista käytännön työhön myös opetus- ja sosiaalitoimeen.

Opinnäytetyömme aineistossa pojat puhuivat hyvin positiivisesti Poikien Talosta ja siellä tapahtuvasta vuorovaikutuksesta. Jäimme pohtimaan saataisiinko etnografisella tutkimusotteella tuotettua syvempää analyysia näistä vuorovaikutustapahtumista. Mitkä ovat vahvistavia ja voimavaroja lisääviä tekijöitä näissä kohtaamisissa. Sukupuolisensitiivinen kohtaaminen tarjoaisi myös monia tutkimusaiheita erilaisissa ihmistyön konteksteissa. Olisi mielenkiintoista saada lisää tutkittua tietoa, siitä miten sukupuoli vaikuttaa asiakkaan saamaan palveluun ja ohjaukseen ja millaisia kokemuksia asiakkailla tästä on. Tarpeen olisi myös kartoittaa sukupuolisensitiivisen työtteen koulutustarpeita.

Näemme sukupuolisensitiivisen työn mahdollisuudet laajemmissa yhteyksissä. Opinnäytetyöprosessi on avannut silmämme näkemään tilanteita poikien elämässä, joihin ei puututa tai reagoidaan ikään kuin sukupuolelle ominaisena käyttäytymisenä. Olemme oppineet myös kiinnittämään huomiota kieleen, jolla yhteiskunnassamme vahvistetaan stereotyyppistä käsitystä pojista. Pojat tarvitsevat ympärilleen aikuisia, jotka haluavat muuttaa perinteistä mieskuvaa ja antaa pojille enemmän mahdollisuuksia.

Lähteet

Aalberg, Veikko – Siimes, Martti A. 2007. Lapsesta aikuiseksi. Nuoren kypsyminen naiseksi tai mieheksi. Kustannusosakeyhtiö Nemo. Helsinki.

Anttonen, Erja, 2007. Sukupuolisensitiivisyys kansalaistoiminnassa ja nuorisotyössä HUMAK, Humanistinen ammattikorkeakoulu Sarja C. Oppimateriaaleja 13.

Cacciatore, Raisa – Koiso-Kanttila, Samuli. 2008. Pelastakaa Pojat! Minerva kustannus Oy. Jyväskylä.

Danska-Honkala, Katja – Poteri Martti. 2009. Kohdennettu nuorisotyö sosiaalisen vahvistamisen kontekstissa. Teoksessa Lundbom, Pia & Herranen, Jatta (Toim.) Sosiaalinen vahvistaminen kokemuksena ja käytänteinä. Humanistinen ammattikorkeakoulu. Sarja C. Oppimateriaaleja 24. Bookwell Oy. Jyväskylä. 127 – 149.

Eischer, Heli. 2011. Tyttöjen Talo sosiaalisen nuorisotyön muotona. Teoksessa Eischer, Heli - Tuppurainen Jonna. Tyttöjen Talo kuin avoin koti. Settlementinuorten liitto. Helsinki. 12 – 23.

Eskola, Jari – Suoranta, Juha. 2001. Johdatus laadulliseen tutkimukseen. Vastapaino. Tampere.

Ervasti, Antti. 2012. Poikien Talo. Teoksessa Jokinen Arto (toim.) Mieskysymys. Miesliike, -työ, -tutkimus ja tasa-arvopolitiikka. Tampere University Press. Tampere. 156 – 161.

Frilander, Karin. 2011. Sosiaalipedagogiikan uusi ajankohtaisuus. Teoksessa Hoikkala, Tommi – Sell, Anna (Toim.) Nuorisotyötä on tehtävä. Nuorisotutkimusverkosto/ Nuorisotutkimusseura julkaisuja 76. Hakapaino Oy. Helsinki. 90 – 14.

Gissler, Mika – Puhakka, Tiina – Vuori, Mika – Karvonen, Sakari. 2006. Poikien ja tyttöjen hyvinvointi ja terveys. Teoksessa Karvonen Sakari. (toim.) Onko sukupuolella väliä. Hyvinvointi, terveys, pojat ja tytöt. Nuorten elinolot vuosikirja. Vammalan Kirjapaino. Vammala. 18 – 36.

Hamarus, Päivi. 2006. Koulukiusaaminen ilmiönä. Yläkoulun oppilaiden kokemuksia kiusaamisesta. Jyväskylän yliopisto. Jyväskylä. Verkkodokumentti. <https://jyx.jyu.fi/dspace/bitstream/handle/123456789/13307/9513926966.pdf?sequence=1>. Haettu 10.4.14

Hirsjärvi, Sirkka – Hurme, Helena. 2000. Tutkimushaastattelu. Teemahaastattelun teoria ja käytäntö. Yliopistopaino. Helsinki.

Hirsjärvi, Sirkka – Remes, Pirkko – Sajavaara, Paula. 2010. Tutki ja kirjoita. Kustannusosakeyhtiö Tammi. Helsinki.

Hirvonen, Elina. 2009. Nuorisotyö sosiaalisen asiantuntijuuden areenoilla. Teoksessa Raitakari, Suvu – Vironkannas, Elina (toim.) Nuorisotyön ja sosiaalityön jaetut kentät. Nuorisotutkimusverkosto / Nuorisotutkimusseura julkaisuja 96. Gummerus. Helsinki. 41 – 62.

Honkasalo, Veronika. 2011. Tyttöjen kesken. Monikulttuurisuus ja sukupuolten tasa-arvo nuorisotyössä. Unigrafia, Helsinki.

Hämäläinen, Juha – Kurki, Leena. 1997. Sosiaalipedagogiikka. WSOY-kirjapainoyksikkö. Porvoo.

Hämäläinen, Juha. 2008. Nuorten osallisuus. Sosiaalipedagoginen aikakauskirja. Vuosikirja 2008. 9. vuosikerta. 13 - 34

Hämäläinen, Juha. 2010. Nuorisokasvatuksen teoria sosiaalipedagogisessa kehyksessä. Teoksessa Nivala, Elina – Saastamoinen, Mikko (Toim.) Nuorisokasvatuksen teoria – perusteista ja puheenvuoroja. Nuorisotutkimusverkosto/ Nuorisotutkimusseura, julkaisuja 73. Kuopion yliopiston sosiaalityön ja sosiaalipedagogiikan laitos. Yliopistopaino. Helsinki. 169 – 196.

Junttila, Niina. 2012. Lapsen sosiaaliset kyvyt ja yksinäisyys näkyvät jo alakoulussa. Artikkelit. Nuorisotutkimus 1/ 2010 28. vuosikerta. Nuorisotutkimusseura ry. Helsinki. 66 – 70.

Juutilainen, Päivi-Katariina. 2003. Elämään vai sukupuoleen ohjausta? Tutkimus opinto-ohjauskeskustelun rakentumisesta prosessina. Väitöskirja. Joensuun Yliopiston julkaisuja N:o 92. Joensuun Yliopistopaino. Joensuu.

Kalliolan Nuoret ry. 2012. Kalliolan Nuoret ry:n kotisivut.

<http://www.kalliola.fi/Nuorisoty/Sivut/KalliolanNuoretlyhyesti.aspx>. Haettu 9.11.12

Kalliolan settlementti. 2012. Kalliolan settlementin kotisivut.

<http://www.kalliola.fi/Nuorisoty/Sivut/default.aspx>) Haettu. 10.11.12

Karman, Taina. 2009. Sukupuolisensitiivistä työtä oppimaan. Kokemuksia Tampereen Tyttöjen Talon sukupuolisensitiivisestä työstä. YAMK opinnäytetyö. Humanistinen ammattikorkeakoulu. Järjestö- ja nuorisotyön koulutusohjelma.

Kiilakoski, Tomi. 2012. Koulu nuorten näkemänä ja kokemana. Opetushallituksen muistio 2012:6. Tilannekatsaus. Verkkodokumentti.

http://www.oph.fi/download/144743_Koulu_nuorten_nakemana_ja_kokemana_2.pdf

Haettu 27.1.2014

Kiviniemi, Kari. 2007. Laadullinen tutkimus prosessina. Teoksessa Aaltola, Juhani – Valli, Raine. (toim.) Ikkunoita tutkimusmetodeihin 2. Näkökulmia aloittelevalle tutkijalle tutkimuksen teoreettisiin lähtökohtiin ja analyysimenetelmiin. PS -kustannus. Juva. 70 – 85.

Kouluterveyskysely. 2013. Terveiden ja hyvinvoinnin laitos. Verkkodokumentti.

www.thl.fi/fi_FI/web/fi/tilastot/vaestontutkimukset/kouluterveyskysely/tulokset/aiheittain/kouluolot. Haettu 20.11.2013

Korkiamäki Riikka. 2013. Kaveria ei jätetä! Sosiaalinen pääoma nuorten vertaissuhteissa. Lektio. Nuorisotutkimus 3/ 2013. 31. vuosikerta. Nuorisotutkimusseura ry. Helsinki. 40 – 44.

Kuosmanen, Voitto. 2012. Yhteiskunnan muutos haastaa palvelut, asiantuntijuuden ja asiakkuuden rakentamaan sosiaalipedagogiselle perustalle. Sosiaalipedagoginen aikakauskirja. Vuosikirja 2012. 13 vuosikerta. Suomen Yliopistopaino oy - Juvenes Print. Tampere.133 - 144.

Kurki, Leena. 2010. Nuorisokasvatus sosiokulttuurisen innostamisen kehyksessä. Teoksessa Nivala, Elina – Saastamoinen, Mikko (Toim.) Nuorisokasvatuksen teoria – perusteita ja puheenvuoroja. Nuorisotutkimusverkosto / Nuorisotutkimusseura. Julkaisuja 73. Kuopion yliopiston sosiaalityön ja sosiaalipedagogiikan laitos. Yliopistopaino. Helsinki. 201 – 228.

Lempiäinen, Kirsti. 2003. Sosiologian sukupuoli. Tutkimus Helsingin ja Tampereen Yliopistojen sosiologian kurssikirjoista 1946 – 2000. Vastapaino. Tampere.

Lunabba, Harry. 2013. När vuxna möter pojkar i skolan. Insyn, inflytande, social relationer. Doktorsavhandling. Helsingfors Universitet. Statvetenskapliga fakulteten. Institutionen för socialvetenskaper. Mathilda Wrede-institutets forskningsserie. 1 / 2013. Helsingfors.

Lundbom, Pia - Herranen, Jatta. 2011. Sosiaalisen vahvistamisen ajankohtaisuus. Teoksessa Lundbom, Pia - Herranen, Jatta. (toim). Sosiaalinen vahvistaminen kokemuksena ja käytänteinä. Humanistinen ammattikorkeakoulu. Sarja C. Oppimateriaaleja 26. Helsinki. 4 – 12.

Luopa, Pauliina – Lommi, Anni – Kinnunen, Topi – Jokela, Jukka. 2010. Nuorten hyvinvointi Suomessa 2000-luvulla. Kouluterveyskysely 2000 – 2009. Raportti. 20 / 2010. Terveyden ja hyvinvoinnin laitos. Yliopistopaino. Helsinki.

Manninen, Sari. 2010. ”Iso, vahva ja rohkee – kaikenlaista.” Maskuliinisuudet, poikien valtahierarkiat ja väkivalta koulussa. Väitöskirja. Oulun Yliopisto. Kasvatustieteen tiedekunta. Juvenes Print. Tampere.

Mehtonen, Tuija. 2011. Sosiaalisen vahvistamisen osaaminen. Teoksessa Lundbom, Pia - Herranen, Jatta (toim.) Sosiaalinen vahvistaminen kokemuksena ja käytänteinä. Humanistinen ammattikorkeakoulu. Sarja C. Oppimateriaaleja 26. Helsinki.

Mikkonen Irja. 2011. Vertaistuki osana sosiaalista vahvistamista. Teoksessa Lundbom, Pia - Herranen, Jatta (toim.) Sosiaalinen vahvistaminen kokemuksena ja käytänteinä. Humanistinen ammattikorkeakoulu. Sarja C. Oppimateriaaleja 24. Helsinki. 204 - 222.

Moilanen, Pentti – Rähä, Pekka. 2007. Merkitysrakenteiden tulkinta. Teoksessa Aalto-la, Juhani – Valli, Raine (toim.) Ikkunoita tutkimusmetodeihin 2. Näkökulmia aloittelevalle tutkijalle tutkimuksen teoreettisiin lähtökohtiin ja analyysimenetelmiin. PS-Kustannus. Juva. 46 – 69.

Myrskylä, Pekka. 2012. Hukassa - Keitä ovat syrjäytyneet nuoret? EVA-analyysi. No 19. Verkkodokumentti. www.eva.fi/wp-content/uploads/2012/02/syrjailyminen.pdf. Haettu 20.2.1013.

Mönkkönen, Kaarina - Nurro, Marjukka – Väisänen, Raija. 1999. Sosiaalipedagogiikan käytännön sovellutuksia. Opetusjulkaisuja Kuopion Yliopisto / Koulutus- ja kehittämiskeskus. Kuopio.

Nivala, Elina. 2008. Syrjäytymisestä osallisuuteen. Sosiaalipedagoginen aikakauskirja. Vuosikirja 2008 9. vuosikerta. 5 -12. Suomen Yliopistopaino oy - Juvenes Print. Tampere.

Nivala, Elina - Rynnänen, Sanna. 2013. Kohti sosiaalipedagogista osallisuuden ideaalia. Sosiaalipedagoginen aikakauskirja. Vuosikirja 2013 14. vuosikerta. Suomen Yliopistopaino oy - Juvenes Print. Tampere. 9 – 41.

Nuorista Suomessa. 2012. Tutkimuskooste. Suomen Nuorisoyhteistyö – Allianssi ry. Keruun Laatupaino. Keuruu.

Nyqvist, Leo. 2006. Miesten kriisikeskuksen loppuarviointi. Teoksessa Sanasta miestä. Kokemuksia miesten kriisityöstä. Julkaisu numero 36. Ensi- ja turvakotien liitto ry. Helsinki. 86 – 171.

Nylund, Marianne. 2005. Vertaisryhmät kokemuksena ja tiedon jäsentäjinä. Teoksessa Nylund, Marianne - Yeung, Anne Birgitta (Toim.) Vapaaehtoistoiminta: anti, arvot ja osallisuus. Vastapaino. Tampere. 203.

Paumo, Milla - Katainen, Reija: Sukupuolisensitiivisellä kasvatuksella kiinni ennakkoluuloihin. Verkkodokumentti.

http://www.thl.fi/fi_FI/web/kasvunkumppanit-fi/ajankohtaista/teemakirjoitus/teemat_2013/sukupuolisensitiivinen_kasvatus Haettu 30.3.2013.

Paju, Elina. 2013. Lasten arjen ainekset. Etnografinen tutkimus materiaalisuudesta, ruumiillisuudesta ja toimijuudesta päiväkodissa. Väitöskirja. Helsingin Yliopisto.

Poikien Talo. 2012. Poikien Talo -hankkeen kotisivut. <http://www.poikientalo.fi/ammattilaisille>. Haettu 8.11.2012.

Poikien Talo. 2011. Projektisuunnitelma. Kalliolan Nuoret ry. Painamaton lähde.

Punnonen, Varpu. 2007. Sukupuolisensitiivinen sosiaalinen nuorisotyö. Teoksessa Hoikkala, Tommi - Sell, Anna (Toim.) Nuorisotyötä on tehtävä. Nuorisotutkimusverkosto/ Nuorisotutkimusseura julkaisuja 76. Hakapaino Oy. Helsinki. 521 – 539.

Pulkamo, Hannele. 2007. Seikkailukasvatus ja elämyspedagogiikka nuorisotyössä: Vallan väline vai osallisuuden ja sosiaalisen vahvistamisen menetelmä? Teoksessa Hoikkala, Tommi - Sell, Anna (Toim.) Nuorisotyötä on tehtävä. Nuorisotutkimusverkosto/ Nuorisotutkimusseura julkaisuja 76. Hakapaino Oy. Helsinki. 496 – 520.

Pörhölä, Maili. 2008. Koulukiusaaminen nuoren hyvinvointia uhkaavana tekijänä. Teoksessa Autio, Minna – Eräranta, Kirsi – Myllyniemi, Sami. (Toim.) Polarisoituva nuoruus. Nuorten elinolot – vuosikirja 2008. Nuorisotutkimusverkosto/ nuorisotutkimusseura, julkaisuja 84.. Nuorisotutkimusverkosto, julkaisuja 38. Sosiaali- ja terveysalan tutkimus- ja kehittämiskeskus (Stakes). Hakapaino Oy. Helsinki. 94 – 104.

Rahikka-Räsänen, Niina. 2013. Aikuiseksi naiseksi kasvaminen myöhäismodernissa yhteiskunnassa – sosiaalipedagogiikka osana nuorten naisten kasvun tukemista. Artikkelit. Sosiaalipedagogiikan aikakauskirja. Vuosikerta 2013. 14. vuosikerta. Suomen Yliopistopaino Oy – Juvenes Print. Tampere. 43 – 66.

Reisby, Kristen. 1999. Sukupuoliherkkä kasvatus. Teoksessa Arnesen, Annalise. Yhtäläisyyksiä ja eroja. Sukupuoli pedagogisessa ajattelussa ja käytännössä. Yliopistopaino. Helsinki. 15 – 34.

Rossi, Leena-Maija. 2010. Sukupuoli ja seksuaalisuus, eroista tekoihin. Artikkeliteoksessa Saresmaa, Tuija - Rossi, Leena - Maija, Juvonen Tuula (toim.) Käsikirja sukupuoleen. Vastapaino. Tampere. 21 - 38.

Ruusuvuori, Johanna – Nikander, Pirjo – Hyvärinen, Matti. 2010. Haastattelun analyysin vaiheet. Artikkeliteoksessa Ruusuvuori, Johanna – Nikander, Pirjo – Hyvärinen, Matti. Haastattelun analyysi. Vastapaino. Tampere. 9 – 34.

Stengård, Eija – Appelqvist – Schmidlechner, Kaija – Upanne, Maila – Haarakangas, Tanja – Parkkola, Kai, Henriksson, Markus. 2008. Time Out! Aikalisä! Elämä raiteilleen. Nuorten miesten psykososiaalisen tukiohjelman vaikuttavuus ja hyöty. Stakes. Tutkimuksia 176. Gummerus Kirjapaino Oy. Jyväskylä.

Syrjäkari, Reetta. 2013. Sukupuolisensitiivinen nuorisotyö tyttöjen kokemuksena. Pro gradu –tutkielma. Sosiaalityö. Syksy 2013. Lapin yliopisto. Yhteiskuntatieteiden tiedekunta. Verkkodokumentti.

<http://www.doria.fi/bitstream/handle/10024/95848/Syrj%C3%A4kari.Reetta.pdf?sequence=2> Haettu 10.4.2014.

Suomen setlementtiliitto. 2012. Fredi - Pojat, tasa-arvo ja ihmisoikeudet. Setlementtiliiton opetusmateriaaleja. Verkkojulkaisu.

https://setlementti.fbin.directo.fi/@Bin/81f848be9f5b2ee28e4633e047365779/1352648630/application/pdf/32211/fredi_julkaisu.pdf haettu 10.11.2012

Turtiainen, Suvi. Kolmas sukupuoli virallistetaan Saksassa. Artikkeliteoksessa Helsingin Sanomat. Verkkodokumentti. <http://www.hs.fi/ulkomaat/a1376705457422>. Haettu 1.3.2014.

Väyrynen, Sanna. Nuorten kokemuksia huumeiden käyttöön puuttumisesta. Teoksessa Raitakari, Suvi – Vironkannas, Elina (toim.) Nuorisotyön ja sosiaalityön jaetut kentät. Puheenvuoroja asiantuntijuudesta, käytännöistä ja kohtaamisista. Nuorisotutkimusverkosto/ Nuorisotutkimusseura. Julkaisuja 96. Jyväskylä

Ylitapio-Mäntylä, Outi: Sukupuolittuneet käytännöt varhaiskasvatuksessa. Teoksessa Ylitapio-Mäntylä, Outi (Toim.) Villit ja kiltit. Tasa-arvoista kasvatusta tytöille ja pojille. PS-kustannus, Juva. 15–29.

Teemahaastattelurunko

Taustakysymykset

Minkä ikäinen olet?

Mitä teet tällä hetkellä?

Kenen kanssa asut / millainen on perheesi?

Kortit

Valitse näistä sanoista ne jotka kuvaa mielestäsi ne, jotka kuvaa Poikien Taloa

Valitse näistä kolme sinulle merkittävintä / tärkeintä asiaa

Perustele miksi juuri nämä

Tie Poikien talolle

eli miten ja miksi Poikien talolle

Milloin ja miten tulit Poikien Talolle ensimmäisen kerran? Mitä muistat siitä kerrasta?

Miksi olet tullut talolle?

Kuinka usein käyt Talolla?

Mistä kuulit Poikien Talosta?

Miten sinut on otettu huomioon Poikien Talolla

Toiminta

eli kokemuksia Poikien Talon toiminnasta ja toiminnallisuudesta

Mihin toimintaan osallistut tai olet osallistunut? miksi juuri siihen?

Pystytkö vaikuttamaan toimintaan? Onko toiveitasi kuunneltu?

Onko jotain mitä haluaisit toimintaan lisää? Mitä?

Onko toiminnassa jotain mitä haluaisit muuttaa/minkä toivoisit olevan toisin?

Oletko tehnyt poikien talolla jotain mitä et olisi muualla tehnyt?

Oletko oppinut sellaisia taitoja joista luulet olevan jatkossa hyötyä? Mitä?

Mikä toiminnassa on parasta / mukavinta?

Tuki

eli tuen tarve, tuen muodot ja kokemukset saadusta tuesta

Millaista tukea olet tarvinnut?

Oletko saanut apua? Millaista?

Miten työntekijät ovat tukeneet sinua? Entä muut Talon pojat?

Mikä sai sinut hakeutumaan Poikien talolle juuri nyt, tämän ikäisenä? Olisitko tullut aikaisemmin jos olisit tiennyt tästä paikasta?

Onko merkitystä minkä ikäisenä Poikien Talolle tulee?

Millaisia harrastuksia sinulla on tai on ollut? Milloin?

Oletko ollut palvelujen piirissä aikaisemmin? nuorisotalot, lastensuojelu, psykiatrinen hoito...? Missä ja milloin?

Jos, niin miten Poikien Talo eroaa aikaisemmista palveluista tai muista harrastuksista?

Onko poikien talo sinulle enemmän harrastus vai tukimuoto?

Onko oppinut itsestäsi jotain uutta?

Tila

eli kokemuksia vain pojille ja miehille tarkoitetusta tilasta

Millaisia mielikuvia sinulla oli Poikien talosta ennen kuin tulit tänne?

Poikien Talon sivuilla sanotaan, että tämä on turvallinen tila, Onko tämä ja mitä se mitä se sinusta tarkoittaa?

Mitä merkitsee, että Poikien Talolla on vain poikia?

Mitä merkitystä sinulle on sillä, että ohjaajat ovat vain miehiä?

Mitä hyvää / huonoa on siinä, että talolla on vain poikia ja miehiä?

Miten eroaa siitä, että Talolla olisi myös tyttöjä / naisia?

Tukee olemaan oma itsensä? Millä tavalla?

Tarve

eli millaiseen tarpeeseen Poikien Talo vastaa

Mihin tarvitaan Poikien Taloa?

Mitä poikien talo on tuonut elämääsi?

Jos Poikien Taloa ei olisi, millaista elämäsi olisi?

Mikä on parasta Poikien Talolla?

Kenelle suosittelisit Poikien Taloa?

Hei!

Opiskelemme Metropolia ammattikorkeakoulussa sosiaalialan ylempää ammattikorkeakoulututkintoa. Teemme opinnäytetyötä Poikien Talosta. Opinnäytetyömme tavoitteena on kerätä tietoa Poikien Talon kehittämisen tueksi ja siksi haluamme kuulla Poikien Talon kävijöiden kokemuksia ja mielipiteitä Poikien Talosta.

Haluaisimme haastatella sinua opinnäytetyöhömmе. Haastattelu kestää noin tunnin ja se tehdään Poikien Talolla. Haastattelussa kerättyä aineistoa käytetään vain opinnäytetyötämme varten ja kaikki haastatteluaineisto hävitetään tutkimuksen valmistuttua. Käsittelemme kaikki tiedot ehdottoman luottamuksellisesti eikä sinua voida tunnistaa lopullisesta työstämme.

Jos haluat osallistua haastatteluun, täytä alla oleva lomake ja palauta Poikien Talolle. Muista pyytää huoltajasi allekirjoitus, jos olet alaikäinen

Jos sinulla on jotain kysyttävää haastatteluun liittyen, niin ota rohkeasti yhteyttä.

Ystävällisin terveisin,

Minna Sevón
minna.sevon@luukku.com

Emma Rantanen
emma.rantanen1@gmail.com

Osallistun haastatteluun

Nimi: _____

Puhelinnumero: _____

Sähköpostiosoite: _____

Alle 18-vuotiaan

huoltajan nimi, puhelinnumero ja sähköposti: